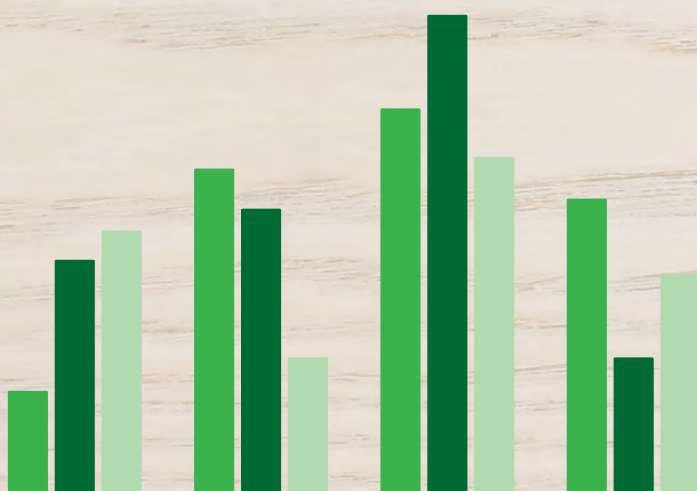

Socialförsäkringen i siffror 2016

Försäkringskassan 2016
ISSN: 1650-2248
ISBN: 978-91-7500-392-4
FK 141
Grafisk form: Folke Johansson
Grafisk produktion: Kristina Malm
Illustrationer: Lottie Pettersson
Tryckeri: Lenanders Grafiska AB
Typsnitt: Neue Haas Grotesk, Chronicle

Försäkringskassan
103 51 Stockholm
Telefon 08-786 90 00
E-post: huvudkontoret@forsakringskassan.se
Läs mer om socialförsäkringen på Försäkringskassans webbplats
www.forsakringskassan.se

Socialförsäkringen i siffror 2016 kan beställas via Försäkringskassans
webbplats www.forsakringskassan.se.
Priset är 120 kronor exklusive moms och porto.

Förord

Försäkringskassan ger årligen ut *Socialförsäkringen i siffror* som syftar till att med statistik och kommentarer redovisa ett antal försäkringar och bidrag som administreras av Försäkringskassan.

Socialförsäkringen är ett naturligt inslag i de flestas liv. Den har stor betydelse inte bara för människors trygghet och välfärd utan också för samhällsekonomin. De totala utgifterna för de försäkringar och bidrag som administrerades av Försäkringskassan utgjorde år 2015 cirka 225 miljarder kronor, eller motsvarande 5 procent av Sveriges bruttonationalprodukt (BNP).

I år fyller Sveriges äldsta socialförsäkring år, nämligen arbetskadeförsäkringen. Detta vill vi uppmärksamma med ett särskilt temakapitel som belyser utvecklingen av arbetskadeförsäkringen under 100 år.

Många medarbetare på Försäkringskassan har deltagit i arbetet med *Socialförsäkringen i siffror 2016*. Erik Ahlmark och Olof Lundgren har skrivit kapitlet om socialförsäkringens finansiella omfattning, Vedrana Milosevic kapitlet om ekonomisk trygghet för familjer och barn och ekonomisk trygghet vid funktionsnedsättning, Ulrik Lidwall kapitlet om registrerade försäkrade, ekonomisk trygghet vid sjukdom och annan utbetalning. Fanny Jatko har skrivit årets temakapitel om arbetskadeförsäkringen och varit redaktör för publikationen.

Stockholm i maj 2016

Ann-Marie Begler
Generaldirektör

Innehåll

Temakapitel – Arbetskadeförsäkringen 100 år	8
Socialförsäkringens finansiella omfattning	26
Socialförsäkringens utgifter	26
Socialförsäkringens finansiering	30
Registrerade försäkrade	32
Ekonomisk trygghet för familjer och barn	34
Föräldrapenning	34
Jämställdhetsbonus	39
Tillfällig föräldrapenning för vård av barn	40
Tillfällig föräldrapenning i samband med barns födelse eller adoption	42
Tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar	43
Tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit	44
Graviditetspenning	45
Barnbidrag	46
Underhållsstöd	48
Bostadsbidrag	50
Ekonomisk trygghet vid funktionsnedsättning	52
Vårdbidrag	52
Handikappersättning	56
Assistansersättning	58
Bilstöd	60
Ekonomisk trygghet vid sjukdom	62
Sjukpenning	62
Arbetslivsinriktad rehabilitering	66
Aktivitetsersättning och sjukersättning	68
Närståendepenning	73
Bostadstillägg till personer med aktivitetsersättning eller sjukersättning	74
Arbetsskadeersättning	76
Annan utbetalning	78
Tandvård	78
Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning	82
Etableringsersättning, etableringstillägg och bostadsersättning	84
Publicerat av Försäkringskassan	86

Inledning

Den svenska socialförsäkringen syftar till att ge ekonomisk trygghet under livets olika skeden och omfattar alla som bor eller arbetar i Sverige. I de delar av socialförsäkringen som Försäkringskassan administrerar ingår främst försäkringar och bidrag som betalas ut till barnfamiljer, till sjuka och till personer med funktionsnedsättning. Från och med januari 2010 administrerar Pensionsmyndigheten försäkringar och bidrag som betalas ut till pensionärer. Dessa ersättningar inkluderas inte i denna publikation.

Socialförsäkringens utgifter var år 2015 cirka 225 miljarder kronor, eller motsvarande 5 procent av Sveriges bruttonationalprodukt (BNP). Lite mer än hälften av utgifterna gick till sjuka och personer med funktionsnedsättning, en tredjedel gick till barn och familjer samt resterande del till andra ersättningar inom främst arbetsmarknadsområdet samt till administration.

Socialförsäkringen i siffror 2016 ger en övergripande beskrivning av de försäkringar och bidrag som administreras av Försäkringskassan. Socialförsäkringen beskrivs i tabeller, kartor och diagram utifrån områdena socialförsäkringens omfattning och finansiering, registrerade försäkrade, ekonomisk trygghet för familjer och barn, ekonomisk trygghet funktionsnedsättning, ekonomisk trygghet vid sjukdom samt annan utbetalning. Några av de mått som beskrivs för ett antal försäkringar och bidrag är antal mottagare, utbetalt belopp och genomsnittlig ersättning. För att sätta statistiken i sitt sammanhang finns för varje försäkring och bidrag en regelruta som på ett överskådligt och lättbegripligt sätt beskriver det gällande regelverket. I Socialförsäkringen i siffror 2016 finns även ett temakapitel som behandlar arbetsskadeförsäkringen som i år fyller 100 år.

Försäkrade har olika behov av socialförsäkringen och nyttjar den på olika sätt. Därför redovisas statistiken fördelat på kön och ålder, samt i vissa fall på födelseregion och län.

På Försäkringskassans webbplats, www.forsakringskassan.se, finns en PDF-version av Socialförsäkringen i siffror 2016 samt ett diagramunderlag som länkar till den underliggande statistiken. Ytterligare statistikuppgifter finns även på Försäkringskassans webbplats för statistik och analys, www.forsakringskassan.se/statistik. Frågor om statistiken kan också ställas per e-post till statistikenheten@forsakringskassan.se.

Läsanvisningar

För varje försäkring och bidrag som är inkluderad i Socialförsäkringen i siffror 2016 finns en regelruta som beskriver regelverket. Regelrutan finns till för att hjälpa läsaren att sätta statistiken i sitt sammanhang och beskriver regelverket för samma år som statistiken avser, det vill säga för år 2015. I de fall där regelverket har ändrats under året redovisas de regler som gällde senast under det aktuella året. Ytterligare information om regelverket finns på Försäkringskassans webbplats, www.forsakringskassan.se.

I begreppet ”dagar” innefattas genomgående enbart så kallade nettodagar, vilket innebär att till exempel två dagar med 50 procents ersättning räknas som en nettodag.

För beräkning av storleken på inkomstrelaterade dagersättningar vid till exempel sjukpenning, graviditetspenning och föräldrapenning multipliceras ersättningsnivån (80 eller 75 procent) med en så kallad omräkningsfaktor som år 2015 är 0,97. Nivån på omräkningsfaktorn fastställs av riksdagen. Ersättningen vid inkomstrelaterade dagersättningar är därför knappt 80 eller 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten.

Dagersättningarnas storlek beräknas olika beroende på om det är en tim-/dagarberäknad ersättning (t.ex. tillfällig föräldrapenning) eller en kalenderdagsberäknad ersättning (t.ex. föräldrapenning). Detta innebär att trots att den maximala ersättningen baseras på 7,5 respektive 10 prisbasbelopp för tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning så kan ändå det genomsnittliga dagbeloppet för tillfällig föräldrapenning överstiga det för föräldrapenning.

För försäkringar och bidrag som betalas ut under en längre period kan uppgifter förändras under ärendets gång. Detta gäller till exempel pågående fall med sjukpenning, där diagnos kan förändras över tid. Uppgifterna om diagnos kommer från den senaste registreringen i Försäkringskassans handläggningssystem.

Retroaktiva beslut, omprövningar, indrag med mera kan göra att statistik som tas ut vid olika tillfällen från Försäkringskassans data-lager Store skiljer sig något åt. Därmed kan uppgifter om till exempel antal mottagare som redovisas skilja sig något från vad som har redovisats i andra sammanhang.

Diagrammet ”Andel av befolkningen med sjukersättning eller aktivitetsersättning per födelseregion i december 2015” har åldersstandardiserats. Detta eftersom åldersstrukturen varierar för olika födelseregioner, vilket är viktigt att ta hänsyn till då förekomsten av sjukdom varierar med ålder. En åldersstandardisering innebär att åldersstrukturen har justerats att bli lika för olika födelseregioner.

Temakapitel – Arbets-skade-försäkringen 100 år

– Från industrialisering till tjänstesamhälle

Arbetskadeförsäkringen är Sveriges äldsta socialförsäkring. Redan 1916 stiftades lagen om försäkring för olycksfall i arbetet. Försäkringen hade sin grund i de förändringar och den otrygghet som följde med industrialiseringen, där riskfylld arbetsmiljö med olyckor i arbetet var vanligt förekommande. Genom lagen blev arbetsgivarna skyldiga att försäkra sina anställda, vilket gjorde att i princip alla löntagare blev försäkrade vid olycksfall i arbetet.

Arbetskadeförsäkringen 1916–2016

I det här kapitlet beskrivs först den historiska utvecklingen av arbetskadeförsäkringen med särskilt fokus på de

förändringar som påverkat försäkringens utformning. Huvuddelen av statistiken i kapitlet avser livräntor (se faktaruta) som är den mest betydande ersättningen som betalas ut från arbetskadeförsäkringen. Eftersom det finns begränsningar i vilken information som är tillgänglig i Försäkringskassans dataregister kommer den mesta statistiken avse uppgifter från början av 2000-talet fram till i dag.

Livränta

Livränta är en ersättning för förlorad arbetsinkomst som kan beviljas till personer som har en godkänd arbetskada. Det finns två typer av livräntor som har betalats ut från arbetskadeförsäkringen. Egenlivräntor som är ersättning vid arbetskada för förlorad arbetsinkomst och efterlevandelivräntor som är en ersättning till efterlevande om en person dör av en arbetskada.

Framväxt under industrialiseringen

När lagen om försäkring för olycksfall i arbetet infördes år 1916 grundades den på arbetsgivarens försäkringsplikt och kom därigenom att omfatta i stort sett alla arbetstagare. Lagen innebar att en arbetstagare som råkade ut för en olycka på arbetsplatsen fick ersättning motsvarande två tredjedelar av sin förlorade arbetsinkomst. Lagen omfattade även ersättning för läkarkostnader samt ersättning till efterlevande i de fall en arbetsskada ledde till dödsfall.

Arbetsgivare ansvarade för att betala ut sjuklön de första 35 dagarna. Detta motiverades med att en kommande allmän

och obligatorisk sjukförsäkring skulle ge ersättning vid kortare sjukfall.

Några år senare utökades försäkringen till att omfatta ersättning för olycksfall som inträffat på väg till eller från arbetet, så kallade färdolycksfall. År 1929 kompletterades olycksfallsförsäkringen med lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar (YL). Försäkringen kom därmed att omfatta en del av de sjukdomar som orsakades av farliga ämnen, till exempel arsenik, kvicksilver och bly som dåtidens arbetstagare kunde komma i kontakt med under arbete.

Sjukförsäkringen gör entré

Det kom att dröja fram till år 1955 innan Sverige fick en allmän sjukförsäkring samt en ny yrkesskadeförsäkring (YFL). Den nya yrkesskadeförsäkringen reglerade olycksfall i arbetet, färdolycksfall och vissa yrkessjukdomar. Ersättningen från YFL beräknades dels utifrån den försäkrades årliga arbetsinkomst före skadan och dels graden av nedsättning av arbetsförmågan. På så vis gavs ekonomisk kompensation för såväl förlorad arbetsinkomst som den medicinska invaliditet som arbetsskadan inneburit.

När yrkesskadeförsäkringen infördes lanserades en samordningstid som innebar att den som skadade sig i arbetet fick ersättning enligt sjukförsäkringens regler under de första 90 dagarna. Detta medförde att en stor del av de arbetsskador som tidigare hade reglerats i arbetsskadeförsäkringen nu kom att regleras genom sjukförsäkringen. Denna ordning där yrkesskadeförsäkringen fungerar som ett komplement till den allmänna sjukförsäkringen hänger sedan kvar och kommer ytterligare förstärkas i den senare utvecklingen av socialförsäkringarnas framväxt.

Försäkrad genom kollektivavtal

I början av 1970-talet kom arbetsmarknadens parter överens om kollektivavtalade trygghetsförsäkringar för anställda som skulle komplettera den allmänna arbetsskadeförsäkringen. Försäkringarna innebar att arbetstagare som drabbats av personskada genom olycksfall i arbetet

eller på väg till eller från arbetet, skulle få ersättning enligt skadeståndsrättsliga principer. Detta gällde oavsett om det var arbetsgivaren eller arbetstagaren som hade vållat skadan. Senare har dessa trygghetsförsäkringar kompletterats med ersättning för arbetssjukdomar.

Fler skador klassas som arbetsskador

År 1977 införs lagen om arbetsskade-försäkring (LAF). Den nya lagen innehöll en bevisregel som innebar att olycksfall i arbete och andra skador till följd av skadlig inverkan i arbetet skulle ses som arbetsskador ”om ej betydligt starkare skäl talade emot det”. Tanken var att försäkringen och inte den skadade borde stå för kostnaden i det fall det fanns brist på vetenskaplig bevisning rörande orsakssamband inom ett område. Till skillnad från tidigare lagstiftning beräknades ersättning endast utifrån den skadades förmåga att skaffa sig inkomst genom förvärvsarbete, och ersättningen motsvarade den förlorade arbetsinkomsten upp till ett inkomsttak på 7,5 prisbasbelopp.

Hur lagen skulle tolkas var omtvistat och under 1980-talet kom många arbetsskadeärenden att överklagas till

försäkringsdomstolarna. Många av försäkringskassornas beslut ändrades efter prövning i domstol vilket innebar praxisförändring som i sin tur ledde till en alltmer generös tolkning av arbetsskade-försäkringens regler.

Under 1980-talet ökade antalet beviljade arbetsskador och kostnaderna för försäkringen steg. Under 1980-talets första hälft utgjorde arbetsskadeersättningarna cirka 0,2 procent av bruttonational-produkten (BNP) och år 1986 hade denna omfattning ökat till 0,8 procent av BNP. Utvecklingen påverkade också kostnaderna för sjukförsäkringen på grund av att ersättningarna från sjukförsäkringen betalades ut som underliggande förmåner i arbetsskadefallen, exempelvis som arbetsskadesjukpenning.

Arbetsskadebegreppet skärps

I början av 1990-talet gick Sverige in i en kraftig lågkonjunktur med hög arbetslöshet. I förlängningen påverkades den finansiella basen för socialförsäkringarna då en minskad andel sysselsatta bidrog med skatter och avgifter. I samband med detta valde lagstiftarna att se över arbetsskade-försäkringen. År 1992 förlängdes samordningstiden med sjukförsäkringen och 1993 avskaffades ersättningar för läkarvård, läkemedel, sjukvårdande behandling, och den särskilda arbetsskadesjukpenningen.

Arbetsskadebegreppet skärptes och den nya bevisregeln innebar att det skulle finnas en hög grad av sannolikhet att en faktor i arbetet, så kallad skadlig inverkan, kunde ge upphov till den sjukdom som den försäkrade hade. Vidare skulle övervägande skäl tala för att det fanns ett orsakssamband mellan arbetsskadan och skadlig inverkan. På så vis infördes ett krav på att en faktors skadebringande orsaker skulle kunna styrkas utifrån vedertagen forskning.

Färre prövade arbetsskadeärenden

I början av 2000-talet bedömde lagstiftaren att tillämpningen av 1993 års lag hade varit alltför restriktiv och att det ställts för hårda krav för att en sjukdom skulle godkännas som arbetsskada. 2002 infördes därför en lättnad av beviskravet vid bedömning av arbetsskada. Beviskravet sänktes från att det tidigare krävdes hög grad av sannolikhet, till att det var tillräckligt om övervägande skäl talade för att skadan eller sjukdomen orsakats av arbetet. År 2003 infördes ett krav på skriftlig ansökan om ersättning från arbetsskade-försäkringen för att en prövning skulle starta.

Lagstiftaren hade utgått från att lättnaden i beviskravet skulle leda till att fler ansökte om ersättning för arbetsskada, men utvecklingen har snarare varit

motsatt, med färre ansökningar om ersättning från arbetsskade-försäkringen sedan 2000-talets början.

År 2008 reformerades sjukförsäkringen vilket ytterligare kom att påverka tillämpningen av arbetsskade-försäkringen. En förändring var att den tidsbegränsade sjukersättningen togs bort och kriterierna för att få stadigvarande sjukersättning skärptes. Ansökan om ersättning från arbetsskade-försäkringen i form av livränta har ofta gjorts i samband med att personer beviljats sjukersättning. Då färre personer nybeviljats sjukersättning sedan regeländringarna 2008, har detta i förlängningen inneburit att allt färre arbetsskadeärenden prövats.

En arbetsskadeförsäkring i omvandling

Sammanfattningsvis har arbetsskadeförsäkringens utformning förändrats under de hundra år som försäkringen har funnits. Från att ha varit en olycksfallsförsäkring kom försäkringen efterhand även att omfatta arbetssjukdomar.

Utformningen av beviskravet vid fastställande av samband mellan skada och arbete har haft stor påverkan på vilka fall som har godkänts som arbetsskador. Enligt 1977 års lag skulle ett olycksfall i arbete, och andra skador till följd av skadlig inverkan i arbete, ses som arbetsskador om inte betydligt starkare skäl talade emot detta. Lagen innehöll därmed en presumtion om orsakssamband som gjorde att fler sjukdomar och skador kunde ses som arbetsskador. Pendeln gick sedan åt andra hållet med 1993 års lagstiftning, där det ställdes krav på att en faktors skadlighet skulle ha fastslagits utifrån vetenskaplig evidens. Enligt dagens lagstiftning ska övervägande skäl tala för att skadan eller sjukdomen orsakats av arbetet för att ersättning från arbetsskadeförsäkringen ska komma i fråga.

På vilket sätt som försäkringen kompenserat den som drabbats av arbetsskada

har också ändrats. Yrkesskadeförsäkringen kompenserade både för förlorad arbetsinkomst, och utifrån graden av medicinsk invaliditet som arbetsskadan inneburit. Senare försäkring har endast givit kompensation för ekonomisk inkomstförlust. I lagstiftningen från 1977 ersattes förlorad arbetsinkomst på grund av arbetsskada även vid kortare sjukfall. Sedan 1990-talet samordnas arbetsskadeförsäkringen i högre grad med sjukförsäkringen.

Under 2000-talet skedde flera förändringar som påverkade hur många arbetsskador som Försäkringskassan kom att utreda. För det första tillkom krav på skriftlig ansökan om ersättning från arbetsskadeförsäkringen. För det andra reformerades sjukförsäkringen vilket bland annat innefattade skärpta krav för att beviljas sjukersättning.

Arbetsskadeförsäkringen som redan från starten betraktades som ett komplement till sjukförsäkringen har under sin framväxt i allt högre grad kommer att samordnas med sjukförsäkringens ersättningar.

Regeländringar inom arbetsskadeförsäkringen

- 1916 Lagen om försäkring för olycksfall i arbetet införs.
- 1920 Ersättning för olycksfall under resa till och från arbetet tillkommer.
- 1929 Lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar införs.
- 1955 Lagen om allmän sjukförsäkring och lagen om yrkesskadeförsäkring (YFL) införs. I samband med detta införs en 90-dagars samordningstid mellan sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen.
- 1977 Lagen om arbetsskadeförsäkring (LAF) införs. Den nya försäkringen innebar införande av ett generellt skadebegrepp och förhöjda kompensationsnivåer.
- 1993 Arbetsskadebegreppet skärps och färre ersättningar ingår i försäkringen. Rätten till arbetsskadesjukpenning upphör i princip.
- 2002 En lättnad av beviskravet vid bedömning av arbetsskada införs.
- 2003 Krav på skriftlig ansökan om ersättning från arbetsskadeförsäkringen införs.
- 2008 Förändringar i sjukförsäkringen införs och regelverken kring vem som har rätt till sjukersättning skärps.
- 2011 Socialförsäkringsbalken (SFB) införs och ersätter LAF.

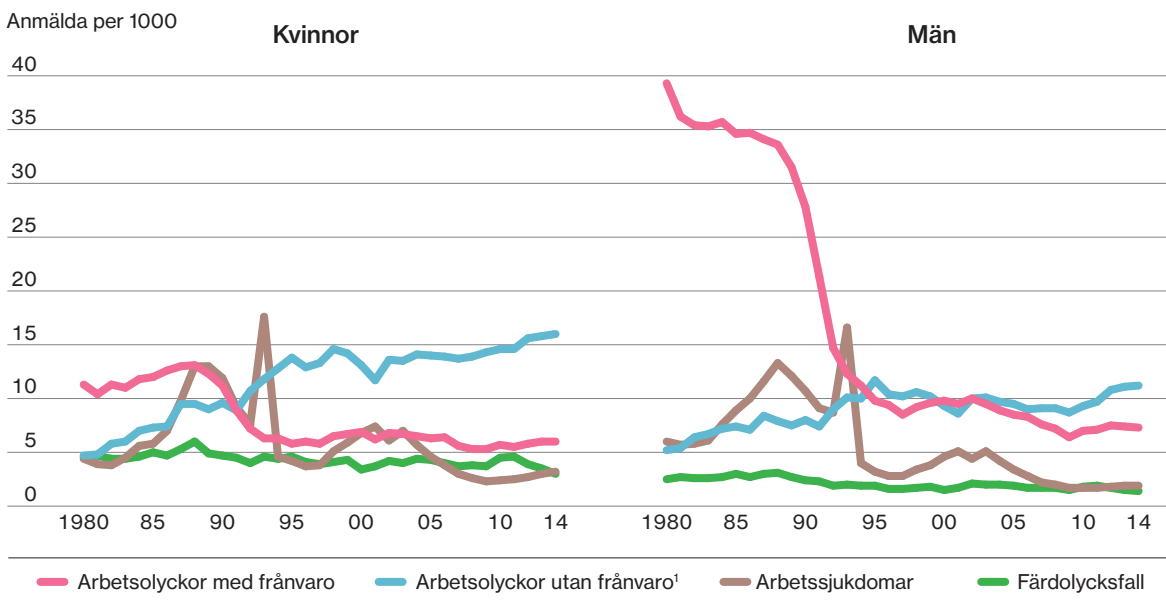
En detaljerad beskrivning av regelförändringar finns i publikationen *Förändringar inom socialförsäkrings- och bidragsområdena 1968-01-01-2015-09-01* som finns publicerad på www.forsakringskassan.se/statistik.

Anmälda arbetsskador

Arbetsgivare och egenföretagare som får kännedom om att en arbetsskada har inträffat är skyldiga att anmäla detta till Försäkringskassan enligt bestämmelser i Socialförsäkringsbalken. Arbetsmiljöverket ansvarar för uppföljningar av anmälda arbetsskador och använder uppgifterna som underlag i arbetet med att förebygga sjukdomar och olycksfall i arbetslivet.

Arbetsskador delas upp i arbetsolyckor, arbetssjukdomar och olycksfall som skett

på väg till eller från arbetet (så kallade färdolycksfall). Arbetsolyckor är skador som uppkommit i samband med en kortvarig och oförutsedd händelse. Arbetssjukdom innebär att det funnits skadliga faktorer i arbetsmiljön som gett upphov till sjukdom. Några exempel på sådana skadliga faktorer kan vara tungt eller ensidigt arbete, vibrationer, buller, kemiska ämnen eller psykiskt påfrestande arbetsförhållanden.

¹ Uppgiften om antal anmälda arbetsolyckor med frånvaro år 2014 är fortfarande preliminär och antalet väntas stiga med cirka 4 procent.

Källa: Arbetsskador 2014, Arbetsmiljöstatisik Rapport 2015:1, Arbetsmiljöverket

■ Anmälda arbetsskador per 1000 förvärvsarbetande 1980–2014, arbetstagare och egenföretagare

Antalet anmälda arbetsskador har varierat över tid och utvecklingen bör förstås utifrån den strukturomvandlingen av arbetsmarknaden som pågått sedan slutet av 1980-talet. Under denna period har näringsstrukturen ändrats med minskad sysselsättning inom varuproduktion och ökad sysselsättning inom tjänsteproduktion. Vidare inträffade en lågkonjunktur vid 1990-talets början, vilket medförde ett sjunkande antal förvärvsarbetade timmar, som kan ha påverkat antal anmälda arbetsskador. Förändringar i arbetsskadeförsäkringen och sjukförsäkringen kan i sig ha påverkat benägenheten att anmäla arbetsskador. Ett tydligt exempel är att antalet anmälda arbetssjukdomar ökade kraftigt 1993 vilket kan förklaras av de

övergångsregler som infördes i samband med att arbetsskadebegreppet skärptes år 1993. Ett annat exempel är den kraftiga minskning av antalet anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro i relation till antal förvärvsarbetande kvinnor och män som skedde under början av 1990-talet. Även denna utveckling kan kopplas till det skärpta arbetsskadebegreppet och till att rätten till arbetsskadesjukpenning i princip upphörde vid denna tid.

Under de senaste åren har antalet arbetsolyckor utan sjukfrånvaro ökat för både kvinnor och män i relation till antalet förvärvsarbetare. Antalet olyckor som inträffat på väg till eller från arbetet, så kallade färdolyckor har legat på en stabil nivå sedan 1980-talet.

Skadetyper	Kvinnor	Män	Samtliga
Arbetsolyckor med frånvaro ¹	13 168	18 089	31 257
Arbetsolyckor utan frånvaro	34 394	26 869	61 263
Arbetsjukdomar	7 208	4 809	12 017
Färdolycksfall	6 431	3 268	9 699
Äldre ärenden ²	431	495	926
Samtliga	61 632	53 530	115 162

¹ Uppgiften om anmälda arbetsolyckor med frånvaro är fortfarande preliminär och väntas stiga med cirka 4 procent.

² I denna kategori finns de anmälningar som rör arbetsskador som inträffat mer än två år före det datum som anmälan gjorts.

Källa: Arbetsskador 2014, Arbetsmiljöstatistik Rapport 2015:1; Arbetsmiljöverket

■ Anmälda arbetsskador under år 2014

År 2014 anmäldes nästan 115 200 arbetsskador till Försäkringskassan. Av dessa anmälningar rörde 53 procent arbetsolyckor som inte medfört sjukfrånvaro och 27 procent arbetsolyckor som medfört sjukfrånvaro. Anmälningar som rörde arbetsjukdomar utgjorde 10 procent och färdolyckor utgjorde 8 procent av inkommande anmälningar av arbetsskador under år 2014. Det finns könsskillnader i anmälda arbetsskador. Under 2014 var anmälda arbetsolyckor utan sjukfrånvaro vanligare bland kvinnor (56 procent) än

bland män (44 procent). Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro var vanligare bland män (58 procent) än bland kvinnor (42 procent).

Det finns inte entydiga svar kring vad dessa könsskillnader i anmälda arbetsskador beror på. Det kan delvis spegla skillnader i arbetsmiljö som kvinnor och män verkar i. Det kan också kopplas till skillnader i anmälningsbenägenhet mellan små och stora arbetsställen, och mellan olika sektorer och branscher, som män och kvinnor förvärvsarbetar inom.

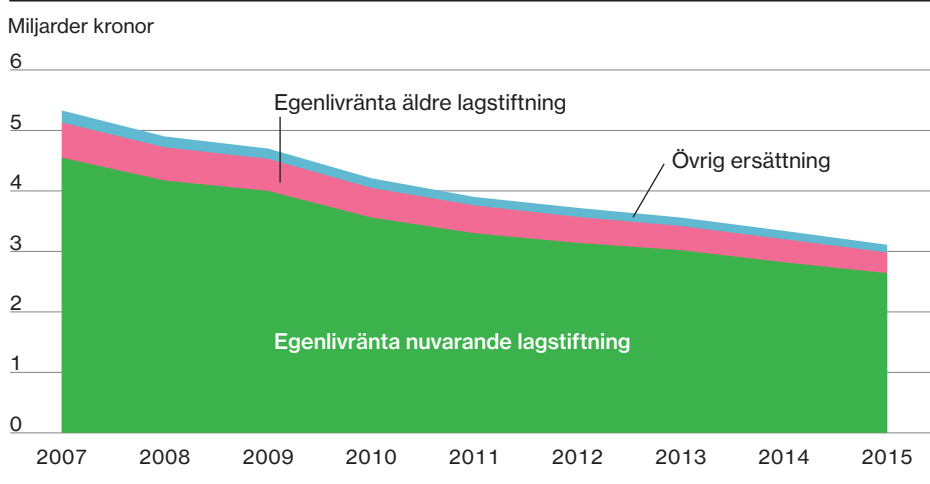

Ersättningar från arbetsskadeförsäkringen

Endast en mindre del av de arbetsskador som anmäls till Försäkringskassan leder till att den som skadas sedan ansöker om ersättning från arbetsskadeförsäkringen. En stor del av de personer som anmäler arbetsskada har däremot ersättning från sjukförsäkringen i form av sjukpenning under den akuta sjukdomstiden.

Enligt nuvarande lagstiftning omfattar arbetsskadeförsäkringen egenlivränta,

ersättning för tandvårdskostnader, kostnader för sjukvård utomlands och ersättning för särskilda hjälpmedel. Inom utgiftsområdet för arbetsskadeförsäkringen ingår även ersättning för efterlevande och begravningshjälp. Från och med den 1:a januari 2010 administreras dessa ersättningar av Pensionsmyndigheten.

■ Arbetsskadeförsäkringens utgifter exklusive administration år 2007–2015

Arbetsskadeförsäkringens utgifter är tätt sammankopplade med utformningen av försäkringen. Sedan början av 2000-talet har utgifterna för arbetsskadeförsäkringen minskat. Utgifterna minskade från 5,3 miljarder kronor år 2007 till 3,1 miljarder kronor år 2015, vilket motsvarar en utgiftsminskning med 42 procent.

Under 2015 utgjorde arbetsskadeförsäkringens utgifter 1,4 procent av socialförsäkringens utgifter. Detta år

stod egenlivräntorna enligt nuvarande lagstiftning för 85 procent av de totala utgifterna för arbetsskadeförsäkringen. Egenlivräntorna enligt yrkesskadeförsäkringen (YFL) och andra äldre regelverk stod för 11 procent av utgifterna. I gruppen övrig ersättning ingår framför allt ersättning för tandvårdskostnader och kostnader för sjukvård utomlands. Dessa ersättningar utgjorde endast 4 procent av arbetsskadeförsäkringens utgifter år 2015.

Egenlivränta – den mest betydande ersättningen

Den största ersättningen som betalas ut från arbetsskadeförsäkringen är egenlivränta som stod för 96 procent av arbetsskadeförsäkringens utgifter under år 2015. Ersättningen kommer i fråga först när arbetsskadan har medfört en varaktig nedsättning av förmågan att skaffa sig inkomst genom arbete. Med varaktig menas att nedsättningen ska finnas i minst ett år (se faktaruta). Syftet med denna ersättning är att den försäkrade som får en inkomstförlust på grund av en skada i arbetet ska få en kompensation som innebär att hen får möjlighet att vara kvar i samma ekonomiska situation som om skadan inte hade inträffat.

Ersättningens storlek avgörs av den inkomst den försäkrade hade före skadan och den inkomst som hen bedöms kunna ha efter skadan. Många gånger har den försäkrade en arbetsoförmåga som också medfört ersättning från sjukförsäkringen. Egenlivräntan samordnas då med

andra socialförsäkringsförmåner och livräntan betalas ut för mellanskillnaden. Egenlivränta kan också betalas ut om en person på grund av en arbetsskada bytt till ett arbete som ger lägre inkomster eller deltagit i arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder.

Egenlivränta

För att kunna beviljas egenlivränta ska förmågan att skaffa sig inkomst genom arbete blivit nedsatt med minst en femtondel under minst ett år. Inkomstförlusten måste dessutom vara minst en fjärdedel av prisbasbeloppet under ett år (11 075 kronor år 2015). Det finns en övre gräns som innebär att en livränta som betalas ut inte får överstiga 7,5 gånger prisbasbeloppet (motsvarande 333 750 kronor år 2015).

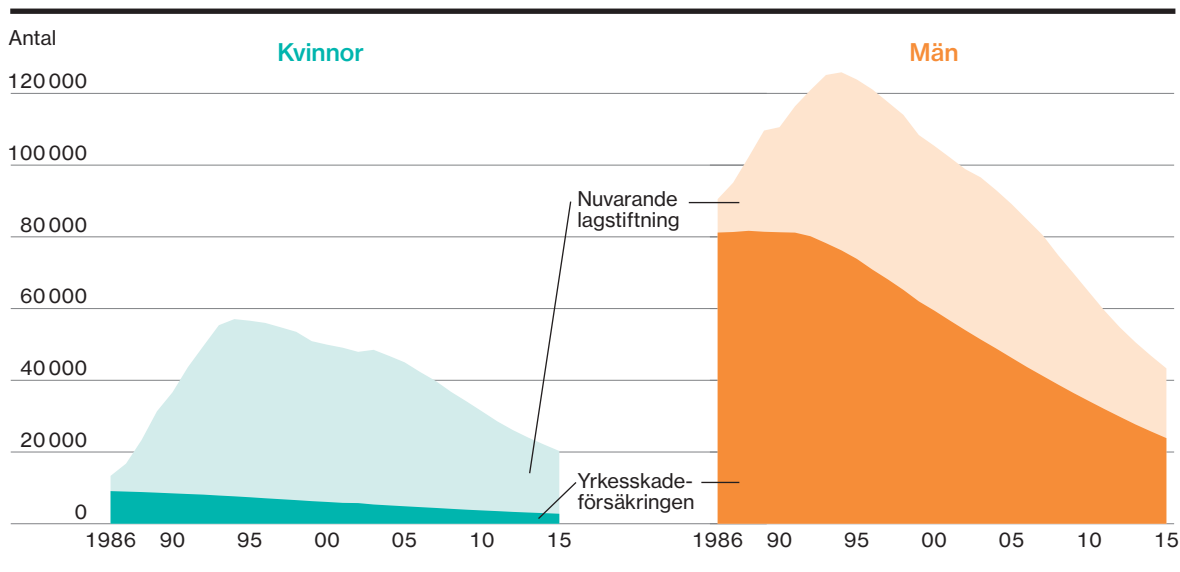
Se regelruta på sidan 77 för mer information om aktuella regler.

Egenlivränta betalas ofta ut under en lång period

Rätten till ersättning från arbetsskadeförsäkringen bedöms utifrån olika lagrum beroende på när skadan inträffade eller när sjukdomen visade sig. För att rätten till ersättning ska bedömas enligt yrkesskadeförsäkringen (YFL) ska skadan ha uppkommit före år 1977. Egenlivränta enligt YFL är en ersättning som betalas ut livet ut. Egenlivränta enligt nuvarande lagstiftning (LAF och senare) betalas i normalfallet ut

längst till och med månaden före 65-årsdagen. Detta gör att egenlivränta är en ersättning som en person som skadats i arbetet kan få i många år, och merparten av de egenlivräntor som betalas ut i dag beviljades för årtionden sedan.

I nedanstående avsnitt beskrivs hur beståndet av egenlivräntor har utvecklats över tid, samt deras fördelning utifrån nuvarande eller äldre lagstiftning och kön.

Uppgifter redovisas från år 1986 eftersom det från detta år finns tillgänglig statistik kring antal utbetalda egenlivräntor efter samordning med andra socialförsäkringsförmåner. Statistiken för egenlivräntor enligt nuvarande lagstiftning innehåller även livräntor utifrån statligt personskadeskydd. Dessa livräntor reglerar ersättning för skador under bl.a. militärtjänst, räddningstjänst och anstaltsvistelse och utgör en mindre del av egenlivräntorna totalt.

■ Antal egenlivräntor i december 1986–2015

Antalet egenlivräntor enligt yrkesskade-försäkringen (YFL) har minskat sedan mitten av 1980-talet. I december 1986 betalades 90 300 livräntor ut, vilket kan jämföras med december 2015 då antalet hade minskat till 26 700. Denna minskning speglar att ersättningen endast kan komma i fråga för sådana arbetsskador som uppkommit före år 1977.

Antalet egenlivräntor enligt nuvarande lagstiftning (Lagen om arbetsskade-försäkring [LAF] och senare lagstiftning) ökade kraftigt från mitten av 1980-talet. Under år 1986–1991 sammanföll ett stort antal prövade arbetsskadeärenden med

en hög bifallsfrekvens. Antalet utbetalade livräntor var som störst i december 1995 med 99 200 livräntor. Sedan dess har antalet minskat. Detta speglar de skärpningar i lagstiftningen som infördes 1993, som gjorde att färre skador kunde ses som arbetsskador enligt försäkringen.

Mellan år 2002 och år 2003 skedde en liten ökning som kan kopplas till den lättad av beviskravet vid bedömning av arbetsskada som infördes vid denna tid. Sedan 2003 har dock antalet minskat igen och i december 2015 var det knappt 37 000 utbetalade egenlivräntor enligt nuvarande lagstiftning.

Könsskillnader i utbetalda egenlivräntor

Det finns könsskillnader i hur många egenlivräntor som har betalats ut till kvinnor respektive till män. Av de egenlivräntor enligt äldre regelverk (YFL) som betalades ut i december 2015 gick 90 procent till män. Denna andel har i stort sett varit oförändrad sedan 1980-talet.

Att majoriteten av egenlivräntorna som kopplas till äldre lagstiftning betalas ut till män bör förstås utifrån hur arbetsmarknaden såg ut i Sverige när arbetsskadeförsäkringen växte fram. YFL utvecklades ur en olycksfallsförsäkring och omfattade framför allt de olycksfall som kunde inträffa vid riskfylld arbetsmiljö inom industrin. Endast vissa specificerade sjukdomar omfattades av försäkringen. Detta var främst sådana sjukdomar som kunde kopplas till kontakt med farliga ämnen (som bly och kvicksilver) eller farlig strålning. Sverige har och har haft en könssegregerad arbetsmarknad och det har varit en större andel män som har arbetat inom de sektorer med riskfylld arbetsmiljö som denna tidiga arbetsskadeförsäkring skapades utifrån.

De egenlivräntor som kopplas till nuvarande regelverk (LAF och senare lagstiftning) har inte lika omfattande könsskillnader. Till skillnad från tidigare lagstiftning (YFL) omfattar den nuvarande lagstiftningen även arbetsskador i form av arbetssjukdomar i högre omfattning.

Kvinnors förvärvsarbete har ökat markant sedan 1970-talet, men arbetsmarknaden är fortfarande könssegregerad. En stor andel av de förvärvsarbetande kvinnorna återfinns i dag inom sådana yrken där det kan finnas större risk att drabbas av arbetsskada i form av arbetssjukdom än i form av arbetsolycka. Här kan som exempel nämnas de arbetsskador i form av belastningsskador som kan ske inom vård- och omsorgsyren.

Trots att dagens lagstiftning både täcker arbetsskador i form av arbetsolyckor, arbetssjukdomar och färdolycksfall så kvarstår könsskillnader i antal utbetalade egenlivräntor. I december 2015 betalades 58 procent av egenlivräntorna enligt nuvarande lagstiftning till män.

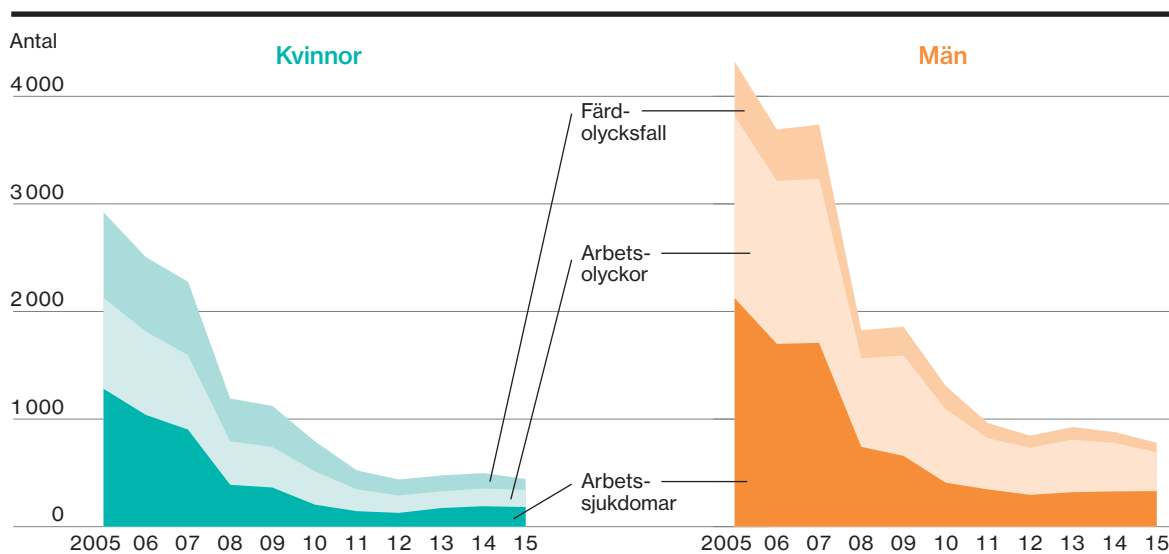

Färre beslut om egenlivräntor

När Försäkringskassan får in en ansökan om egenlivränta kontrolleras först om skadan eller sjukdomen inneburit tillräckligt stor inkomstförlust för att den försäkrade ska kvalificera sig för ersättning. Om den försäkrade uppfyller kraven prövas sedan om övervägande skäl talar för att skadan eller sjukdomen orsakats av arbetet och är att betrakta som en arbetsskada.

Nedan presenteras statistik över de ansökningar om egenlivränta där

Försäkringskassan bedömt att skadan eller sjukdomen inneburit tillräckligt stor inkomstförlust och att övervägande skäl talar för att skadan eller sjukdomen orsakats av arbetet och är att betrakta som en arbetsskada. Statistiken kring bifallsbeslut för egenlivränta är fördelad efter skadetyp (arbetsjukdomar, arbetsolyckor, och färdolycksfall) och diagnosgrupp.

Statistiken utgår både från beslut i samband med att arbetsskada prövas första gången och beslut som avser redan godkända arbetsskador. Från statistikunderlaget är det inte möjligt att särredovisa förstagångsbeslut.

Antal bifallsbeslut om egenlivränta, fördelat på skadetyp, år 2005–2015

Sedan mitten av 2000-talet har antalet bifallsbeslut vid prövning om egenlivränta minskat. År 2005 fattades 7 300 bifallsbeslut om egenlivränta, vilket kan jämföras med år 2015 då 1 200 bifallsbeslut fattades.

Under samma period har antalet avslag vid prövningar av rätten till egenlivränta minskat från 12 600 (år 2005) till 900 (år 2015). Det totala antalet prövningar av rätten till egenlivränta har därmed minskat under tidperioden. Sedan år 2005 är det en större andel av besluten om egenlivränta där den sökande får avslag kopplat till att de formella kraven om nedsatt arbetsförmåga och inkomstförlust inte är uppfyllda, och där en arbetsskadeprövning därför inte genomförs. År 2005 var det 3 044 avslag där arbetsskadeprövning inte

hade genomförts och år 2015 hade detta antal ökat till 3 885.

Över tid har kvinnor fått en större andel bifallsbeslut för ansökan av egenlivränta kopplat till färdolycksfall än män. År 2015 utgjorde färdolycksfallen 23 procent av bifallsbesluten till kvinnor, att jämföra med 11 procent av mäns bifallsbeslut. Jämfört med kvinnor har män fått en större andel bifallsbeslut som har rört arbetsolyckor. År 2015 utgjorde arbetsolyckor 46 procent av mäns bifallsbeslut och 36 procent av kvinnors bifallsbeslut.

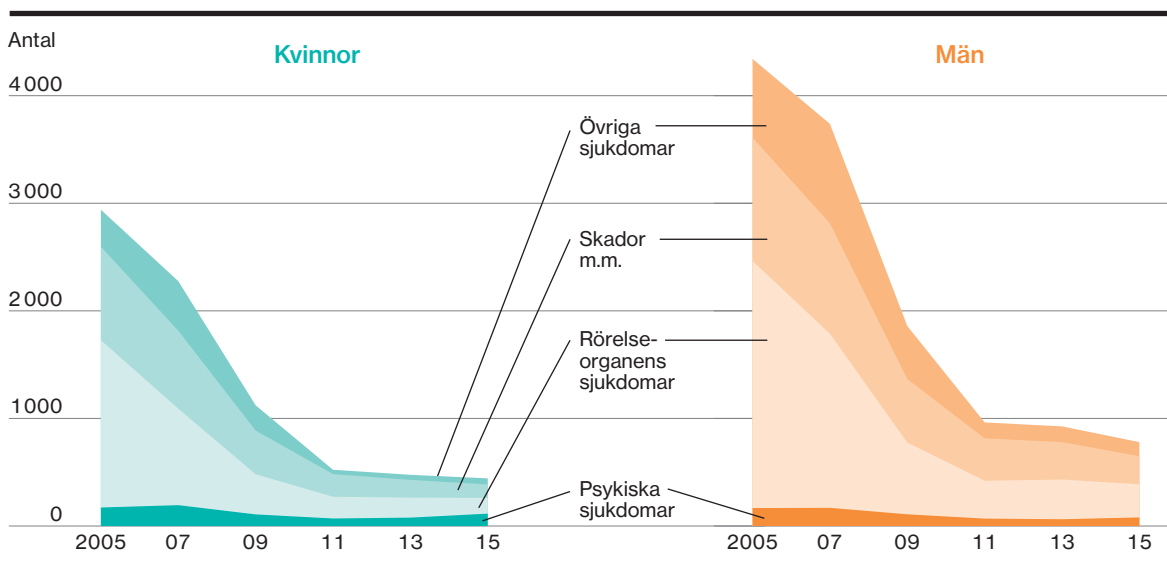
Andelen bifallsbeslut som rör arbets-sjukdomar är nästan lika stor för kvinnor som för män. De utgjorde 41 procent av kvinnors och 42 procent av mäns bifallsbeslut 2015.

Färre personer ansöker om ersättning

Den största anledningen till minskningen av antal bifallsbeslut är att allt färre personer ansöker om ersättning från arbetsskadeförsäkringen. En stor minskning i antal bifallsbeslut syns mellan åren 2007 och 2008, vilket kan kopplas till de förändringar i sjukförsäkringen som infördes år 2008. Färre personer har nybeviljats sjukersättning efter 2008 och

i förlängningen har detta inneburit att allt färre arbetsskadeärenden prövats, vilket lett till färre bifallsbeslut.

Mellan år 2008 och 2010 har antal bifallsbeslut per år fortsatt att minska, men sedan 2011 syns en mindre avtagande trend av bifallsbeslut för egenlivräntor inom arbetsskadeförsäkringen.

■ Antal bifallsbeslut om egenlivränta efter diagnosgrupp, år 2005–2015

Rörelseorganets sjukdomar är den vanligaste diagnosgruppen vid bifallsbeslut om egenlivränta både för kvinnor och män. Andelen av bifallsbesluten som rör rörelseorganets sjukdomar har dock minskat över tid. År 2005 utgjorde denna diagnosgrupp 53 procent av alla bifallsbeslut om egenlivränta både för kvinnor och män. Tio år senare hade denna andel minskat till 33 procent för kvinnor och 40 procent för män. Exempel på vanliga sjukdomar inom gruppen är sjukdomar i rygg, nacke och skuldra.

Den näst största diagnosgruppen år 2015 var skador med mera som utgjorde

28 procent av kvinnors bifallsbeslut och 34 procent av mäns bifallsbeslut. Exempel på vanliga diagnoser inom gruppen är frakturer och andra skador på rygg och nacke.

Under senare år har andelen bifallsbeslut kopplat till psykiska sjukdomar ökat. Exempel på vanliga diagnoser inom denna grupp är stressrelaterade sjukdomar. Ökningen är störst hos kvinnor där 6 procent av bifallsbesluten kopplades till psykiska sjukdomar år 2005. Denna andel hade ökat till 26 procent år 2015, att jämföra med motsvarande siffra för män som var 4 procent år 2005 och 10 procent år 2015.

Andelen bifall vid arbetsskadeprövningar har ökat

Under perioden 2005–2015 har andelen bifall ökat i förhållande till antalet genomförda arbetsskadeprövningar totalt.

Bifallsfrekvenser för egenlivränta

Vid beräkning av bifallsfrekvenser för egenlivränta ingår endast de beslut där Försäkringskassan kunnat fastställa att en tillräckligt stor inkomstförlust kan kopplas till skadan. Förmågan att skaffa sig inkomst genom arbete ska blivit nedsatt med minst en femtondel under minst ett år. Inkomstförlusten måste dessutom vara minst en fjärdedel av prisbasbeloppet under ett år.

År 2005 bedömde Försäkringskassan att 28 procent av de prövade ärendena där kvinnor hade ansökt om egenlivränta uppfyllde kraven för att ses som arbetsskador. Motsvarande andel år 2015 var 50 procent. För män visar motsvarande utveckling av bifallsfrekvenser en ökning från 46 procent år 2005 till 64 procent år 2015.

Störst procentuell ökning av bifall för psykisk sjukdom

Högst andel bifall vid arbetsskadeprövningar går till de kvinnor och män som ansöker om egenlivränta på grund av skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker. År 2015 var bifallsfrekvensen 75 procent vid de arbetsskadeprövningar där kvinnor ansökt om egenlivränta kopplat till skador. Motsvarande siffra för män var 84 procent.

Den största ökningen av bifallsfrekvenser återfinns för de

psykiska sjukdomarna. År 2015 var bifallsfrekvensen 55 procent bland de arbetsskadeprövningar där kvinnorna hade ansökt om egenlivränta kopplat till dessa diagnoser. Detta kan jämföras med år 2005 då motsvarande bifallsfrekvens endast var 13 procent. Psykiska sjukdomar utgör dock en mindre del av det totala antalet bifallsbeslut för ansökan om egenlivränta.

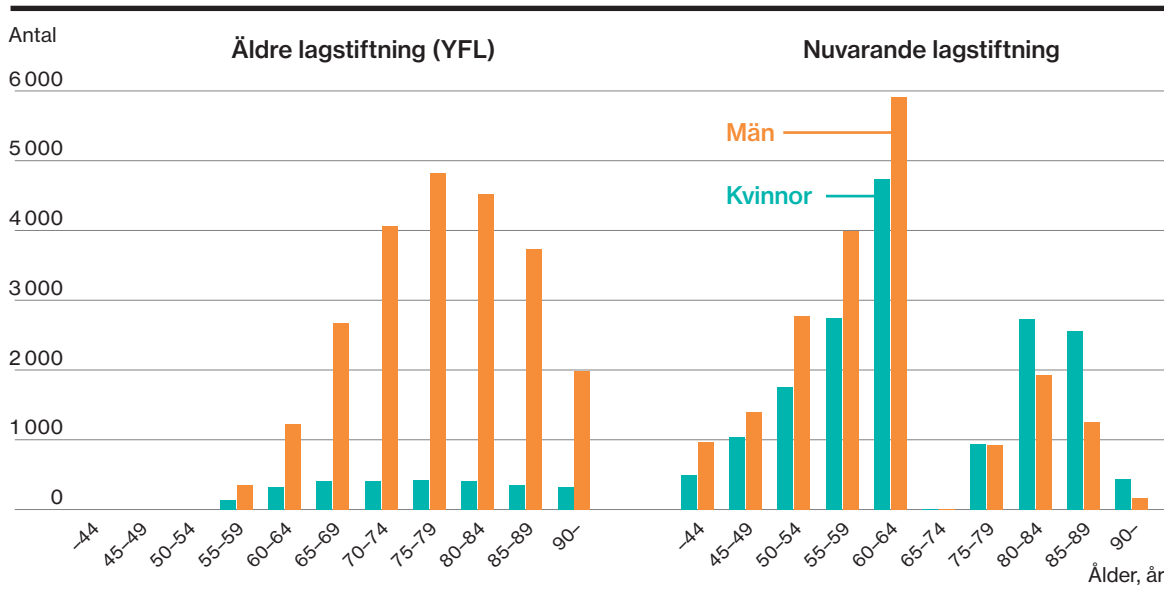

Åldersfördelningen bland personer med egenlivränta

I nedanstående avsnitt beskrivs de personer som har egenlivränta fördelat på ålder och utifrån vilken lagstiftning de beviljats egenlivränta. Vid en beskrivning av åldersfördelningen bland de personer som har egenlivränta är det relevant att ta hänsyn till om mottagarna har beviljats egenlivränta utifrån nuvarande eller äldre lagstiftning (YFL).

Personer som har beviljats egenlivränta enligt YFL har denna ersättning livet

ut. För personer födda 1938 eller senare betalas egenlivränta enligt nuvarande lagstiftning ut längst till och med månaden före 65-årsdagen. År 2003 gjordes regeländringar för personer födda 1937 eller tidigare som hade garantilivränta enligt LAF. Dessa personer har generellt sett låga livräntor och har fått behålla sina livräntor efter att de fyllt 65 år.

Statistiken för personer med egenlivränta enligt nuvarande lagstiftning innehåller även de personer som har livräntor utifrån statligt personskadeskydd.

Majoriteten av personerna över 65 år som har egenlivränta enligt nuvarande lagstiftning har garantilivränta enligt LAF.

Personer med egenlivränta i december 2015, fördelat på ålder och lagstiftning

I december 2015 var det drygt 26 100 personer som hade egenlivränta enligt äldre lagstiftning. Bland dessa personer var majoriteten män (89 procent) och endast en mindre andel av livräntetagarna var kvinnor (11 procent). De personer som har egenlivränta enligt äldre lagstiftning har drabbats av arbetsskada före år 1977 och har ofta haft denna ersättning under lång tid.

Drygt 25 800 personer hade egenlivränta enligt nuvarande lagstiftning i december 2015. Bland dessa mottagare

var det en jämnare könsfördelning med 47 procent kvinnor och 53 procent män.

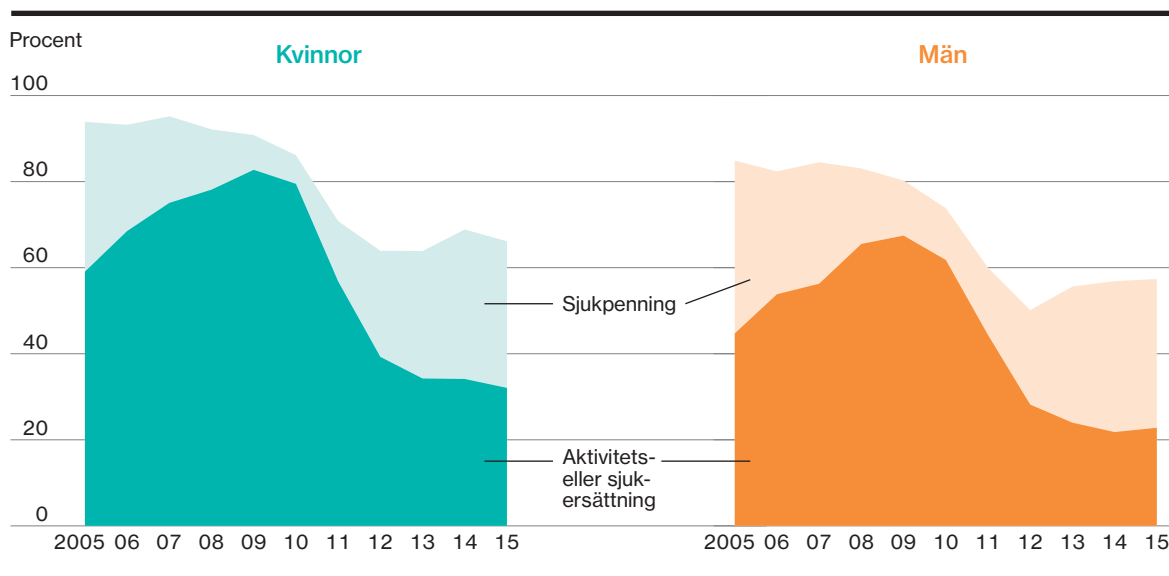
En stor andel av de försäkrade som har egenlivränta är äldre. Knappt 8 procent av de som hade egenlivränta enligt äldre lagstiftning (YFL) var under 65 år i december 2015. För femton år sedan (2001) var motsvarande siffra 25 procent. Endast 4 procent av livräntetagarna med ersättning enligt nuvarande regelverk var under 45 år i december år 2015. Motsvarande andel år 2001 var 10 procent.

Många har ersättning från sjukförsäkringen när de beviljas egenlivränta

Arbetskadeförsäkringen är i många fall ett komplement till den allmänna sjukförsäkringen. En stor del av de personer som ansöker om ersättning från arbetskadeförsäkringen i form av egenlivränta har haft ersättningar från sjukförsäkringen efter att arbetsskadan inträffat. Direkt i anslutning till arbetsskadan kan hen blivit sjukskriven och fått ersättning från sjukförsäkringen i form av sjukpenning. Om skadan har lett till att arbetsförmågan har blivit stadigvarande nedsatt kan hen även haft ersättning i form av aktivitets- eller sjukersättning. Om hen blivit

beviljad aktivitets- eller sjukersättning kan detta ses som en signal om att det är dags att ansöka om egenlivränta utifrån att ersättningen kommer i fråga först när arbetsskadan har medfört en varaktig nedsättning av förmågan att skaffa sig inkomst genom arbete. Med varaktig menas att nedsättningen ska finnas i minst ett år.

I nedanstående avsnitt presenteras statistik över hur stor andel av personerna som hade ersättning från sjukförsäkringen när de beviljades egenlivränta första gången.

Uppgifterna avser egenlivräntor enligt nuvarande lagstiftning.

Andel personer som hade ersättning från sjukförsäkringen när de beviljades egenlivränta första gången

Diagrammen visar hur stor andel av de personer som första gången beviljats egenlivränta, som vid ansökningstillfället hade ersättning från sjukförsäkringen i form av sjukpenning, aktivitets- eller sjukersättning. En stor andel av dessa personer hade ersättning från sjukförsäkringen vid ansökningstillfället, men andelen har minskat under perioden 2005 till 2015.

Före år 2010 var det vanligare att den sökande hade ersättning i form av sjukersättning. Andelen personer som hade ersättning i form av sjukpenning när de ansökte om egenlivränta minskade mellan år 2005 och 2010 men har därefter ökat. Detta speglar de förändringar i sjukförsäkringen som infördes år 2008 då tidsgränser i sjukpenningen infördes, samtidigt som

kriterierna för att få stadigvarande sjukersättning skärptes och den tidsbegränsade sjukersättningen avskaffades.

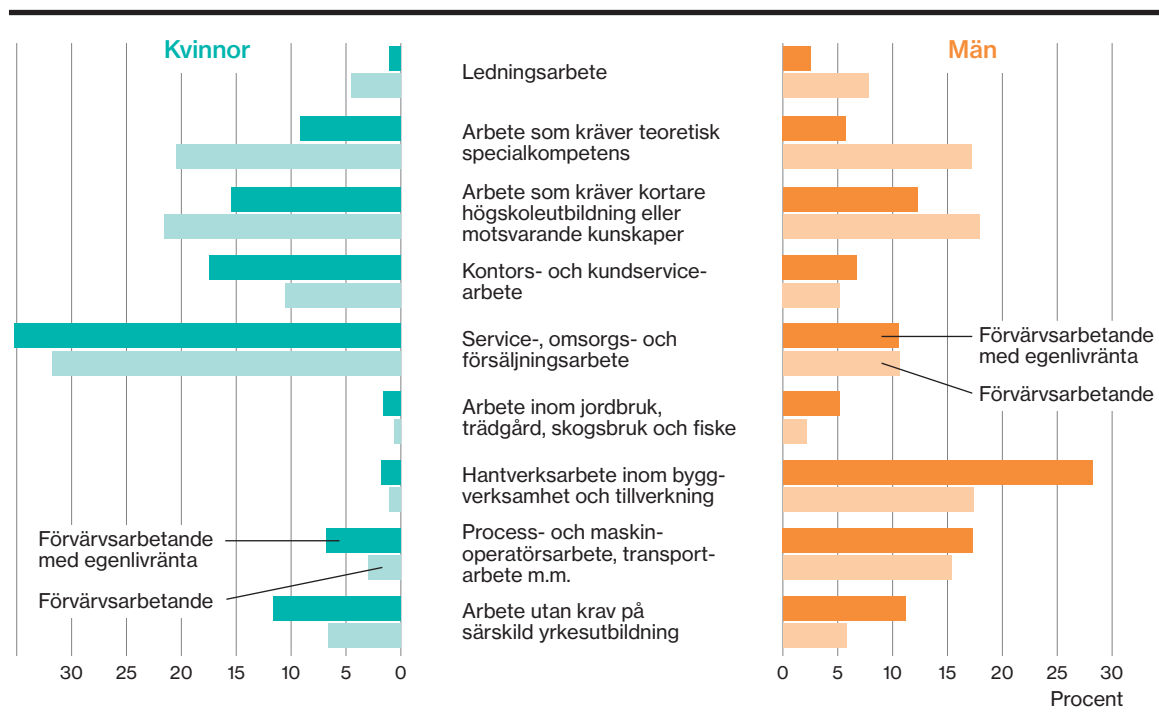
Bland kvinnor var det 66 procent som hade ersättning från sjukförsäkringen när de ansökte om egenlivränta första gången år 2015. Ungefär lika många hade ersättning från sjukförsäkringen i form av sjukpenning (34 procent) som aktivitets- eller sjukersättning (32 procent). Bland män var det 57 procent som hade ersättning från sjukförsäkringen när de ansökte om egenlivränta första gången år 2015. Det var något fler som hade ersättning från sjukförsäkringen i form av sjukpenning (35 procent) än de som hade ersättning i form av sjukersättning (23 procent).

Personer som har egenlivränta och förvärvsarbetar

Personer som har drabbats av en arbets-skada som har medfört inkomstförlust kan beviljas egenlivränta. Egenlivränta kan bli aktuellt om den arbetsskadade inte kan arbeta i samma omfattning som tidigare, eller om hen på grund av arbetsskadan

tvingats att byta arbete, och detta nya arbete innebär lägre inkomster än det arbete där hen skadade sig.

I nedanstående avsnitt presenteras statistik över de personer som har egenlivränta och förvärvsarbetar.

Statistiken för personer med egenlivränta enligt nuvarande lagstiftning innehåller även de personer som har livräntor enligt statligt personskadeskydd.

Skattningen om yrkesfördelning utgår från om personer med egenlivränta var registrerade i Statistiska centralbyråns (SCB) yrkesregister (enligt SSK96) i november 2013

Yrkesfördelningen bland förvärvsarbetande personer med egenlivränta 18–64 år, jämfört med yrkesfördelningen i befolkningen, i januari 2014

Enligt en skattning var 45 procent av männen i åldrarna 18–64 år med egenlivränta (enligt nuvarande lagstiftning) yrkesarbetande i januari 2014. Motsvarande siffra för kvinnor var 33 procent. Genom att jämföra yrkesfördelningen mellan de personer som har egenlivränta och förvärvsarbetar med yrkesfördelningen i hela den förvärvsarbetande befolkningen synliggörs om vissa yrken är över- eller underrepresenterade bland de personer som har egenlivränta.

Av de kvinnor med egenlivränta som var yrkesarbetande i januari 2014 hade 35 procent ett arbete inom service-, omsorgs- och försäljningsarbete. Det var en något större andel jämfört med samtliga förvärvsarbetande kvinnor i Sverige (32 procent). Andra yrken som var vanligare för kvinnor med egenlivränta än

för förvärvsarbetande kvinnor totalt var kontors- och servicearbete.

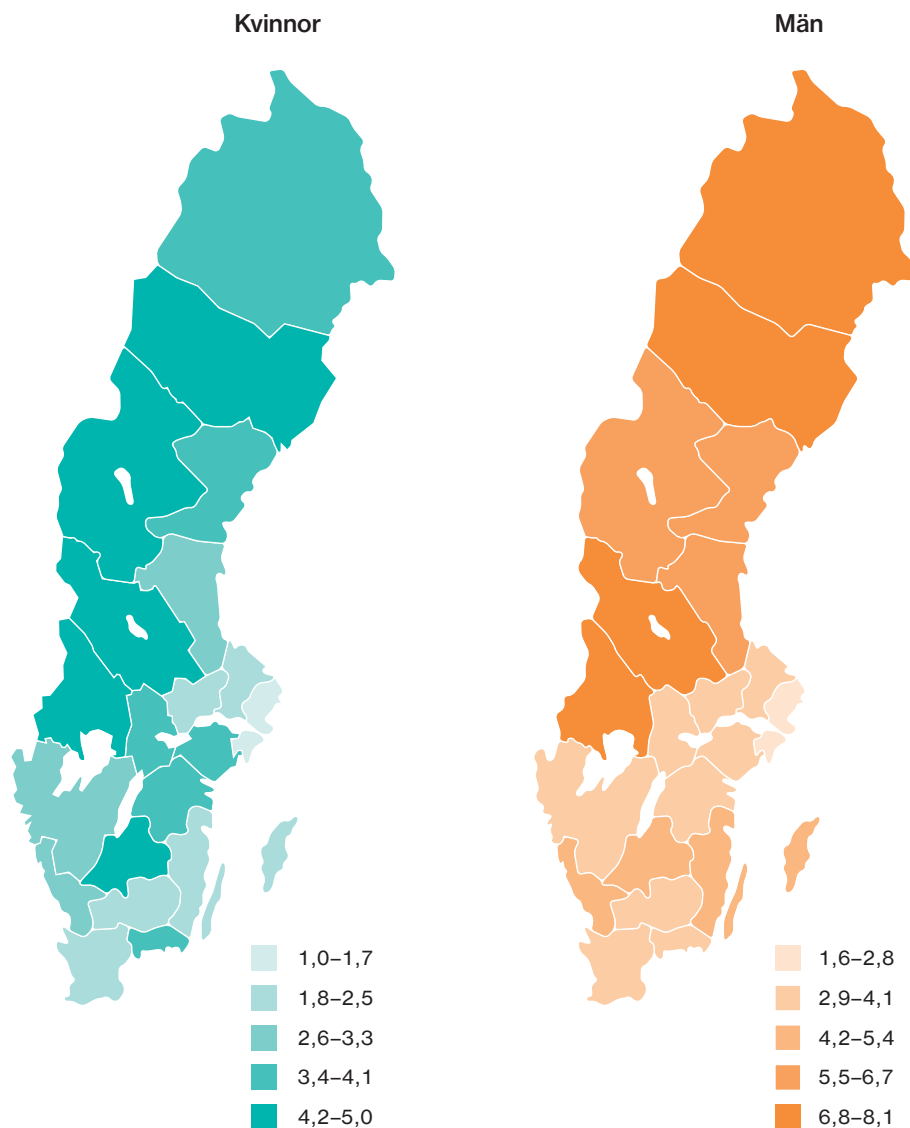
Den vanligaste yrkeskategorin för de män som hade egenlivränta i januari 2014 var ett hantverksarbete inom byggverksamhet och tillverkning (28 procent). Motsvarande andel bland det totala antalet förvärvsarbetande män var 17 procent.

Andra yrken som var vanligare bland egenlivräntetagare än bland den förvärvsarbetande befolkningen i stort var arbete utan krav på särskild yrkesutbildning, samt process- och maskinoperatörsarbete.

Några yrkesgrupper var tydligt överrepresenterade bland personer som har egenlivränta, vilket kan spegla skillnader i arbetsmiljö mellan olika yrken. De yrken som kräver högre grad av utbildning är i stället underrepresenterade bland förvärvsarbetande personer med egenlivränta.

Regionala variationer i andel personer med egenlivränta

I nedanstående avsnitt presenteras statistik över var i Sverige som det är störst andel personer med egenlivränta i åldersgruppen 16–64 år.

Antal personer med egenlivränta per 1000 registrerade försäkrade 16–64 år, i december 2015, fördelat på region

I december 2015 var det 2,7 kvinnor och 3,9 män med egenlivränta per 1000 registrerade försäkrade i Sverige. Det finns regionala variationer i hur stor andel av de försäkrade som har egenlivränta enligt nuvarande lagstiftning. Västerbotten, Dalarna och Värmland utmärker sig som län med relativt högre andel personer med egenlivränta både för kvinnor och för män.

Stockholms län utmärker sig med en lägre andel personer med egenlivränta enligt nuvarande lagstiftning. I de flesta län är det en högre andel män än kvinnor som har egenlivränta. Några län med en högre andel män med egenlivränta är Norrbotten, Gotland och Kalmar län. Jönköping och Östergötlands län har i stället en högre andel kvinnor med egenlivränta.

Möjliga förklaringar till geografiska skillnader

Det finns flera möjliga förklaringar till dessa geografiska skillnader i hur stor andel av de försäkrade som har egenlivränta enligt nuvarande lagstiftning. En sådan förklaring kan vara skillnader i näringsstruktur och socioekonomisk sammansättning mellan länen. En annan är att arbetsmarknaden ser och har sett olika ut i olika delar av Sverige. Det är därför möjligt att det skett fler arbetsskador i vissa geografiska områden.

Innan Försäkringskassan blev en statlig myndighet år 2005 handlades arbetsskadeförsäkringen vid olika länsförsäkringskassor. En del av de geografiska

skillnaderna skulle därför kunna kopplas till möjliga skillnader i handläggning och bedömning av rätt till ersättning mellan olika försäkringskassor.

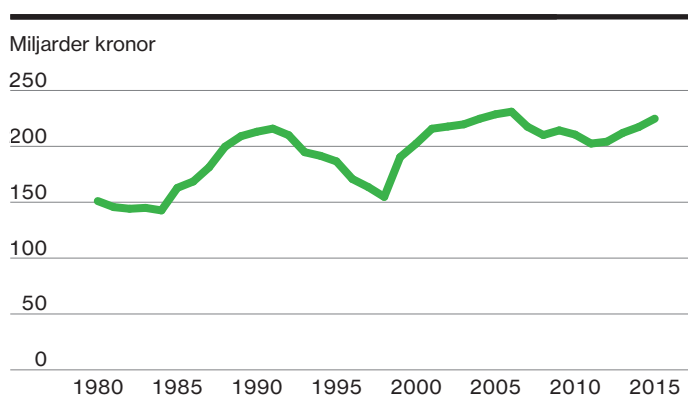
Det är dock viktigt att komma ihåg att dagens regionala variationer i hur stor andel av de försäkrade som har egenlivränta speglar var de personer som i dag har egenlivränta numera är bosatta. Detta går inte att likställa med en kartläggning av geografiska skillnader i beviljande av arbetsskadeersättning. För att utreda om det har funnits sådana skillnader i beviljande behöver ytterligare kartläggning kring detta genomföras.

Socialförsäkringens finansiella omfattning

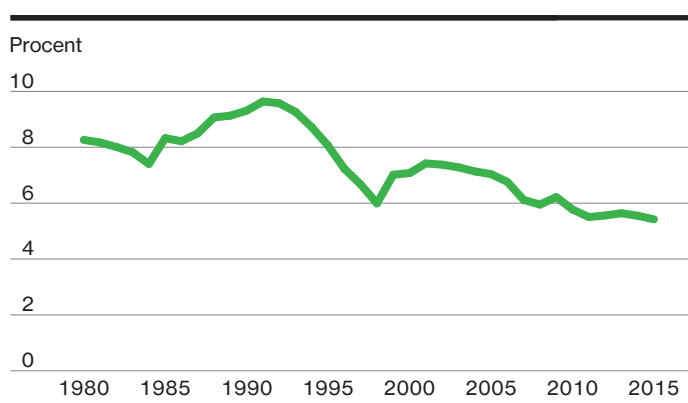
Socialförsäkringens utgifter

Socialförsäkringens utgifter definieras här som utgifter för försäkringar och bidrag som under år 2015 administrerades av Försäkringskassan, det vill säga främst försäkringar och bidrag som betalas ut till barnfamiljer, till sjuka och till personer med funktionsnedsättning.

■ Socialförsäkringens utgifter (exklusive administration) i 2015 års priser

År 2015 var socialförsäkringens utgifter för de förmåner som administreras av Försäkringskassan 225 miljarder kronor och administrationskostnaden för dessa förmåner uppgick till drygt 8 miljarder kronor vilket ger en total utgift på drygt 233 miljarder kronor. Sedan år 1980 har utgifterna (i fasta priser) ökat med 49 procent. Mellan år 1992 och 1998 minskade utgifterna, främst på grund av utgiftsdämpande regeländringar såsom sänkta ersättningsnivåer samt införande av sjuklöneperiod och karenssdag i sjukförsäkringen. Utgiftsökningen från år 1999 beror bland annat på de snabbt stigande utgifterna inom sjukförsäkringen. År 1999 infördes även en statlig ålderspensionsavgift, där staten betalar in pensionsrätt för personer med till exempel sjukpenning och föräldrapenning. Utgiftsminskningen från 2006 beror främst på minskade kostnader för sjukpenning och sjukersättning. Under perioden 2011-2015 ökade dock utgifterna för sjukpenning återigen medan kostnaderna för sjukersättning fortsatte att minska.

■ Socialförsäkringens utgifter (exklusive administration) i förhållande till bruttonationalprodukten (BNP)

Utbetalningarna från socialförsäkringen är en betydande del av samhällsekonomin. År 2015 motsvarade dessa utbetalningar 5,4 procent av BNP. Sedan år 2011 har ingen större förändring skett och nivån är den lägsta under de senaste 30 åren.

Utgifter per utgiftsområde/förmån, miljoner kronor	2013	2014	2015
<i>Ekonomisk trygghet för familjer och barn</i>			
Föräldrapenning	29 552	30 091	30 816
Tillfällig föräldrapenning	6 321	6 655	6 841
Graviditetspenning	568	601	627
Jämställdhetsbonus	280	307	343
Barnbidrag	24 723	25 220	25 764
Bostadsbidrag till barnfamiljer och ungdomar	4 533	4 958	4 940
Vårdbidrag	3 147	3 295	3 548
Underhållsstöd	3 283	3 258	3 492
Adoptionskostnadsbidrag	15	14	15
Totalt	72 420	74 399	76 386
<i>Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning</i>			
Sjukpenning	26 247	30 548	34 718
Rehabiliteringsersättningar	1 363	1 426	1 568
Närståendepenning	169	178	182
Boendetillägg	105	89	88
Högekostnadsskydd för arbetsgivare	55	60	78
Tandvård	5 191	5 217	5 263
Sjukvård i internationella förhållanden	781	489	457
Sjuk-/aktivitetsersättning	47 722	46 139	45 717
Bostadstillägg	4 517	4 689	4 832
Handikappersättning	1 317	1 331	1 353
Arbets-skadeersättning ¹	3 831	3 610	3 397
Bilstöd	368	315	280
Assistansersättning	27 107	28 589	29 784
Bidrag till landsting	1 000	978	681
Bidrag för sjukskrivningsprocessen	2 297	2 077	2 063
Övrig ersättning ²	43	40	38
Totalt	122 112	125 773	130 498
<i>Annan utbetalning</i>			
Aktivitetsstöd	15 905	14 519	14 175
Etableringsersättning	1 666	2 685	3 667
Familjebidrag VPL	21	20	20
Övrigt	6	4	4
Totalt	17 598	17 228	17 866
Administration	8 171	8 285	8 293
Totalt	220 302	225 685	233 044

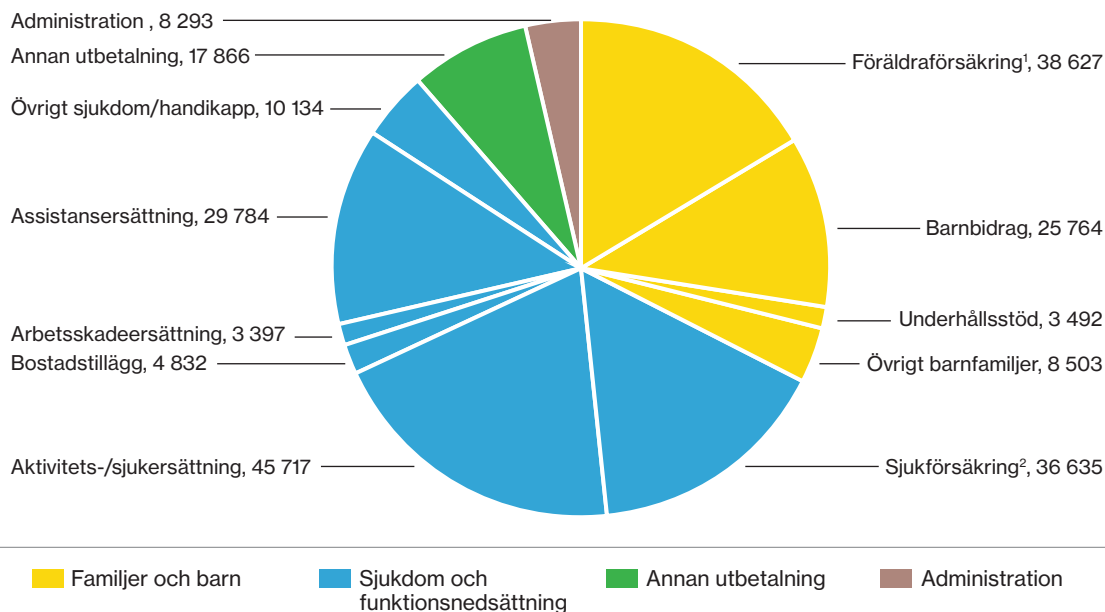
¹ Innehåller utgifter för fordran SWEDINT.

² Innehåller bland annat utgiften för ersättning inom det statliga personskadeskyddet (tidigare kroppsskador) och utgifter för smittbärapenning.

■ Socialförsäkringens utgifter 2013–2015 i miljoner kronor (löpande priser)

Trots minskade utgifter för sjukersättning ökade utgifterna successivt för utgiftsområde Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning mellan åren 2013 och 2015. Detta beror på en relativt stor ökning av utbetald sjukpenning. Utgifterna för Ekonomisk trygghet för

familjer och barn har ökat under hela perioden, vilket bland annat förklaras av att antal födda barn har ökat. Inom kategorin Annan utbetalning dominerar utgifterna för aktivitetsstöd, den ersättning som betalas ut till personer som medverkar i arbetsmarknadsprogram.

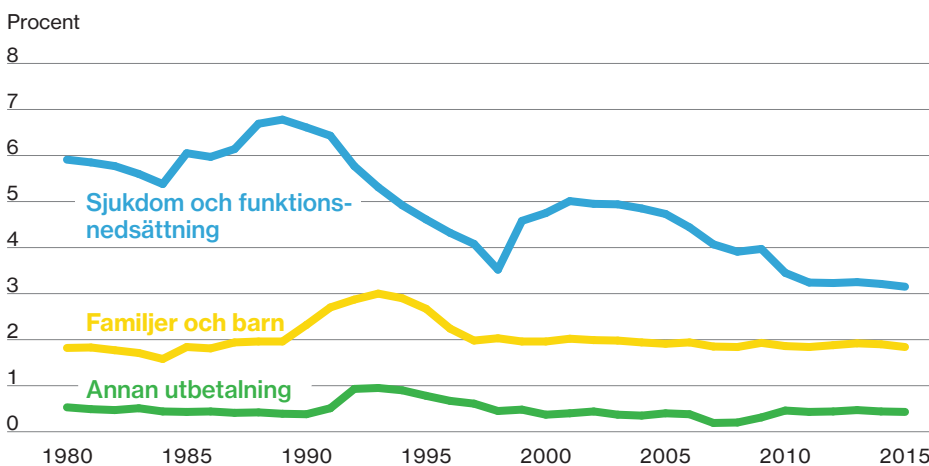

¹ Föräldrapenning, jämställdhetsbonus, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning.
² Sjukpenning, rehabiliteringsersättningar, närståendepenning och högkostnadsskydd för arbetsgivare.

Utgifternas fördelning 2015 i miljoner kronor

Lite mer än hälften av socialförsäkringens utgifter (56 procent eller cirka 130 miljarder kronor) gick till sjuka och personer med funktionsnedsättning. Till barnfamiljer gick en tredjedel av utgifterna (33 procent eller cirka 76 miljarder kronor).

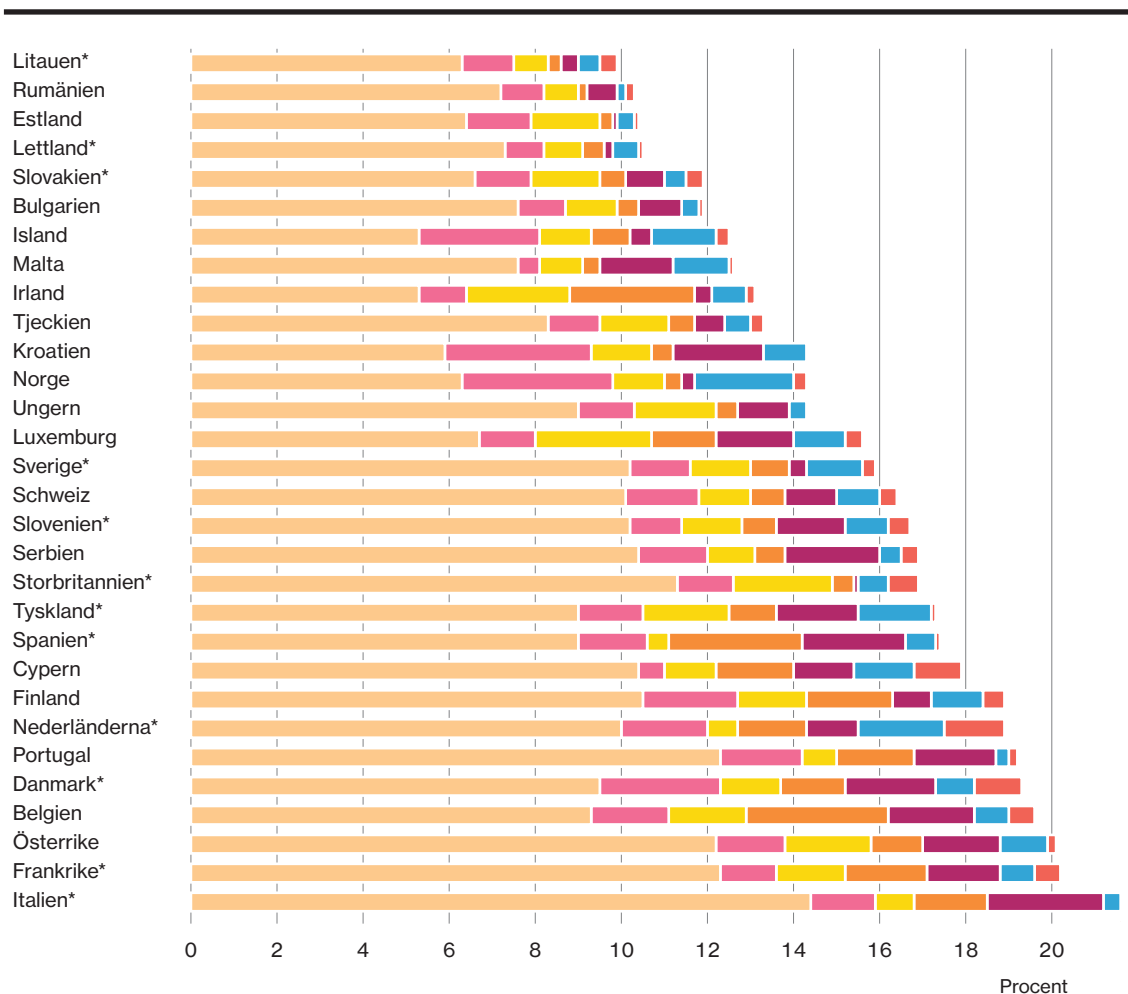
Därutöver finns vissa andra ersättningar, främst inom arbetsmarknadsområdet (18 miljarder kronor). Resterande del var utgifter för administration (8 miljarder kronor).

Utgiftsområden i förhållande till BNP

Utgifterna för sjukdom och funktionsnedsättning ökade under senare delen av 1980-talet, men sjönk därefter från drygt 7 procent av BNP år 1989 till knappt 4 procent av BNP år 1998. Nedgången berodde bland annat på minskad sjukfrånvaro, införande av sjuklöneperioden, sänkning av ersättningsnivåer samt att landstingen fick ta över kostnadsansvaret för läkemedel. Mellan 1998 och 2003 steg

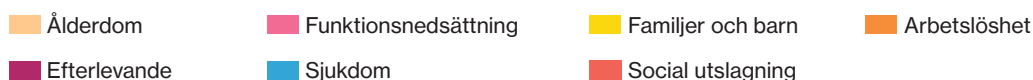
utgifterna i förhållande till BNP på grund av den ökade sjukfrånvaron. Därefter har utgifterna återigen minskat. Ersättningar till familjer och barn ökade i förhållande till BNP i början av 1990-talet på grund av stora barnkullar. Under andra hälften av 1990-talet sjönk återigen utgifterna i förhållande till BNP och har därefter legat stabilt omkring 2 procent.

* Preliminära värden

Några av EU:s medlemsländer (Grekland och Polen) har inte rapporterat siffror för år 2013 vilket gör att underlag för EU28 inte finns tillgängligt.

Källa: Eurostat

■ Offentliga transfereringar i förhållande till BNP år 2013 i Sverige och andra europeiska länder

Offentliga transfereringar innefattar förutom socialförsäkringen även arbetslöshetsersättning och ekonomiskt bistånd. Sveriges andel offentliga transfereringar till hushåll i förhållande till BNP är i nivå med EU-genomsnittet. Det finns stora skillnader i hur olika länder använder sig

av offentliga transfereringar och direkta tjänster för att möta behoven inom socialförsäkringssystemet. Exempel på direkta tjänster är skattereduktioner och subventionerade förskoleplatser som inte ingår i denna sammanställning.

Socialförsäkringens finansiering

Socialförsäkringen finansieras av avgifter, statliga medel samt av övriga inkomster, till exempel ersättningar från kommuner.

	Inkomster				Utgifter			Över-/underskott
	Avgifter	Statliga medel	Övrigt	Summa	Utbetalningar och SÅP	Administration	Summa	
Föräldraförsäkring ¹	39 099	–	–	39 099	38 000	1 036	39 036	63
Barnbidrag	–	26 130	–	26 130	25 764	366	26 130	–
Bostadsbidrag	–	5 222	–	5 222	4 940	281	5 222	–
Vårdbidrag	–	3 803	–	3 803	3 548	255	3 803	–
Underhållsstöd	–	2 612	1 236	3 847	3 492	356	3 847	–
Sjukförsäkring ²	64 365	11 670	–	76 035	82 979	4 229	87 208	–11 173 ³
Bidrag till landstingen för arbete med sjukskrivningar	–	681	–	681	681	–	681	–
Bidrag för sjukskrivningsprocessen	–	2 063	–	2 063	2 063	–	2 063	–
Tandvård	–	5 406	–	5 406	5 263	144	5 406	–
Sjukvård i internationella förhållanden	–	559	–	559	457	102	559	–
Handikappersättning	–	1 469	–	1 469	1 353	116	1 469	–
Aktivitetsstöd	14 175	662	–	14 838	14 175	662	14 838	–
Etableringsersättning	–	3 717	–	3 717	3 667	50	3 717	–
Arbetsskadeersättning	4 508	–	–	4 508	3 397	191	3 588	920
Bilstöd	–	318	–	318	280	38	318	–
Assistansersättning	–	25 213	4 894	30 107	29 784	323	30 107	–
Bostadstillägg	–	4 971	–	4 971	4 832	139	4 971	–
Övrig ersättning	–	82	–	81	77	5	82	–
Summa	122 147	94 577	6 130	222 854	224 751	8 293	233 044	–10 190

¹ Omfattar föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, men graviditetspenning som vanligtvis omfattas av föräldraförsäkringen omfattas i denna tabell av sjukförsäkringen eftersom den finansieras av sjukförsäkringsavgiften.

² Omfattar sjukpenning, rehabiliteringspenning och andra rehabiliteringsersättningar, aktivitets- och sjukersättning, graviditetspenning, närståendepenning samt högkostnadsskydd för arbetsgivare.

³ Skillnaden mellan influten sjukförsäkringsavgift och de utgifter som denna enligt lag ska finansiera.

■ Socialförsäkringens inkomster och utgifter 2015 i miljoner kronor

År 2015 var inkomster av socialavgifter 122 miljarder kronor. Därtill var den del som finansieras av statliga medel (skatter) 95 miljarder kronor. Ersättningar från kommuner, underhållsskyldiga eller liknade motsvarade knappt 3 procent av utgifterna. Beloppen som redovisas under rubriken utbetalningar i tabellen

innefattar även statliga ålderspensionsavgifter. Av de försäkringsgrenar som finansieras med avgifter gav arbetsskade-försäkringen och föräldraförsäkringen ett överskott på knappt 1 miljard kronor under 2015. Samtidigt gav sjukförsäkringen ett underskott på drygt 11 miljarder kronor.

Avgiftssatser i procent	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ålderspensionsavgift ¹	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift ¹	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,17	1,17	1,17	1,17	1,17
Sjukförsäkringsavgift										
– Arbetsgivaravgift	8,64	8,78	7,71	6,71	5,95	5,02	5,02	4,35	4,35	4,35
– Egenföretagare	9,61	9,61	7,93	6,93	6,04	5,11	5,11	4,44	4,44	4,44
Föräldraförsäkringsavgift ¹	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,6	2,6	2,6	2,6
Arbetskadavgift ¹	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,3	0,3	0,3	0,3
Arbetsmarknadsavgift										
– Arbetsgivaravgift	4,45	4,45	2,43	2,43	4,65	2,91	2,91	2,91	2,91	2,64
– Egenföretagare	1,91	1,91	0,5	0,5	2,11	0,37	0,37	0,37	0,37	0,1
Allmän löneavgift ¹	4,4	4,4	7,49	7,49	6,03	9,23	9,21	9,88	9,88	10,15
Arbetsgivaravgift totalt	32,28	32,42	32,42	31,42	31,42	31,42	31,42	31,42	31,42	31,42
Egenavgifter totalt	30,71	30,71	30,71	29,71	28,97	28,97	28,97	28,97	28,97	28,97

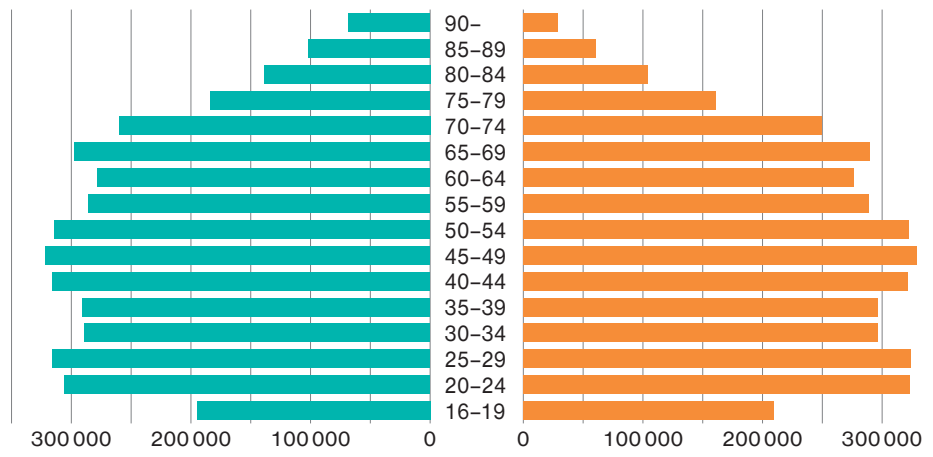
¹ Arbetsgivar- och egenavgifter har samma avgiftssats.

■ Lagstadgade avgifter till socialförsäkringen i procent av respektive avgiftsunderlag

Avgiftsunderlaget för de sociala avgifterna består av lönesumman för anställda och egenföretagare. Avgifterna betalas in av arbetsgivare respektive egenföretagare. Vissa förändringar i avgifterna har kompenserats med motsvarande förändringar i den så kallade allmänna löneavgiften (en avgift som inte är kopplad till någon särskild socialförsäkringsförmån). De totala

arbetsgivaravgifterna har därför legat stabilt på lite över 32 procent fram till år 2009. Då sänktes sjukförsäkringsavgiften med en procentenhet medan övriga avgifter var oförändrade. Den totala avgiften sänktes därmed med en procentenhet. Avgiftssatserna var oförändrade 2015 jämfört med 2014.

Registrerade försäkrade

Registrerade försäkrade efter ålder i december 2015

Födelseregion	Antal registrerade försäkrade 16 år och äldre		
	Kvinnor	Män	Samtliga
Sverige	3 255 055	3 237 245	6 492 300
Norden utom Sverige	128 064	91 324	219 388
EU 28 ¹ utom Norden	129 445	122 460	251 905
Övriga Europa	95 381	84 134	179 515
Afrika söder om Sahara	54 686	54 087	108 773
Asien utom Mellanöstern	99 350	63 260	162 610
Mellanöstern, Nordafrika och Turkiet	154 987	182 634	337 621
Nordamerika	13 639	14 248	27 887
Sydamerika	32 188	29 452	61 640
Oceanien	1 308	2 348	3 656
Samtliga²	3 964 103	3 881 192	7 845 295

¹ I EU 28 inkluderas europeiska unionens samtliga 28 medlemsstater.

² Registrerade försäkrade där uppgift saknas om födelseregion inkluderas inte i tabellen.

Registrerade försäkrade efter födelseregion i december 2015

Av de knappt 7,8 miljoner registrerade försäkrade hos Försäkringskassan år 2015 är

83 procent inrikesfödda, medan 17 procent är födda i ett annat land än Sverige.

Regler 2015

I Sverige är en person försäkrad i det svenska socialförsäkringssystemet om hen bor eller arbetar här. Detta innebär att personen har rätt till olika typer av försäkringar och bidrag.

Bosättningsbaserade försäkringar och bidrag omfattar i regel alla som bor i Sverige under en längre tid än ett år. Den bosättningsbaserade försäkringen upphör vanligtvis för personer som inte längre anses vara bosatta i Sverige.

Arbetsbaserade försäkringar och bidrag omfattar i regel alla som till exempel är anställda eller är egna företagare i Sverige. Avsikten med arbetsbaserade försäkringar och bidrag är att de ska täcka någon form av inkomstbortfall.

Alla försäkrade svenska och utländska medborgare som har fyllt 16 år och som är bosatta i Sverige är registrerade

Födelse-region	Antal registrerade försäkrade 19–64 år			Skattad andel med sjukpenninggrundande inkomst, procent		
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Sverige	2 220 021	2 322 348	4 542 369	90	89	90
Norden utom Sverige	66 648	52 528	119 176	83	82	82
EU 28 utom Norden	90 171	85 802	175 973	82	85	83
Övriga Europa	78 250	69 272	147 522	80	84	82
Afrika söder om Sahara	45 797	44 637	90 434	75	73	74
Asien utom Mellanöstern	87 136	51 505	138 641	78	80	79
Mellanöstern, Nordafrika och Turkiet	129 041	152 182	281 223	70	75	73
Nordamerika	11 051	11 798	22 849	78	81	80
Sydamerika	27 542	25 343	52 885	83	85	84
Oceanien	1 129	2 150	3 279	78	83	82
Samtliga	2 756 786	2 817 565	5 574 351	88	88	88

Försäkrade som förväntas ha en sjukpenninggrundande inkomst skattas här med de som har en pensionsgrundande inkomst (PGI) på minst 24 procent av prisbasbeloppet (exklusive de som har inkomstrelaterad aktivitets- eller sjukersättning samt de som saknar sjukpenninggrundande inkomst och får föräldrapenning på garantinivå).

■ Skattad andel försäkrade i åldrarna 19–64 år med sjukpenninggrundande inkomst i början av år 2015

Andelen personer som förväntas ha en sjukpenninggrundande inkomst är högst bland inrikesfödda och lägre bland utrikesfödda. Av inrikesfödda har 90 procent möjlighet att få inkomstrelaterade dag-ersättningar som till exempel sjukpenning, graviditetspenning och tillfällig föräldrapenning. Bland registrerade försäkrade kvinnor och män födda i Mellanöstern, Nordafrika och Turkiet har 70 respektive 75 procent rätt till en sjukpenninggrundande inkomst. Den främsta förklaringen till att andelen är lägre för personer födda

i vissa regioner utanför Sverige är att de som nyanlända har en sämre arbetsmarknadsanknytning jämfört med personer födda i Sverige. Exakt uppgift om andelen försäkrade med rätt till en sjukpenninggrundande inkomst saknas. Detta eftersom bedömningen huruvida en person har en sjukpenninggrundande inkomst görs när hen ansöker om inkomstrelaterade dag-ersättningar. Uppgifterna bygger därför på en skattning utifrån uppgift om pensionsgrundande inkomst.

Regler 2015

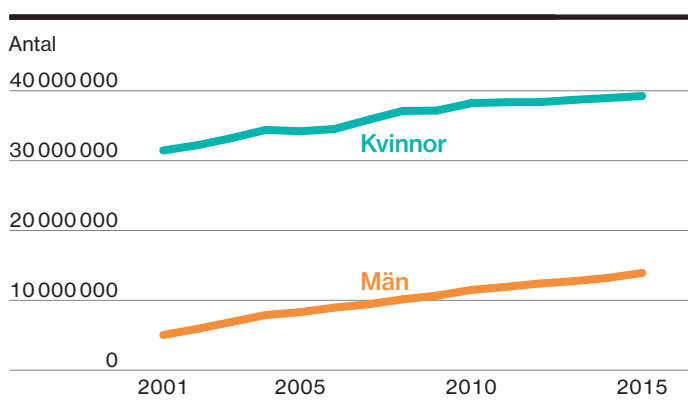
Försäkrade som har rätt till en sjukpenninggrundande inkomst är de som genom förvärsarbete beräknas tjäna minst 24 procent av prisbasbeloppet per år. Under år 2015 motsvarar det en sjukpenninggrundande inkomst (SGI) på knappt 10 700 kronor. Att

ha rätt till en sjukpenninggrundande inkomst är en grundförutsättning för att vara berättigad till inkomstrelaterade dag-ersättningar som till exempel sjukpenning, graviditetspenning och tillfällig föräldrapenning.

Ekonomisk trygghet för familjer och barn

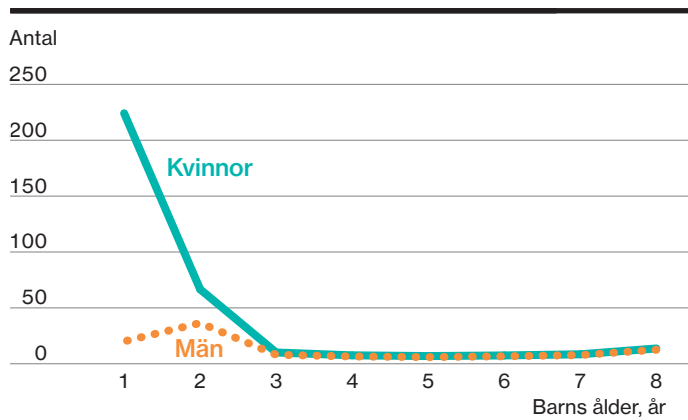
Föräldrapenning

Föräldrapenningen ska underlätta för föräldrar att kombinera föräldraskap med arbete eller studier.

■ Dagar med föräldrapenning

I början av 2000-talet ökade antalet födda barn och likaså de uttagna dagarna med föräldrapenning. Under tidsperioden har det skett ett flertal förändringar i regelverket gällande bland annat antal ersatta dagar och ersättningsnivåns storlek. År 2015 betalades det ut drygt 53 miljoner dagar med föräldrapenning, varav 74 procent till kvinnor. Männens uttag av dagar har ökat under tidsperioden. Från att ha tagit ut drygt 14 procent av de utbetalade dagarna år 2001 tog männen ut 26 procent av dagarna under år 2015.

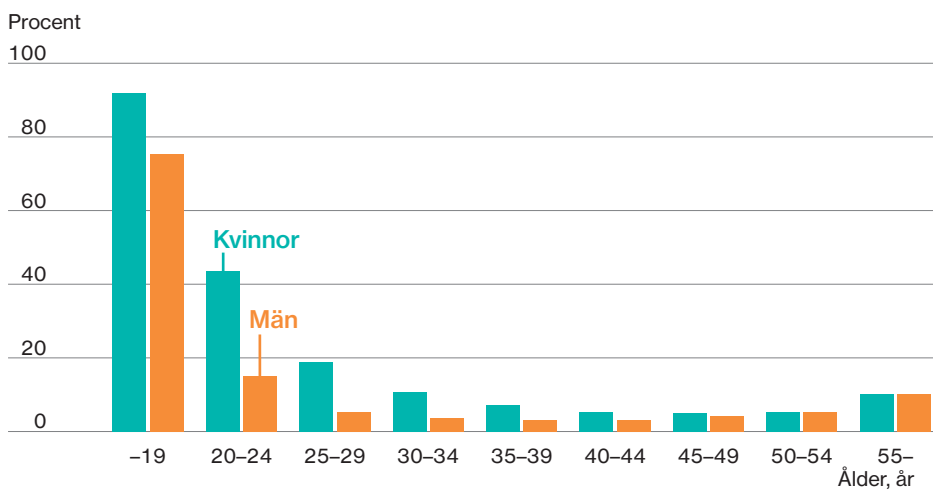
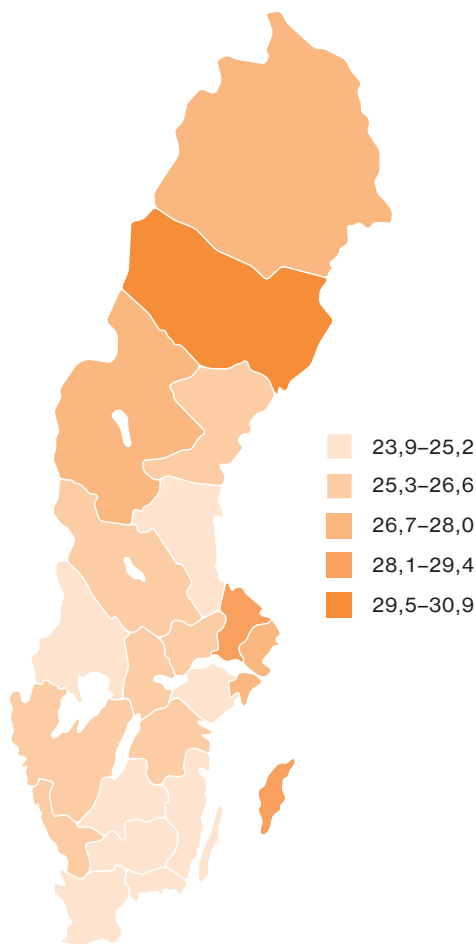

■ Genomsnittligt antal uttagna dagar med föräldrapenning vid olika åldrar för barn födda år 2007

För de barn som föddes år 2007 togs de allra flesta föräldrapenningdagarna ut under barnets första levnadsår och då främst av kvinnor. Från det att barnet är 3 år gammalt finns inga skillnader i antalet uttagna dagar för kvinnor och män.

■ Mäns andel av föräldrapenningdagarna efter län år 2015

Av alla dagar med föräldrapenning som betalades ut under år 2015 tog männen ut 26 procent. Andelen var högst i Västerbottens län (knappt 31 procent) och lägst i Skåne län (knappt 24 procent). Inom många av länen var spridningen mellan olika kommuner stor. Till exempel var andelen högre i kommuner där det finns större universitetsstäder (exempelvis Umeå, Uppsala och Lund) än i glesbygdskommuner. Männen andel av föräldrapenningdagarna är beroende av hur många föräldrapenningdagar kvinnorna tar ut. Detta innebär att trots att det kan finnas skillnader i andel mellan två län så kan männen genomsnittliga uttag per barn vara detsamma, skillnaden i andel beror då snarare på att kvinnornas uttag varierar mellan länen.

■ Andel mottagare av föräldrapenning enbart på grundnivå år 2015

Andelen som enbart tog ut föräldrapenning på grundnivå sjunker med stigande ålder fram till 50 års ålder, då andelen åter börjar öka. Totalt var det 12 procent av kvinnorna och 4 procent av männen som enbart tog ut föräldrapenning på grundnivå på grund av att de inte uppfyllde kraven för att få inkomstrelaterad föräldrapenning.

I åldersgruppen 19 år eller yngre var det 92 procent av kvinnorna och 75 procent av männen som enbart tog ut föräldrapenning på grundnivå år 2015. Antalet mottagare av föräldrapenning i den yngsta åldersgruppen är dock få.

Ålder	Antal barn		Andel barn för vilka föräldrapenning har betalats ut, procent av antal barn	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
0	45 699	48 901	82	82
1	54 911	57 958	96	96
2	41 977	44 351	74	74
3	31 787	33 570	56	55
4	30 299	32 011	53	53
5	31 927	33 805	54	54
6	33 104	35 338	57	58
7	34 035	36 622	60	61
8	32 119	33 990	57	57
Samtliga	335 858	356 546	65	65

■ Barn för vilka föräldrar har tagit ut föräldrapenning år 2015

Totalt 82 procent av barnen som föddes under år 2015 (0 år i tabellen) har föräldrar som tagit ut föräldrapenning under året. Från det att barnen är 2 år blir det mindre

vanligt att föräldrarna tar ut föräldrapenning. Totalt utbetalades föräldrapenning för drygt 65 procent av alla barn i åldrarna 0–8 år under år 2015.

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
–19	1 173	57	178	77	224	255
20–24	21 494	4 414	152	46	322	484
25–29	79 811	33 891	127	44	438	592
30–34	124 582	81 221	101	45	523	655
35–39	120 839	104 474	74	40	545	669
40–44	68 703	81 515	51	34	523	650
45–49	16 597	34 904	36	32	462	620
50–54	1 856	11 119	38	33	439	593
55–	128	3 788	47	39	409	555
Samtliga	435 183	355 383	90	39	487	643

■ Föräldrapenning år 2015

Av totalt 28 miljarder kronor som betalades ut i föräldrapenning under år 2015 gick 67 procent till kvinnor och 33 procent till män. Av mottagarna var 55 procent kvinnor och 45 procent män. Det genomsnittliga ersatta dagbeloppet för män var 32 procent högre än för kvinnor, vilket bland annat beror på skillnaden i mäns och kvinnors arbetsinkomster och skillnaden

i uttaget av föräldrapenning. Kvinnor tog exempelvis ut föräldrapenning på grundnivå i större utsträckning än män.

Det genomsnittliga antalet utbetalda dagar blir färre i de äldre åldersklasserna. Det beror bland annat på att unga föräldrar oftare har yngre barn och att föräldrarna oftast tar ut större delen av föräldrapenningdagarna när barnet är yngre.

Födelseregion	Andel mottagare enbart grundnivå, procent		Medelbelopp (oavsett ersättningsnivå), kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Sverige	4,2	1,1	546	683
Norden utom Sverige	8,7	3,0	532	668
EU 28 utom Norden	18,8	4,9	453	623
Övriga Europa	22,4	5,6	417	572
Afrika Söder om Sahara	62,0	24,4	278	426
Asien utom Mellanöstern	38,2	11,8	352	547
MENA + Turkiet (20 länder)	53,9	26,1	314	459
Nordamerika	19,8	8,9	464	567
Sydamerika	17,9	6,1	445	566
Oceanien	18,1	6,5	514	621
Samtliga	12,0	3,8	487	643

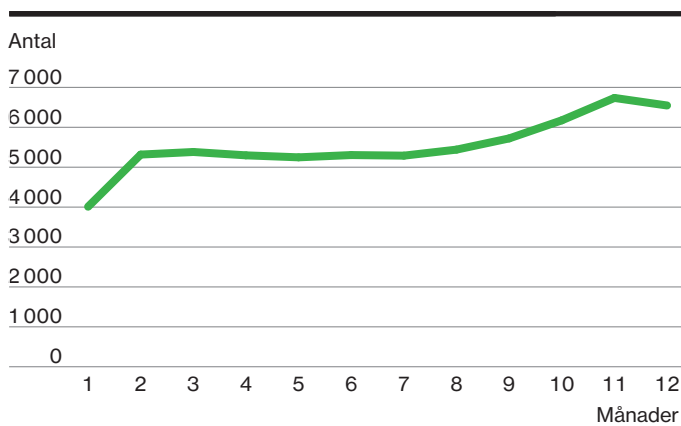
■ Andel mottagare av föräldrapenning enbart på grundnivå samt genomsnittlig ersättning för alla mottagare oavsett nivå år 2015

Under 2015 var det 12 procent av kvinnorna och knappt 4 procent av männen som enbart tog ut föräldrapenning på grundnivå. Andelen var lägst bland föräldrar födda i Sverige. Det var genomgående vanligare bland kvinnor än bland män att enbart ta ut föräldrapenning på grundnivå, oavsett födelseregion.

Inrikesfödda föräldrar hade högre genomsnittlig ersättning per dag jämfört med föräldrar födda i ett annat land än Sverige. Kvinnorna hade, oavsett födelseregion, i genomsnitt lägre ersättning per dag jämfört med männen.

■ Antal barn som en förälder har tagit ut dubbeldagar för år 2015

Antalet barn som föräldrar tar ut dubbeldagar för ökar med barnets ålder, och för barn som var 12 månader utbetalades det dagar för drygt 6 500 barn. Totalt utbetalades det dubbeldagar för drygt 35 500 barn år 2015.

Ålder	Antal mottagare
-19 år	88
20-24 år	4 769
25-29 år	19 547
30-34 år	23 819
35-39 år	14 629
40-44 år	5 103
45-49 år	1 137
50-54 år	328
55- år	109
Samtliga	69 529

■ Antal mottagare av dubbeldagar år 2015

Flest mottagare av dubbeldagar är i åldern 25-39 år. Det är större andel mottagare i yngre åldrar jämfört med vanlig föräldrapenning. Det beror främst på att dubbeldagar endast kan tas ut till barnet är 1 år och att föräldrarna därför är yngre jämfört med föräldrar som tar ut vanlig föräldrapenning.

Regler 2015

Föräldrar kan få föräldrapenning med anledning av ett barns födelse eller adoption under sammanlagt 480 dagar per barn. För 390 av dagarna är ersättningen relaterad till föräldrarnas inkomst. Det finns en grundnivå på 225 kronor per dag för föräldrar som inte uppfyller kraven för att få inkomstrelaterad ersättning eller har låga eller inga inkomster. För de resterande 90 dagarna får föräldern ersättning motsvarande en lägstanivå som är 180 kronor per dag för alla.

Om föräldrarna har gemensam vårdnad om barnet har båda rätt till hälften av det totala antalet föräldrapenningdagar. En förälder kan dock avstå från dagar med föräldrapenning till förmån för den andra föräldern med undantag för 60 dagar som är reserverade för vardera föräldern. Huvudregeln är att föräldrapenningförmåner inte får betalas ut till båda föräldrarna för samma barn och tid. Båda föräldrarna kan dock ta ut föräldrapenning samtidigt i högst 30 dagar under barnets första levnadsår. Försäkringskassan har valt att kalla det

samtida uttaget av föräldrapenning för dubbeldagar.

Ersättningen kan tas ut som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels dag. Föräldrapenning kan som regel tas ut tills barnet har fyllt åtta år eller avslutat första skolåret. Ersättningen är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) och maximal ersättning baseras på 10 prisbasbelopp. År 2015 motsvarade det en maximal ersättning på 946 kronor per dag.

Från den 1 januari 2014 gäller delvis nya bestämmelser inom föräldrapenningen. Bestämmelserna tillämpas på barn födda 2014 och senare. De nya bestämmelserna innebär bland annat att antalet dagar på de olika ersättningsnivåerna fördelas jämnt mellan föräldrarna. De innebär också att tidsramen inom vilken föräldrapenning kan beviljas förlängs till dess barnet har fyllt 12 år, eller till den senare tidpunkt då barnet slutat femte klass. En annan förändring är att föräldrapenning bara kan betalas ut under högst 96 dagar för barn som har fyllt 4 år.

Jämställdhetsbonus

Jämställdhetsbonusen ska öka incitamenten för föräldrar att dela lika på föräldraledigheten och delta i arbetslivet.

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-24	3 103	1 018	17,8	17,9
25-29	18 650	10 359	15,4	15,6
30-34	41 649	32 269	14,4	14,8
35-39	43 461	43 757	12,1	12,9
40-44	21 416	29 935	9,8	10,9
45-49	4 037	10 432	8,0	10,3
50-	353	3 859	8,5	11,1
Samtliga	132 669	131 629	12,9	12,9

■ Jämställdhetsbonus år 2015

Totalt betalades det ut drygt 340 miljoner kronor i jämställdhetsbonus för drygt 147 000 barn. Flest mottagare finns i åldrarna 30-39 år, vilket även är den ålder då flest tar ut föräldrapenning. Mottagare i de yngre åldrarna har fått fler dagar i genomsnitt än de äldre, vilket

delvis förklaras av att de flesta dagar med föräldrapenning och därför också jämställdhetsbonus betalas ut när barnet är under 3 år samt att äldre föräldrar har äldre barn. Totalt mottog omkring 264 000 föräldrar jämställdhetsbonus under 2015.

Regler 2015

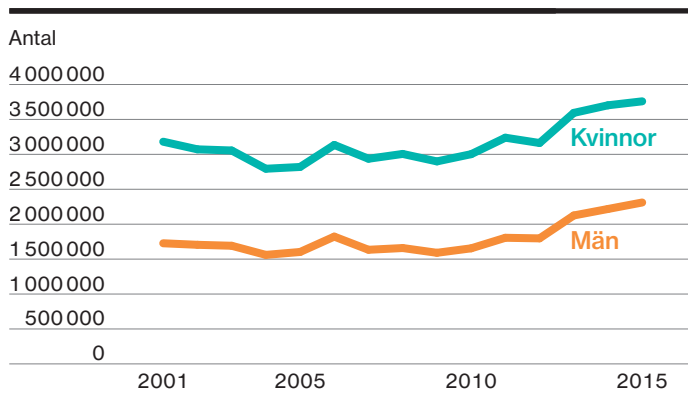
För att få jämställdhetsbonus krävs att man har gemensam vårdnad om barnet när man tar ut föräldrapenning. Jämställdhetsbonus betalas ut efter att de 60 reserverade dagarna för vardera föräldern tagits ut. Det är först när den förälder som tagit ut lägst antal dagar tar ut föräldrapenning som jämställdhetsbonusen kan betalas ut. Bonusen är 50 kronor var per dag.

Maximal bonus ges då föräldrarna tar ut 135 dagar vardera med föräldrapenning

på sjukpenningnivå eller grundnivå, vilket motsvarar en högsta möjliga bonus om 13 500 kronor per föräldrapar. Bonusen är inte skattepliktig. De 60 dagar som är reserverade för vardera föräldern, de så kallade dubbeldagarna inom föräldrapenningen och lägstanivådagarna är inte bonusgrundande. Bonusen gäller barn som är födda efter den 30 juni 2008.

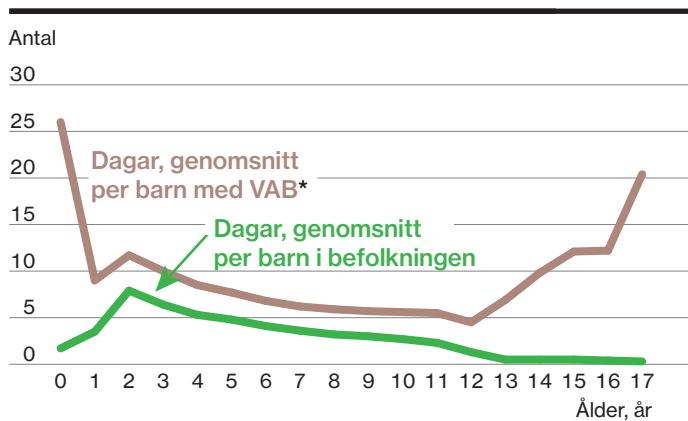
Tillfällig föräldrapenning för vård av barn

Tillfällig föräldrapenning för vård av barn gör det möjligt för föräldrar att få ersättning för att vara hemma från arbetet med sjuka barn.

■ Dagar med tillfällig föräldrapenning för vård av barn

Antalet dagar med tillfällig föräldrapenning för vård av barn var ganska jämnt fram till 2013. År 2013 ökade antalet dagar och har legat kvar på ungefär samma nivå sedan dess. Kvinnors och mäns andel av dagarna har förändrats något sedan 2001. Av totalt drygt 6 miljoner ersatta dagar under 2015 tog kvinnor ut 62 procent och män 38 procent.

* VAB står för tillfällig föräldrapenning för vård av barn.

■ Genomsnittligt antal dagar med tillfällig föräldrapenning för vård av barn år 2015

Antalet dagar med tillfällig föräldrapenning för vård av barn i befolkningen (oavsett om föräldrarna använt ersättningen eller inte) är som högst vid 2 års ålder och sjunker sedan med barnets stigande ålder.

För barn födda under 2015 (0 år i figuren) och för barn som är 12 år eller äldre är det genomsnittliga antalet dagar med tillfällig föräldrapenning för vård av barn i befolkningen lågt. Däremot är genomsnittligt antal dagar för de barn som ersättningen används för högt. Detta beror på att ersättningen främst används för allvarligt sjuka barn i dessa åldrar.

Ålder	Antal barn		Andel av respektive åldersgrupp, procent	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
0	3 320	4 397	6	7
1	21 859	24 116	38	40
2	37 815	40 701	66	67
3	36 499	39 246	64	65
4	35 569	37 681	62	63
5	36 643	39 109	62	62
6	34 483	37 257	60	61
7	32 354	34 773	57	58
8	30 832	32 749	55	55
9	29 010	30 724	52	52
10	26 009	27 539	48	48
11	22 881	24 733	42	43
Samtliga	347 274	373 025	51	52

■ Barn i åldern 0–11 år för vilka tillfällig föräldrapenning för vård av barn har utbetalats år 2015

För drygt 720 000 barn i åldern 0–11 år betalades det ut tillfällig föräldrapenning för vård av barn under år 2015. Vanligast var att dagar betalades ut för barn som är 2 år, där 66 procent av alla flickor och 67 procent av alla pojkar hade en förälder eller annan närstående som använde ersättningen. Motsvarande siffra för alla barn i åldersgruppen 0–11 år var 51 procent för flickor och 52 procent för pojkar.

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0–24	5 110	2 353	10,2	8,1	699	879
25–29	40 681	23 306	10,4	7,8	790	927
30–34	93 420	64 018	9,7	7,6	845	950
35–39	126 715	93 070	8,7	7,0	881	962
40–44	109 116	86 084	7,6	6,4	894	961
45–49	46 523	44 783	7,1	6,1	896	954
50–54	12 199	16 536	6,9	6,3	896	938
55–59	3 951	4 642	4,5	6,2	909	931
60–64	2 811	1 667	2,8	4,9	903	929
65–	441	275	2,6	5,1	865	940
Samtliga	440 967	336 734	8,5	6,9	864	953

■ Tillfällig föräldrapenning för vård av barn år 2015

Under 2015 betalades det ut tillfällig föräldrapenning för vård av barn till knappt 778 000 personer, varav 57 procent var kvinnor och 43 procent var män. Totalt betalades det ut cirka 5,5 miljarder kronor,

varav 60 procent gick till kvinnor och 40 procent till män. I genomsnitt använde kvinnor knappt 9 dagar och män knappt 7 dagar under året.

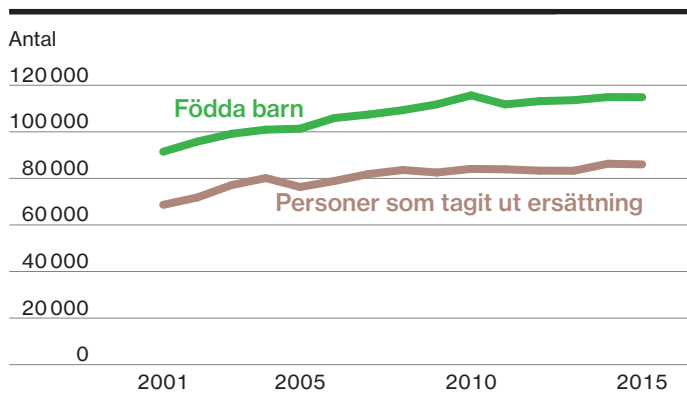
Regler 2015

Om en förälder behöver avstå från förvärvsarbete i samband med sjukdom eller smitta hos barnet, sjukdom eller smitta hos barnets ordinarie vårdare, besök i samhällets förebyggande hälsovård med mera kan han eller hon ha rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av barn. Detta gäller barn under 12 år och i vissa fall även äldre barn. Normalt kan ersättning för 60 dagar per barn och år betalas ut. När dessa har använts kan ytterligare 60 dagar tas ut vid barns sjukdom eller vid besök i samhällets förebyggande barnhälsovård. Rätten till tillfällig föräldrapenning för vård av barn kan i vissa

situationer överlåtas till en annan person, som i stället för föräldern stannar hemma från sitt arbete för att vårda barnet. Föräldrar till allvarligt sjuka barn som inte har fyllt 18 år kan få tillfällig föräldrapenning för vård av barn för obegränsat antal dagar. Båda föräldrarna kan då få ersättning för samma barn och tid. Ersättningen kan tas ut som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels dag och är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. För till exempel anställda beräknas den utifrån arbetstid i dagar eller timmar. Maximal ersättning baserar sig på 7,5 prisbasbelopp.

Tillfällig föräldrapenning i samband med barns födelse eller adoption

Tillfällig föräldrapenning i samband med barns födelse eller adoption ger möjlighet för fäder, en andra förälder, eller en annan person att med ersättning vara med vid förlossningen och vårda barn i samband med ett barns födelse eller adoption.

■ Tillfällig föräldrapenning i samband med barns födelse eller adoption

Under 2000-talet har antalet födda barn ökat liksom antal personer som använt ersättningen. För cirka 75 procent av de barn som föddes 2015 har pappan, en annan förälder eller en annan person använt tillfällig föräldrapenning i samband med barns födelse eller adoption.

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-24	23	2 857	9,0	9,6	820	892
25-29	103	17 467	8,9	9,7	887	939
30-34	177	29 097	9,0	9,7	942	959
35-39	192	21 729	8,5	9,6	982	962
40-44	177	9 654	8,3	9,5	935	957
45-49	106	2 928	7,8	9,5	944	939
50-54	121	866	7,7	9,3	900	933
55-59	112	234	7,4	9,0	872	921
60-	85	73	7,2	9,2	888	998
Samtliga	1 096	84 905	8,2	9,6	925	952

■ Tillfällig föräldrapenning i samband med barns födelse eller adoption år 2015

Under 2015 fick 86 000 personer tillfällig föräldrapenning i samband med barns födelse eller adoption. Av mottagarna var 1,3 procent kvinnor och drygt 98,7 procent

var män. Sammanlagt betalades det ut cirka 808 miljoner kronor för denna ersättning. Drygt 1 procent av beloppet betalades ut till kvinnor.

Regler 2015

I samband med ett barns födelse har fadern eller barnets andra förälder rätt till tillfällig föräldrapenning under 10 dagar per barn när hen avstår från förvärsarbete. Dessa dagar kan under vissa förhållanden användas av annan person än fadern eller barnets andra förälder. Vid adoption har föräldrarna rätt till fem dagar var. Dagarna får tas ut längst

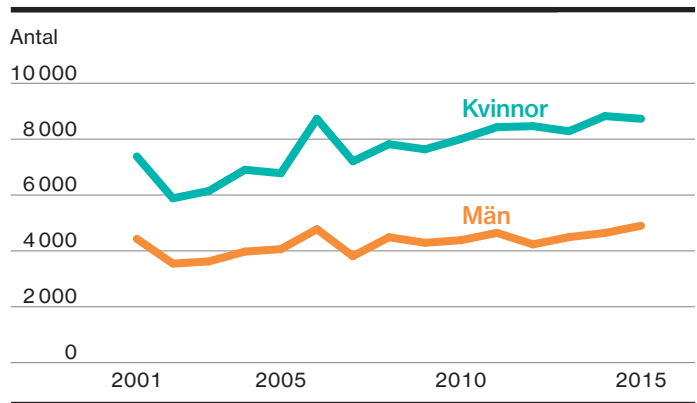
till och med den sextionde dagen efter den dag barnet har kommit hem eller den dag adoptivföräldern har fått barnet i sin vård. Ersättningsnivån är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. För till exempel anställda beräknas den utifrån arbetstid i dagar eller timmar. Maximal ersättning baserar sig på 7,5 prisbasbelopp.

Tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar

Genom tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar kan föräldrar till barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) få ersättning när de deltar i föräldrautbildningar med mera.

■ Dagar med tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar

Antalet utbetalade kontaktdagar har ökat sedan början av 2000-talet. Kvinnor tog ut 64 procent och män 36 procent av det totala antalet dagar 2015. De två topparna 2001 och 2006 beror till stor del på felaktiga registreringar.

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0–29	89	40	2,1	1,9	817	871
30–34	332	174	2,4	2,1	840	954
35–39	869	468	2,4	2,1	891	951
40–44	1 219	727	2,3	2,2	911	965
45–49	789	506	2,4	2,3	906	960
50–54	322	264	2,5	2,1	892	977
55–	66	103	2,5	2,1	895	933
Samtliga	3 686	2 282	2,4	2,1	894	959

■ Tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar år 2015

Knappt 6 000 föräldrar använde kontaktdagar för barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade under år 2015. Av dessa var 62 procent kvinnor och 38 procent män.

Totalt betalades det ut cirka 13 miljoner kronor i tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar, varav 62 procent till kvinnor och 38 procent till män.

Regler 2015

Föräldrar till barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) har rätt till tio så kallade kontaktdagar per barn och år för barn upp till 16 år. Dessa dagar kan tas ut för föräldrautbildning, vid inskolning eller besök i den förskoleverksamhet eller skolbarnomsorg som barnet

deltar i. Ersättningen kan tas ut som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels dag. Ersättningen är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. För till exempel anställda beräknas den utifrån arbetstid i dagar eller timmar. Maximal ersättning baserar sig på 7,5 prisbasbelopp.

Tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit

Tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit ger möjlighet för föräldrar att få ersättning för att vara hemma från arbetet i samband med att ett barn har avlidit.

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0–24	22	14	9,8	9,4	671	1 033
25–29	111	90	9,7	9,3	910	964
30–34	115	130	9,4	9,0	909	1 012
35–39	87	116	8,9	9,3	858	948
40–44	36	62	9,4	9,5	947	892
45–49	18	31	9,3	8,7	870	871
50–	8	29	8,3	9,2	962	945
Samtliga	397	472	9,4	9,2	887	959

■ Tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit år 2015

Knappt 900 föräldrar fick utbetalt dagar i samband med att ett barn har avlidit under år 2015. Av dessa var 46 procent kvinnor och 54 procent män. Totalt betalades det ut cirka 7,5 miljoner kronor i tillfällig

föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit, varav 44 procent till kvinnor och 56 procent till män. Kvinnor tog i genomsnitt ut 9,4 dagar medan män i genomsnitt tog ut 9,2.

Regler 2015

Föräldrar till ett barn som avlider kan få ersättning i 10 dagar för att avstå från förvärsarbete. Dagarna får tas ut längst till och med 90 dagar efter den dag barnet har avlidit. Ersättningen kan tas ut som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en

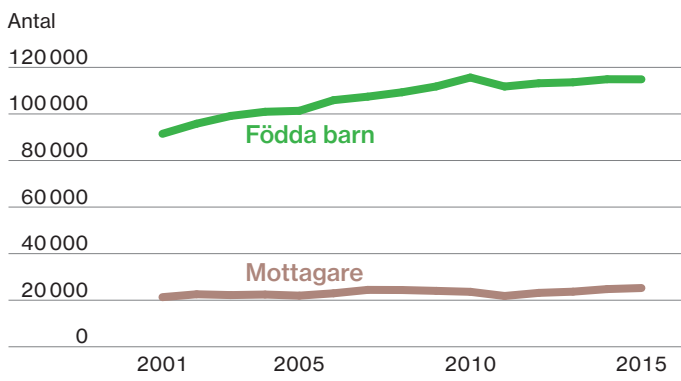
åttondels dag och är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. För till exempel anställda beräknas den utifrån arbetstid i dagar eller timmar. Maximal ersättning baserar sig på 7,5 prisbasbelopp.

Graviditetspenning

Genom graviditetspenning kan gravida kvinnor som inte kan fortsätta att förvärvsarbeta få möjlighet till ledighet och vila.

■ Graviditetspenning

Under senare delen av graviditeten har många kvinnor i någon omfattning ersättning från socialförsäkringen i form av graviditetspenning, sjukpenning eller föräldrapenning. Sedan början av 2000-talet har antalet födda barn ökat, dock har antalet mottagare av graviditetspenning inte ökat i samma utsträckning. En förklaring till det kan vara att regelverket inte har följt med utvecklingen av arbetsmarknaden som bland annat medfört förändrade arbetsförhållanden. Under 2015 var andelen gravida som mottog graviditetspenning ungefär 22 procent.

Ålder	Antal mottagare	Antal dagar i medeltal	Medelbelopp, kronor per dag
-19	12	44	337
20-24	2 923	41	504
25-29	10 094	41	568
30-34	8 138	41	594
35-39	3 299	41	596
40-44	720	41	594
45-	42	41	600
Samtliga	25 228	41	573

■ Graviditetspenning år 2015

Under år 2015 betalades det ut cirka 570 miljoner kronor i graviditetspenning till drygt 25 200 kvinnor. Flest antal

mottagare var i åldern 25-34 år, vilket även är åldersgrupper där det är vanligast att kvinnor föder barn.

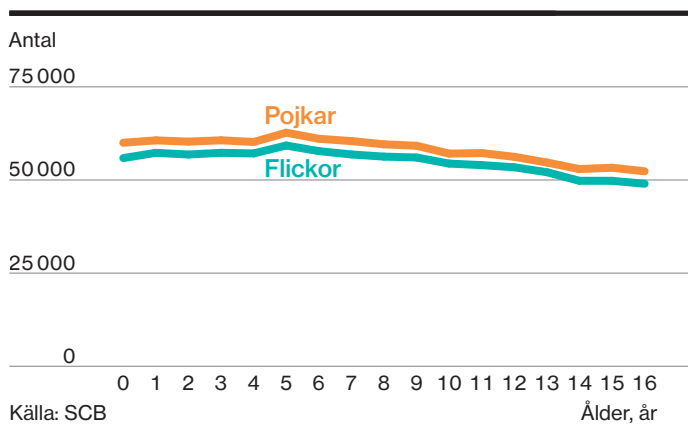
Regler 2015

En gravid kvinna med ett fysiskt ansträngande arbete kan få graviditetspenning om arbetsgivaren inte kan omplacera henne till ett annat arbete som passar henne bättre under slutet av graviditeten. Graviditetspenning kan betalas ut under högst 50 dagar under de två sista månaderna av graviditeten. Finns det enligt

arbetsmiljölagen förbud mot ett visst arbete under graviditeten har en kvinna rätt till graviditetspenning för varje dag som förbudet gäller (vilket kan innebära hela graviditeten, dock betalas graviditetspenning aldrig ut för de tio sista dagarna innan beräknad förlossning).

Barnbidrag

Barnbidragen ska utjämna de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn.

Antal barn efter ålder år 2015

I slutet av 2015 fanns det cirka 933 000 flickor och 988 000 pojkar i åldrarna 0–16 år. Jämfört med 2014 ökade antalet barn 0–16 år med 2 procent, från 1 882 000 till 1 922 000 barn 2015. Sedan början på 2000-talet har antalet födda barn ökat vilket förklarar att det finns fler barn i de yngre åldrarna. År 2011 minskade dock antalet födda barn igen.

Ålder	Antal mottagare		Andel mottagare med flerbarnstillägg, procent ¹	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-19	2 331	1 831	4,6	–
20–24	26 142	5 225	24,3	4,9
25–29	103 395	25 276	44,2	8,9
30–34	178 724	47 533	61,4	15,8
35–39	222 983	47 999	73,1	27,9
40–44	233 284	36 854	64,9	38,3
45–49	151 687	21 823	41,7	39,0
50–54	57 073	10 593	22,4	33,2
55–	11 083	6 102	10,3	25,2
Samtliga	986 702	203 236	56,1	25,1

¹ I denna tabell inkluderas enbart föräldrar som får flerbarnstillägg för barn med allmänt barnbidrag eller förlängt barnbidrag. Flerbarnstillägg för barn med studiehjälp inkluderas inte. Andelen mottagare med flerbarnstillägg är därför lågt skattad.

Barnbidrag år 2015

Drygt 1,2 miljoner föräldrar mottog allmänt barnbidrag, flerbarnstillägg och/eller förlängt barnbidrag under år 2015. Sedan lagändringen om delat barnbidrag trädde i kraft 2014 har andelen kvinnor minskat från 88 till 83 procent och andelen

män ökat från 12 till 17 procent. Andelen av mottagarna som fick flerbarnstillägg var 56 procent för kvinnor och 25 procent för män. År 2015 betalades det ut 25,8 miljarder kronor i barnbidrag.

Regler 2015

Med barnbidrag menas allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag och flerbarnstillägg. Föräldrar har rätt till allmänt barnbidrag för barn som är bosatta i Sverige till och med det kvartal då barnet fyller 16 år. Därefter kan föräldern få så kallat förlängt barnbidrag så länge barnet går i grundskolan eller motsvarande. Föräldrar till barn födda den 1 mars 2014 eller senare som har gemensam vårdnad får delat barnbidrag. Det innebär att de får 525 kronor var per månad. Om föräldrarna vill ändra så att hela barnbidraget betalas till den ena av föräldrarna ska de anmäla det gemensamt. Om

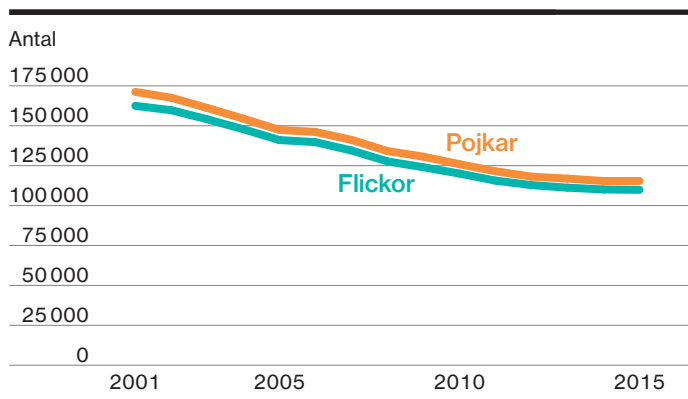
barnet bor växelvist hos båda föräldrarna betalas barnbidraget med hälften till vardera föräldern efter anmälan av någon av dem, om föräldern gör sannolikt att det finns ett växelvist boende.

En förälder som har allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag eller studiehjälp för två eller fler barn får också flerbarnstillägg. Barnbidraget är skattefritt. År 2015 var barnbidraget 1 050 kronor per barn och månad. Flerbarnstillägget år 2015 var 150 kronor per månad för andra barnet, 454 kronor för tredje barnet, 1 010 kronor för det fjärde barnet och 1 250 för varje ytterligare barn.

	Månadsbelopp år 2015, kronor			Årsbelopp år 2015, kronor
	Barnbidrag	Flerbarnstillägg	Totalt	
1 barn	1 050	–	1 050	12 600
2 barn	2 100	150	2 250	27 000
3 barn	3 150	604	3 754	45 048
4 barn	4 200	1 614	5 814	69 768
5 barn	5 250	2 864	8 114	97 368
För varje ytterligare barn	1 050	1 250	2 300	27 600

Underhållsstöd

Genom underhållsstöd garanteras barn till särlevande föräldrar underhåll även när den bidragsskyldiga föräldern inte bidrar till barnets försörjning.

■ Barn med underhållsstöd

Under 2000-talet har antalet barn med underhållsstöd minskat. Detta kan bland annat förklaras av de låga födelsetalen i slutet av 1990-talet och början av 2000-talet samt att det blivit vanligare att barn bor växelvis hos sina föräldrar och att underhållet därmed regleras direkt. En bidragande orsak till minskningen kan även vara att Försäkringskassan arbetat aktivt med att separerade föräldrar ska reglera underhållet på egen hand.

Ålder	Antal barn		Andel av respektive åldersgrupp	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
0-2	7 019	7 411	4,1	4,1
3-5	13 068	13 805	7,5	7,5
6-8	16 914	17 891	9,9	9,9
9-11	19 127	20 169	11,6	11,6
12-14	21 881	22 799	14,1	13,9
15-17	24 383	25 228	16,5	15,8
18-19	7 477	8 076	7,2	7,3
Samtliga	109 869	115 379	10,1	10,0

■ Barn för vilka föräldrar får underhållsstöd i december år 2015

Totalt fick föräldrar till drygt 225 000 barn underhållsstöd. Det motsvarar 10 procent av alla flickor och pojkar i åldrarna 0-19 år. Andelen var som högst för barn i åldrarna 15-17 år, där drygt 16 procent av alla barn hade en förälder som fick underhållsstöd från Försäkringskassan.

Ålder	Antal mottagare	
	Kvinnor	Män
-24	12 313	7 563
25-29	13 899	856
30-34	20 516	1 825
35-39	25 851	3 277
40-44	25 787	4 023
45-49	18 619	3 641
50-54	9 532	2 448
55-59	2 427	1 055
60-	439	740
Samtliga	129 383	25 428

■ Underhållsstöd i december år 2015

Under år 2015 betalades det ut drygt 2,3 miljarder kronor i underhållsstöd. En stor del av det belopp som betalas ut av Försäkringskassan betalas tillbaka av bidragsskyldiga föräldrar. Av mottagarna var 84 procent kvinnor och 16 procent män. Förlängt underhållsstöd betalas ofta ut direkt till barnet vilket gör att en stor andel av mottagarna i åldern -24 år består av barn med förlängt underhållsstöd. Om man bortser från denna grupp var 87 procent av mottagarna kvinnor och 13 procent män.

Ålder	Antal bidragsskyldiga		Antal med skuld		Medelskuld ¹ , kronor i december	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-24	304	2 328	14	265	3 699	5 569
25-29	1 157	7 231	196	1 758	6 633	6 950
30-34	2 332	12 456	529	3 771	7 098	10 806
35-39	3 574	18 292	947	5 726	8 058	13 034
40-44	4 099	22 279	1 284	7 325	8 091	14 452
45-49	3 108	21 330	1 076	7 416	9 020	15 634
50-54	1 614	15 588	581	5 728	6 837	14 318
55-59	453	7 951	162	2 911	9 233	14 196
60-	66	5 302	29	1 991	12 619	12 662
Samtliga	16 707	112 757	4 818	36 891	8 025	13 537

¹ Medelskulden är beräknad på den andel av de bidragsskyldiga som har en skuld till Försäkringskassan. Detta innebär att den skuld som har övergått till Kronofogdemyndigheten för indrivning inte inkluderas i tabellen.

■ Bidragsskyldiga föräldrar i december år 2015

Av de knappt 129 500 bidragsskyldiga föräldrarna i december 2015 var 13 procent kvinnor och 87 procent män. Bland

kvinnorna hade 29 procent en skuld till Försäkringskassan och bland männen 33 procent.

Regler 2015

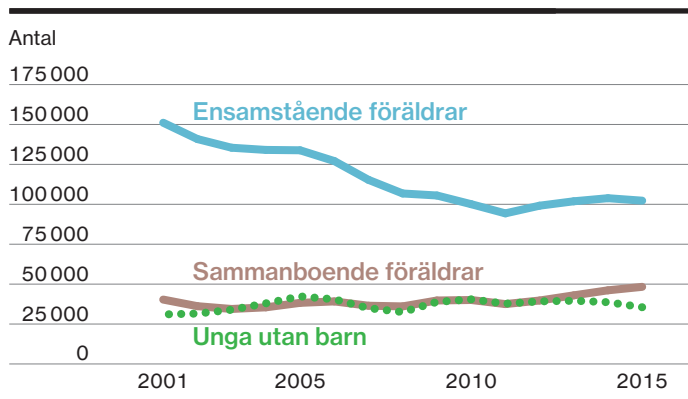
Föräldrar är underhållsskyldiga för sitt barn tills det fyller 18 år, eller längre om barnet fortfarande går i skolan. När barnet bor stadigvarande hos en av föräldrarna ska den andra föräldern betala underhållsbidrag. Föräldrarna kan komma överens om ett lämpligt belopp eller beräkna det efter föräldrabalkens regler. Storleken på underhållsbidraget bestäms då efter barnets behov och föräldrarnas ekonomiska förmåga. Ett barn kan få underhållsstöd från Försäkringskassan om:

- den förälder som ska betala underhållsbidrag inte gör det eller betalar mindre än 1573 kronor i månaden
- faderskapet för barnet inte är fastställt
- en förälder ensam har adopterat ett barn från utlandet

Underhållsstödet är högst 1573 kronor per månad och barn. Förlängt underhållsstöd kan betalas ut så länge barnet studerar och har rätt till förlängt barnbidrag eller studiehjälp men längst till och med juni det år då barnet fyller 20 år. Underhållsstöd kan utbetalas i form av fullt underhållsstöd, utfyllnadsbidrag eller underhållsstöd vid växelvis boende. När fullt underhållsstöd betalas ut ska den bidragsskyldige föräldern betala tillbaka hela eller delar av stödet till Försäkringskassan. Beloppet som ska betalas tillbaka beräknas på inkomster i det senaste beslutet om slutlig skatt och fastställs till en procentsats beroende av hur många barn den bidragsskyldige ska försörja.

Bostadsbidrag

Bostadsbidrag ska ge barnfamiljer och ungdomshushåll med låga inkomster en möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder.

Antal hushåll med bostadsbidrag i december

Antalet hushåll med bostadsbidrag har minskat sedan början av 2000-talet. Minskningen beror delvis på de regeländringar som gjorts under tidsperioden, och delvis på att inkomsterna höjts samtidigt som inkomstgränserna för bidraget har varit oförändrade. Efter 2011 har antalet hushåll med bostadsbidrag dock ökat igen. Totalt betalades bostadsbidrag ut till drygt 186 000 hushåll i december 2015. Knappt en femtedel av de som fick bidraget tillhörde ett ungdomshushåll utan barn.

Ålder	Antal hushåll efter typ			Medelbelopp per hushåll, kronor i dec		
	Ensamstående Kvinnor	Män	Sammanboende	Ensamstående Kvinnor	Män	Sammanboende
-24	16 561	13 867	3 702	1 397	913	1 864
25-29	14 589	6 337	7 163	2 327	1 019	2 204
30-34	14 453	1 588	9 008	2 783	1 978	2 418
35-39	16 676	2 427	9 053	2 702	1 990	2 609
40-44	17 194	2 705	7 838	2 492	2 025	2 698
45-49	12 978	2 790	5 974	2 360	2 043	2 723
50-54	7 115	2 299	3 695	2 341	2 032	2 657
55-59	2 219	1 326	1 871	2 382	1 953	2 615
60-	451	1 001	1 180	2 651	2 152	2 662
Samtliga	102 236	34 340	49 482	2 337	1 388	2 493

Bostadsbidrag december år 2015

I december år 2015 betalades det ut bostadsbidrag till drygt 180 000 hushåll. Bostadsbidrag går främst till ensamstående föräldrar och då oftast till kvinnor. Under år 2015 utbetalades totalt 4,9 miljarder kronor i bostadsbidrag. Totalt knappt

55 procent av beloppet gick till hushåll med en kvinna som ensam försörjare, drygt 18 procent av beloppet till hushåll med en man som ensam försörjare och knappt 27 procent av beloppet till hushåll med sammanboende.

Regler 2015

Barnfamiljer kan få bostadsbidrag. Även ungdomshushåll utan barn, där de sökande fyllt 18 år men inte är 29 år, kan få bostadsbidrag.

Bidragsbeloppet bestäms av hushållets sammansättning, bostadskostnaden, bostadens storlek och inkomstens storlek. Bidraget kan betalas ut för längst tolv månader i taget.

De som söker bostadsbidrag ska bland annat uppskatta hur mycket de kommer att tjäna under det kalenderår som ansökan görs. Med hänsyn till dessa uppgifter beräknas ett preliminärt bostadsbidrag. Efter den tidpunkt då Skatteverket har meddelat beslut om slutlig skatt för bidragsåret fastställs

slutligt bostadsbidrag. Beslut om slutligt bostadsbidrag för år 2015 meddelas under år 2017.

För gifta och samboende med barn inkomstprövas bostadsbidraget individuellt. Bidraget minskas om årsinkomsten överstiger 58 500 kronor för vardera maken.

För en ensamstående förälder minskas bostadsbidraget om årsinkomsten överstiger 117 000 kronor.

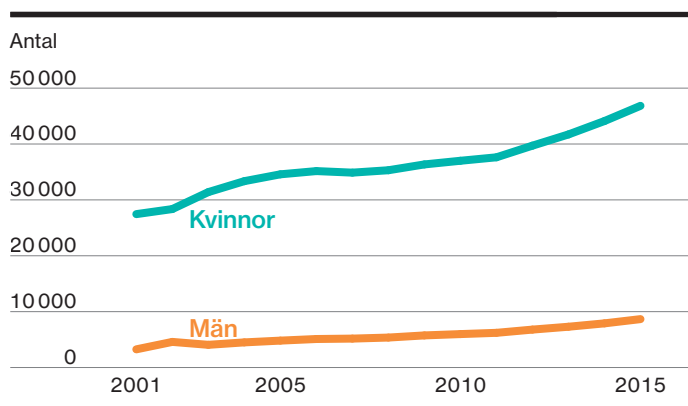
För ungdomar utan barn minskas bidraget om årsinkomsten överstiger 41 000 kronor för ensamstående eller överstiger 58 000 kronor för makar tillsammans.

	Max. bostadsbidrag, kronor per månad	Max. boyta, kvm	Inkomstgräns över vilken bidrag reduceras, kronor per år	
			Ensamstående	Gifta/sambor
<i>Barnfamiljer</i>				
Antal hemmavarande barn				
1	3 400	80	117 000	58 500/sökande
2	4 200	100	117 000	58 500/sökande
3	5 200	120	117 000	58 500/sökande
4	5 200	140	117 000	58 500/sökande
5 eller fler	5 200	160	117 000	58 500/sökande
<i>Hushåll utan barn</i>				
18–28 år	1 300	60	41 000	58 000

Ekonomisk trygghet vid funktionsnedsättning

Vårdbidrag

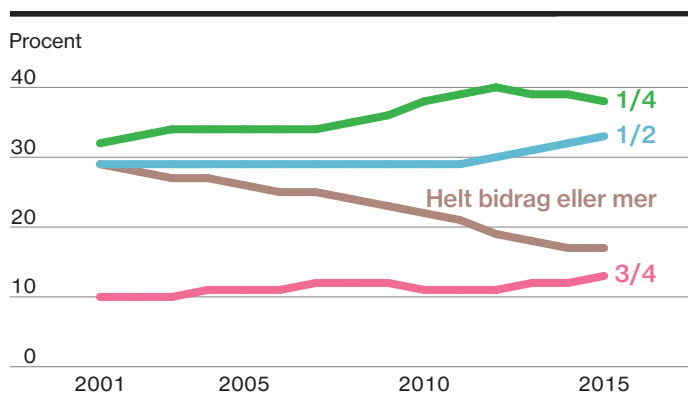
Vårdbidrag är ett ekonomiskt stöd till föräldrar med barn som har en sjukdom eller funktionsnedsättning för att kunna ge den tillsyn, vård och stöd som krävs för att barnet ska kunna utvecklas på bästa sätt.

■ Vårdbidragstagare i december

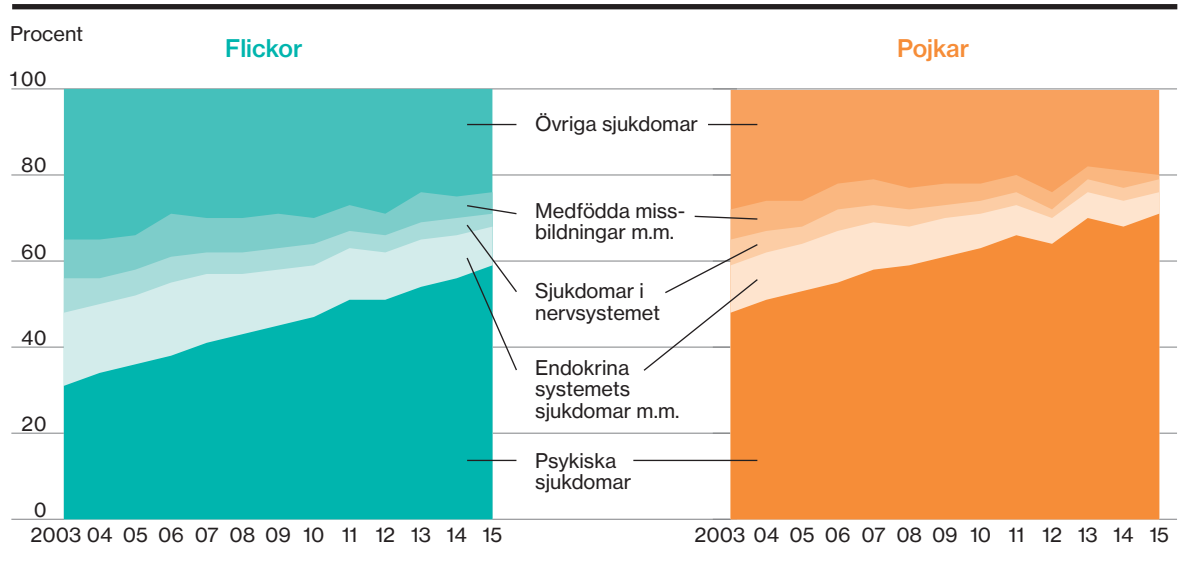
Antalet föräldrar med vårdbidrag har ökat med mer än 80 procent sedan år 2001. Det är främst barn med psykiska diagnoser som svarar för ökningen. År 2003 höjdes åldern för vilken vårdbidrag kan beviljas från 16 år till 19 år, vilket också förklarar ökningen av antalet vårdbidragstagare från detta år. Av bidragstagarna har andelen män stigit från drygt 10 procent år 2000 till knappt 16 procent år 2015. På motsvarande sätt har andelen kvinnor sjunkit från knappt 90 procent år 2001 till drygt 84 procent år 2015.

Av mottagarna av vårdbidrag i december 2015 fick knappt 9 600 eller 18 procent ersättning för merkostnader i form av en skattefri merkostnadsdel. Drygt 800 mottagare fick ersättning för enbart merkostnader, s.k. merkostnadsvårdbidrag, vilket motsvarar 1,5 procent av alla mottagare.

■ Andel vårbidrag efter omfattning i december

Den lägsta nivån (en fjärdedel) är i dag den vanligast förekommande och omfattade år 2015 totalt 38 procent av alla vårbidrag. Andelen vårbidrag med hel omfattning eller mer har minskat under perioden, från att år 2001 motsvara 29 procent till att år 2015 motsvara 17 procent av alla vårbidrag.

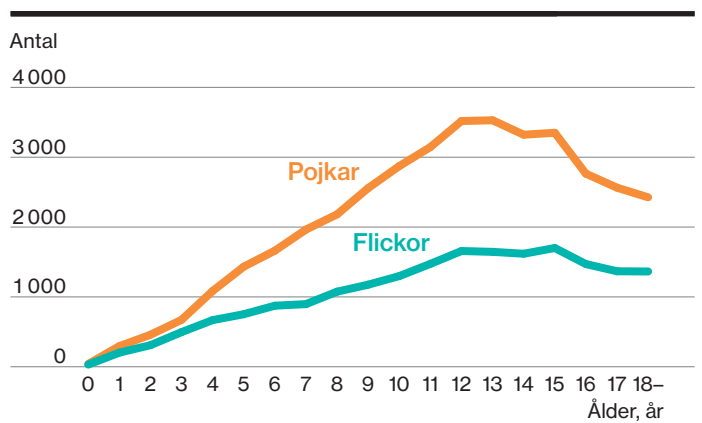
Nybeviljade vårdbidrag efter diagnosgrupp

Andelen psykiska diagnoser, som ligger till grund för nybeviljade vårdbidrag, har ökat under 2000-talet. År 2003 motsvarade de 31 respektive 48 procent av

alla nybeviljade vårdbidrag för flickor och pojkar. Motsvarande siffror år 2015 var 59 respektive 71 procent.

Barn med vårdbidrag efter barnets ålder i december år 2015

Av barnen med vårdbidrag i december 2015 var 34 procent flickor och 66 procent pojkar. Det är fler pojkar än flickor i alla åldrar.

Ålder	Antal barn		Andel barn vars föräldrar får vårdbidrag för mer än ett barn, procent	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
0-2	542	793	13	14
3-5	1 916	3 190	19	19
6-8	2 846	5 808	23	21
9-11	3 946	8 576	25	22
12-15	6 620	13 719	25	22
16-19	4 201	7 754	21	21
Samtliga	20 071	39 840	23	21

■ Barn med vårdbidrag i december år 2015

I december år 2015 hade nästan 60 000 barn vårdbidrag. Omkring en femtedel av barnen fanns i familjer som hade vårdbidrag för flera barn. Totalt 20 procent av alla barn med vårdbidrag var i åldern

16-19 år, den åldersgrupp som tillkom genom de nya reglerna år 2003. Av alla barn med vårdbidrag var 34 procent flickor och 66 procent pojkar.

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kronor i december	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-24	173	7	5 384	5 298
25-29	1 647	125	4 898	4 737
30-34	5 274	555	4 894	4 286
35-39	10 411	1 475	4 768	4 215
40-44	13 596	2 412	4 658	3 979
45-49	10 001	2 072	4 643	4 022
50-54	4 514	1 273	4 603	4 168
55-	1 218	743	4 810	4 324
Samtliga	46 834	8 662	4 716	4 119

■ Vårdbidrag i december år 2015

Totalt betalades det ut vårdbidrag till drygt 55 000 personer i december år 2015. Av mottagarna var 84 procent kvinnor och 16 procent män. Flest antal mottagare var i åldersgruppen 40-44 år. Drygt 3 000

av vårdbidragsmottagarna i december 2015 hade delat vårdbidrag. Omkring 3,2 miljarder kronor betalades ut i vårdbidrag under år 2015, varav 86 procent till kvinnor och 14 procent till män.

Regler 2015

En förälder kan få vårdbidrag för sitt barn om barnet är i behov av särskild tillsyn eller vård under minst sex månader. Det gäller längst till och med juni månad det år då barnet fyller 19 år. Den särskilda tillsynen eller vården ska vara orsakad av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning. Föräldern kan också få vårdbidrag om barnets sjukdom eller funktionsnedsättning innebär ökade utgifter (merkostnader).

Om föräldern vårdar flera barn med funktionsnedsättning i den aktuella åldern grundas rätten till vårdbidrag på det sammanlagda behovet av tillsyn och vård samt på merkostnadernas omfattning.

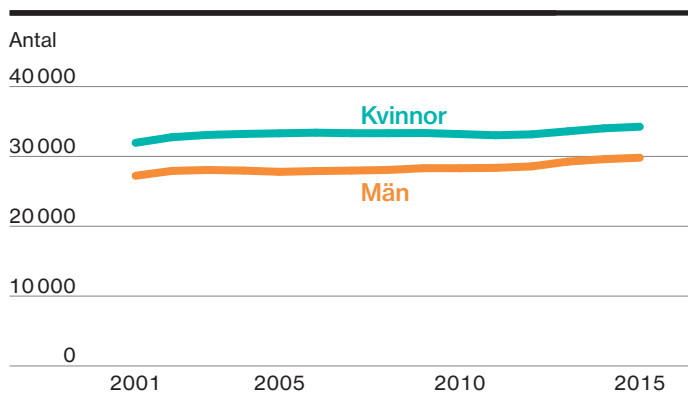
Vårdbidraget kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån.

Ett helt vårdbidrag uppgår till 2,5 prisbasbelopp per år vilket år 2015 innebar 9 271 kronor per månad. Vårdbidraget är skattepliktigt och pensionsgrundande. En viss del av vårdbidraget kan utges som ersättning för merkostnader. Denna merkostnadsdel av vårdbidraget är skattefri och inte pensionsgrundande.

Under vissa förutsättningar kan merkostnadsersättning betalas ut utöver det normala beloppet för hel förmån. Vårdbidrag kan även beviljas om det enbart finns behov av ersättning för merkostnader. I ett sådant fall är vårdbidraget 36 eller 62,5 procent av prisbasbeloppet per år beroende på merkostnadernas storlek.

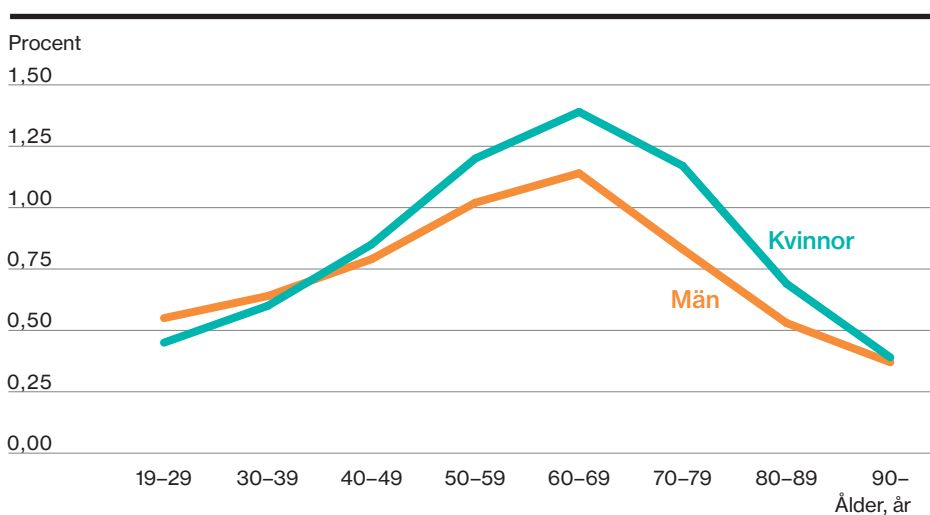
Handikappersättning

Handikappersättning är ett ekonomiskt stöd till personer med funktionsnedsättning som behöver hjälp av annan person eller har merkostnader på grund av sin funktionsnedsättning.

Personer med handikappersättning i december

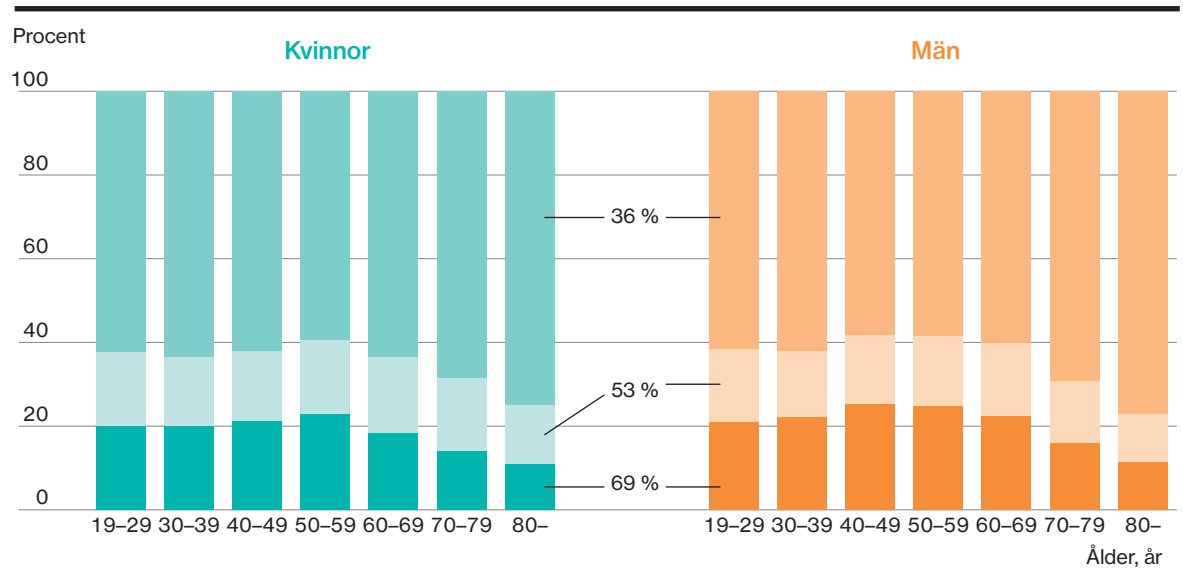
Antal personer med handikappersättning ökade något i början av 2000-talet men har därefter planat ut. År 2003 ändrades den nedre åldersgränsen för vilken handikappersättning kunde beviljas från 16 år till 19 år. Det har under hela tidsperioden varit fler kvinnor än män som har haft handikappersättning och år 2015 var 53 procent kvinnor och 47 procent män.

Andel av befolkningen med handikappersättning i december 2015

I hela befolkningen 19 år eller äldre hade knappt 1 procent handikappersättning i december 2015. Generellt sett är handikappersättning vanligare bland kvinnor än bland män, med undantag för de yngre åldersgrupperna. Att det är fler män än kvinnor i de yngre åldrarna beror på

att det är fler unga män än kvinnor som beviljas handikappersättning för psykiska diagnoser och medfödda funktionsnedsättningar. Andelen personer med handikappersättning i befolkningen är störst i åldersgruppen 60-69 år.

Handikappersättning efter ersättningsnivå och ålder i december 2015

Totalt 64 procent av kvinnorna och 62 procent av männen med handikappersättning hade den lägsta nivån av

ersättningen (36 procent av prisbasbeloppet). Den lägsta nivån är även vanligare i äldre åldersklasser.

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kronor i december	
	Kvinna	Man	Kvinnor	Män
19-29	3 066	3 762	1 691	1 701
30-39	3 495	3 819	1 683	1 705
40-49	5 375	5 044	1 699	1 748
50-59	7 184	6 254	1 726	1 742
60-69	8 045	6 537	1 674	1 718
70-79	5 130	3 400	1 615	1 622
80-89	1 694	889	1 565	1 549
90-	262	106	1 482	1 498
Samtliga	34 251	29 811	1 676	1 707

Handikappersättning i december 2015

I december år 2015 hade drygt 64 000 personer handikappersättning. Av mottagarna av handikappersättning var 53 procent kvinnor och 47 procent

män. Totalt betalades det ut omkring 1,4 miljarder kronor i handikappersättning år 2015, varav 53 procent till kvinnor och 47 procent till män.

Regler 2015

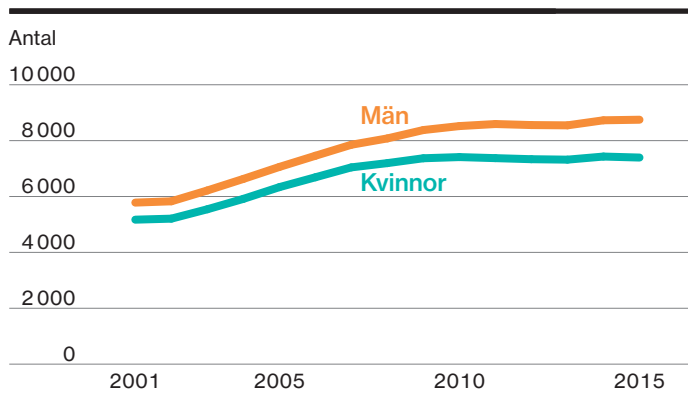
En person som för avsevärd tid har fått sin funktionsförmåga nedsatt så att hen behöver tidskrävande hjälp av någon annan för att klara sig hemma eller på arbetet kan få handikappersättning. Handikappersättning beviljas också om en person i övrigt har betydande merkostnader på grund av sin funktionsnedsättning. Handikappersättning kan beviljas från och med juli månad det år då en person fyller 19 år och som innan

hen fyllt 65 år har fått sin funktionsförmåga nedsatt.

Ersättningen är 36, 53 eller 69 procent av prisbasbeloppet per år, beroende på hjälpbehov och merkostnadernas storlek. År 2015 motsvarade de tre nivåerna 1 335, 1 965 respektive 2 559 kronor per månad. Blinda och personer med grav hörselskada får alltid ersättning om funktionsnedsättningen uppkom innan de fyllde 65 år.

Assistansersättning

Genom assistansersättning kan vuxna och barn med omfattande funktionsnedsättningar få hjälp att klara sin vardag.

Personer med assistansersättning i december

Antalet vuxna och barn med assistansersättning har ökat stadigt till år 2009 då det började plana ut. Från och med år 2001 ändrades reglerna så att personer som är 65 år får behålla den personliga assistans som de beviljats innan de fyllde 65 år, vilket är en av anledningarna till det ökade antalet därefter. Det har under hela tidsperioden varit fler män än kvinnor som får assistansersättning, och år 2015 var 46 procent kvinnor och 54 procent män.

Ålder	Antal mottagare		Antal timmar per vecka i medeltal, december	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0–14	954	1 287	108	105
15–19 år	476	756	113	117
20–24 år	588	841	140	142
25–29 år	516	738	140	148
30–34 år	401	581	141	147
35–39 år	387	505	142	141
40–44 år	472	496	137	141
45–49 år	441	516	133	136
50–54 år	520	548	131	135
55–59 år	575	514	131	136
60–64 år	654	650	126	131
65–	1 410	1 316	110	112
Samtliga	7 394	8 748	125	129

Assistansersättning i december 2015

Drygt 160 000 vuxna och barn hade assistansersättning i december år 2015. Av totalt 106 miljarder beviljade timmar assistansersättning år 2015 gick 45 procent till kvinnor och 55 procent till män. Männen fick i genomsnitt fler beviljade timmar än kvinnorna i de flesta åldersklasser. Utgifterna för assistansersättning år 2015 var 29,8 miljarder kronor (inkluderar kommunernas utgifter).

■ Assistansersättning efter personkrets i december 2015

Antal personer med assistansersättning är störst i personkrets 3, vilken motsvarade 53 procent av alla kvinnor och 45 procent av alla män med assistansersättning. Flest antal timmar per vecka beviljas personer i personkrets 2, vilket beror på att denna grupp möter funktionshinder som i genomsnitt förorsakar mer omfattande behov av stöd och service än personer i de andra personkretsarna.

Personkrets	Antal personer		Antal timmar i medeltal	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1	2 932	4 010	129	131
2	337	490	146	154
3	3 920	3 978	121	125
Samtliga	7 394	8 748	125	129

Observera att uppgift om personkrets saknas för vissa personer, varför uppgifterna inte summerar till samtliga. För förklaring av de olika personkretsarna se regelruta.

Regler 2015

Assistansersättning kan ges till personer med utvecklingsstörning, autism eller autismsliknande tillstånd. (personkrets 1), personer med betydande och bestående begåvningsmässiga funktionsnedsättningar efter en hjärnskada i vuxen ålder som orsakats av yttre våld eller kroppslig sjukdom (personkrets 2) eller personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar, som uppenbart inte beror på ett normalt åldrande. (personkrets 3). Hjälp med grundläggande behov måste uppgå till mer än i genomsnitt 20 timmar i veckan för att få ersättning från Försäkringskassan. Om behovet är mindre är det kommunen som kan tillgodose behovet av hjälp. Personer som bor i gruppboende eller vårdas på institution har inte rätt till assistansersättning.

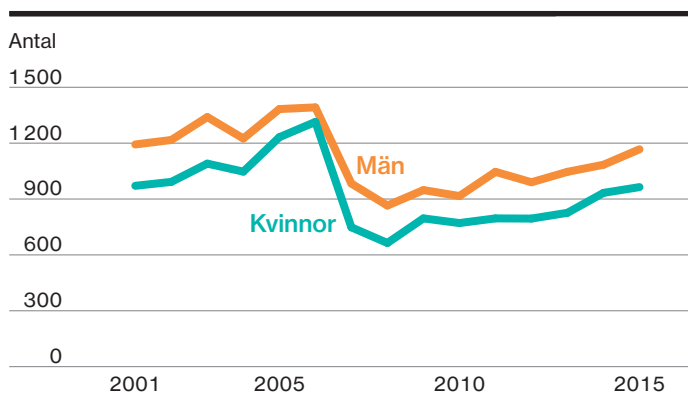
Assistansersättningen får endast användas till köp av personlig assistans eller

för kostnader för personliga assistenter. Köp av personlig assistans kan ske från en kommun, ett brukarkooperativ eller ett privat företag, man kan också bli egen arbetsgivare åt sina assistenter. Brukarkooperativ och privata företag ska ha tillstånd från inspektionen för vård och omsorg (IVO) för att få bedriva verksamhet med personlig assistans, en kommun som bedriver verksamhet med personlig assistans ska ha anmält detta till IVO. Om man själv anställer sina assistenter ska man också ha anmält detta till IVO.

Assistansersättning betalas med ett så kallat schablonbelopp per timme, vilket år 2015 motsvarade 284 kronor. Möjlighet finns dock för personer med särskilda skäl att ansöka om ett högre timbelopp. Det högsta beloppet 2015 var 318 kronor.

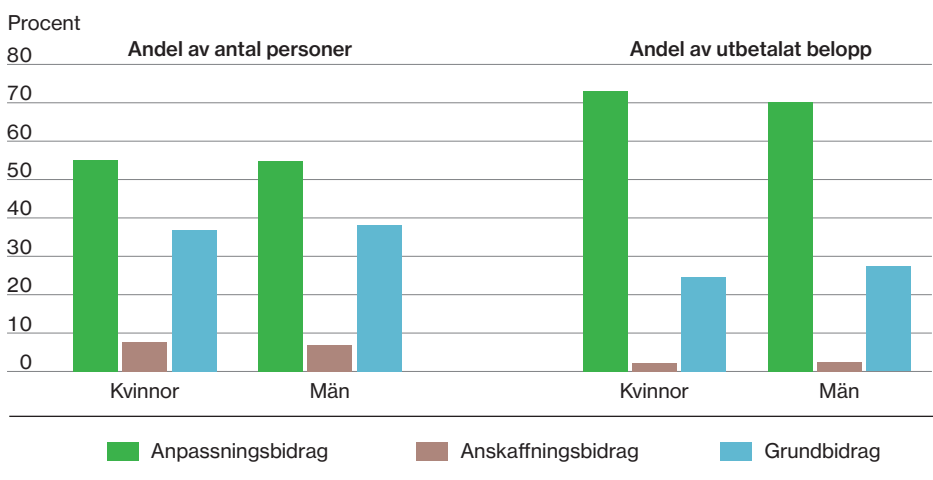
Bilstöd

Bilstöd ska underlätta för personer med funktionsnedsättning som har stora och bestående svårigheter att förflytta sig.

Antal beviljade bilstöd

Bilstödet infördes 1988. Eftersom det fram till och med år 2006 enbart var möjligt att få ett nytt bilstöd vart sjunde år förekommer det toppar med en viss regelbundenhet under tidsperioden. Sedan år 2007 kan ett nytt bilstöd beviljas vart nionde år. Det är något färre kvinnor än män som beviljas bilstöd.

Bilstöd efter typ av bidrag år 2015

Den vanligaste typen av bilstöd år 2015 var anpassningsbidrag, vilket motsvarade 55 procent av alla bilstöd som betalades

ut för kvinnor och män. Av det utbetalda beloppet år 2015 betalades 72 procent ut i form av anpassningsbidrag.

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kronor under året	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0–14	286	343	69 278	76 195
15–19	80	120	89 370	79 728
20–24	94	102	102 415	88 937
25–29	64	84	82 749	71 534
30–34	90	74	52 962	119 254
35–39	87	120	125 594	69 034
40–44	151	185	99 320	110 334
45–49	211	210	80 076	88 094
50–54	145	174	95 780	68 421
55–59	122	126	92 897	58 817
60–64	135	186	104 513	83 784
65–	54	57	67 531	61 165
Samtliga	1 519	1 781	87 196	81 522

■ Bilstöd år 2015

Av mottagarna av bilstöd var 46 procent kvinnor och 54 procent män. Totalt betalades det ut cirka 280 miljoner kronor

i bilstöd år 2015 varav 48 procent till kvinnor och 52 procent till män.

Regler 2015

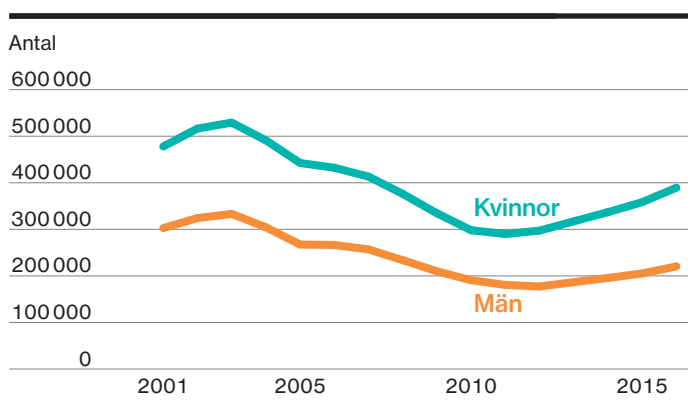
Personer som har en funktionsnedsättning som ger stora svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att använda allmänna kommunikationer kan få bilstöd. Svårigheterna ska finnas kvar i åtminstone nio år. Även föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan få bilstöd om de behöver bilen för att kunna förflytta sig tillsammans med barnet. Bilstöd består av flera bidrag. Det finns två bidrag för

att köpa bil – grundbidrag och anskaffningsbidrag. Grundbidrag kan ges för inköp av bil och kan beviljas vart nionde år. Beroende på inkomsten kan även anskaffningsbidrag vara aktuellt. Anpassningsbidrag kan beviljas för anpassning av fordon. Bilstöd kan i vissa fall även beviljas för körkortsutbildning. Bilstöd beviljas främst till bil, men även till andra motorfordon som motorcykel eller moped.

Ekonomisk trygghet vid sjukdom

Sjukpenning

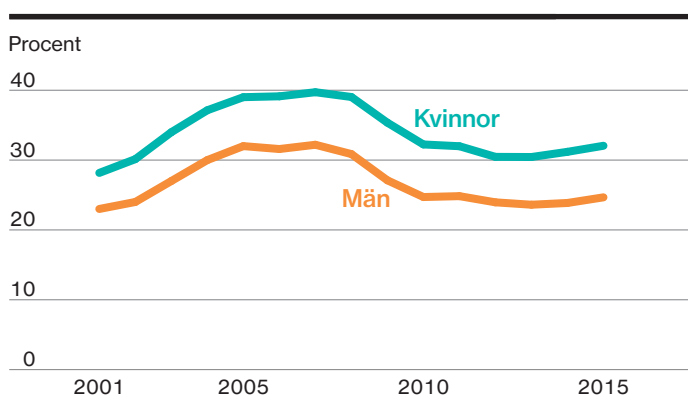
Sjukpenning ska ge ekonomisk trygghet vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom.

Antal mottagare av sjukpenning

Fram till år 2002 ökade antalet mottagare av sjukpenning, med bland annat en starkt ökande långtidssjukfrånvaro. Därefter minskade antalet mottagare av sjukpenning fram till år 2010 då det åter började öka.

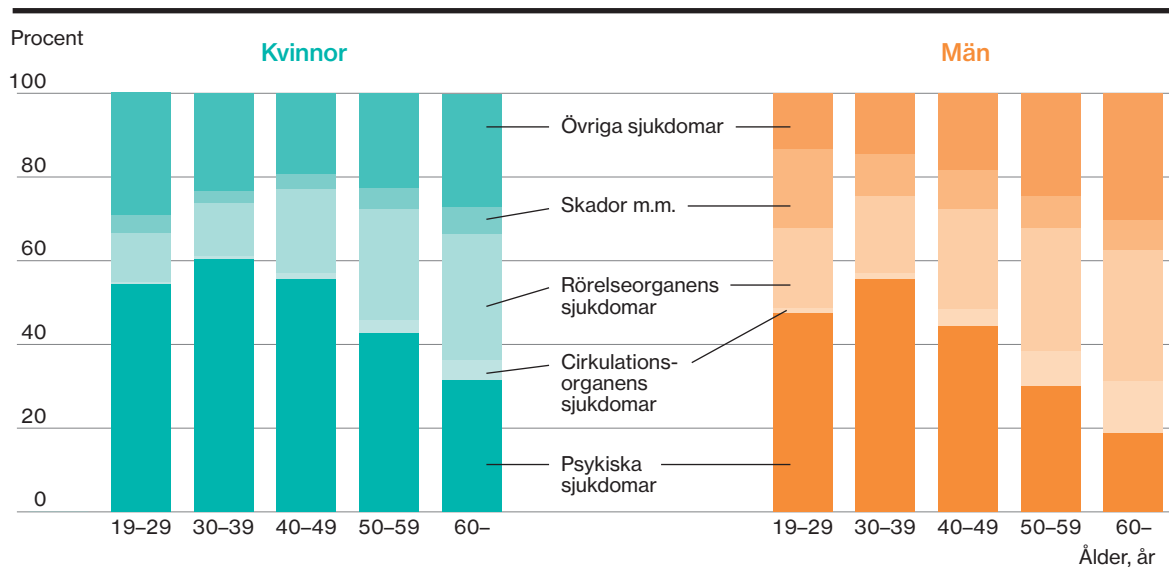
Totalt fick 610 000 personer sjukpenning någon gång under år 2015, varav 64 procent var kvinnor och 36 procent var män. Detta motsvarar 10 procent av alla registrerade försäkrade i åldrarna mellan 16 och 64 år.

Andel ersatta sjukpenningdagar med partiell omfattning

I början av 2000-talet ökade andelen utbetalda dagar med partiell omfattning. Detta kan bland annat förklaras av att regeringen i början av 2000-talet tydliggjorde att Försäkringskassan skulle använda partiell sjukskrivning i större utsträckning. Efter 2007 minskade dock andelen partiella dagar men under senare år har andelen återigen ökat något.

Omkring 32 respektive 25 procent av de utbetalda dagarna med sjukpenning för kvinnor och män betalades ut med partiell omfattning år 2015, och det är framför allt vanligt bland personer med psykiska sjukdomar.

■ Pågående fall med sjukpenning efter ålder och diagnosgrupp i december 2015

För både kvinnor och män med sjukpenning i december 2015 var psykiska sjukdomar och rörelseorganens sjukdomar de vanligaste diagnosgrupperna. Psykiska sjukdomar motsvarade 50 procent av alla fall för kvinnor och 37 procent av alla fall

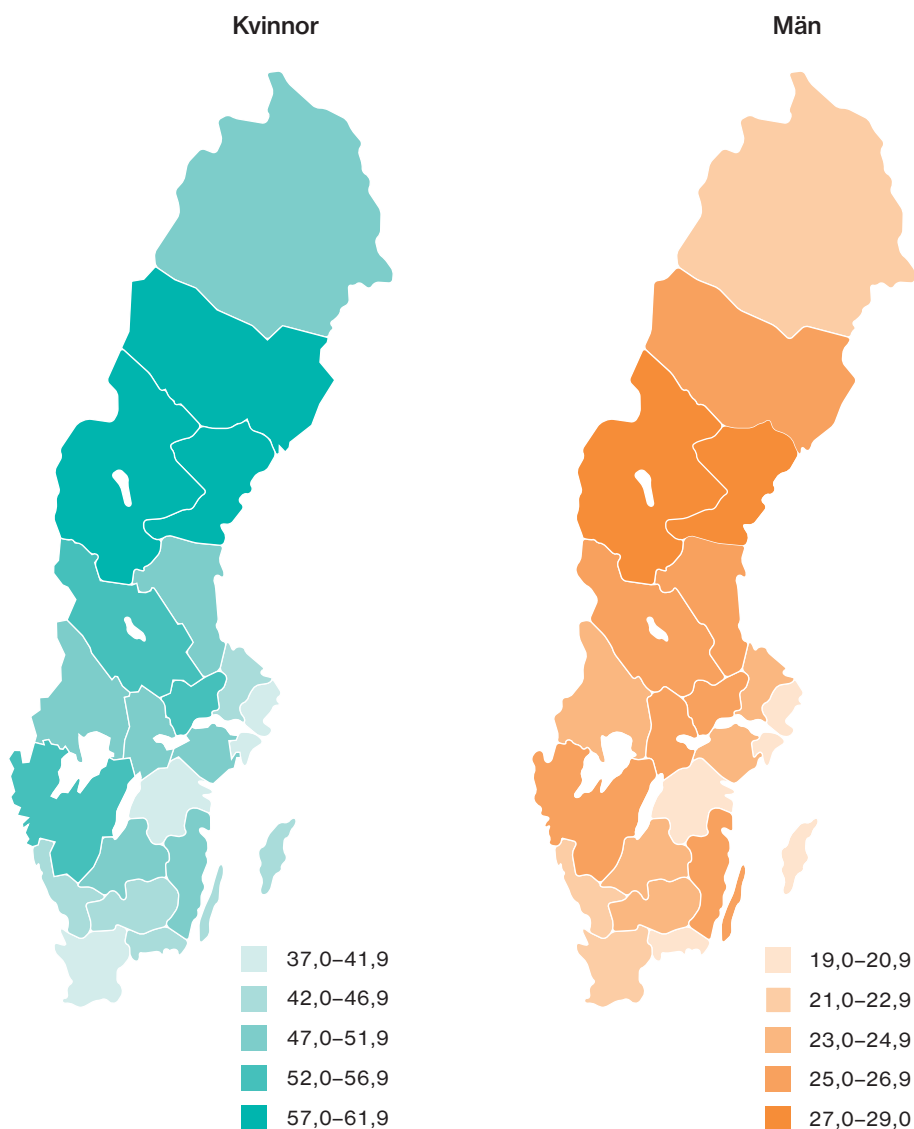
för män i december 2015. Motsvarande siffra för rörelseorganens sjukdomar var 21 respektive 26 procent för kvinnor och män. Psykiska sjukdomar är vanligare i åldrarna under 50 år medan rörelseorganens sjukdomar är vanligare i åldrarna över 50 år.

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16-24	16 300	11 345	56	55	438	515
25-29	35 997	16 783	58	64	520	560
30-34	43 658	19 217	67	70	541	558
35-39	44 205	20 701	75	71	559	586
40-44	47 403	23 652	82	74	561	596
45-49	50 211	26 923	82	76	557	595
50-54	52 322	30 739	81	78	553	591
55-59	49 112	32 395	78	79	550	588
60-	50 244	38 625	77	81	544	579
Samtliga	389 452	220 380	75	74	547	581

■ Sjukpenning år 2015

Av de 31,7 miljarder kronor som betalades ut i sjukpenning år 2015 gick 63 procent till kvinnor och 37 procent till män. Det genomsnittliga ersatta dagbeloppet för män var 6 procent högre än för kvinnor, vilket bland annat beror på skillnader i kvinnor och mäns arbetsinkomster. Det genomsnittliga antalet sjukpenningdagar

ökar i regel med stigande ålder både för kvinnor och för män. En anledning till detta är ökad risk för sjukdom och längre tid för återhämtning med stigande ålder. Personer som har varit yrkesverksamma under en längre tid har också utsatts för en större sammanlagd arbetsbelastning.

■ Pågående sjukfall per län i december år 2015

I Sverige hade kvinnor och män i åldrarna 16–64 år totalt 46 respektive 23 pågående sjukfall per 1 000 registrerade försäkrade. Ett sjukfall definieras som en sammanhängande period där ersättning betalats ut med sjukpenning och/eller rehabiliteringspenning.

Västernorrlands län har flest pågående sjukfall per 1 000 registrerade försäkrade kvinnor och män. Bland kvinnor motsvarar det 62 och bland män 29 pågående sjukfall per 1 000 registrerade försäkrade. En del av de regionala variationerna kan bero på skillnader i åldersfördelning eller skillnader i hälsa, livs- och arbetsvillkor.

Regler 2015

En person kan få hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels sjukpenning vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. Sjukpenning kan även betalas ut vid medicinsk behandling eller medicinsk rehabilitering som syftar till att förebygga sjukdom eller att förkorta sjukdomstiden.

Under de första 14 dagarna i en sjukperiod får en anställd sjuklön av sin arbetsgivare, dock inte för den allra första dagen som är en karensgdag. Om nedsättningen av arbetsförmågan kvarstår även efter sjuklöneperioden kan en anställd få sjukpenning från Försäkringskassan. För arbetslösa betalar Försäkringskassan ut sjukpenning efter en dags karens, medan egenföretagare normalt har en karenstid på 7 dagar. Egenföretagare har även möjlighet att välja en karenstid på 1, 4, 30, 60 eller 90 dagar.

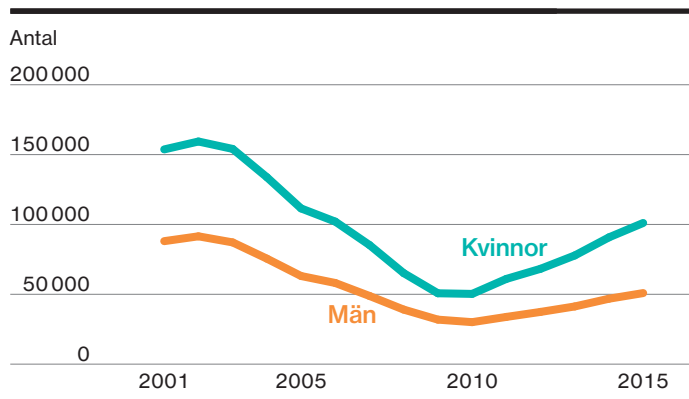
Sjukpenning på normalnivå, motsvarande knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI), kan betalas ut under 364 dagar inom en ramtid om 450 dagar. Sjukpenning kan som högst baseras på inkomst motsvarande 7,5 prisbasbelopp. År 2015 motsvarade det 709 kronor per dag vid hel sjukpenning på normalnivå. Om nedsättningen av arbetsförmågan kvarstår efter 364 dagar kan sjukpenning betalas ut i ytterligare 550 dagar i form av sjukpenning på fortsättningsnivå. Ersättningen motsvarar då knappt 75 procent av SGI. År 2015 motsvarade det en maximal ersättning på 665 kronor per dag vid hel sjukpenning på fortsättningsnivå. Personer med allvarliga sjukdomar kan sjukpenning på normalnivå för obegränsad tid motsvarande 80 procent av SGI. Arbetslösa kan inte få sjukpenning med högre belopp än det som motsvarar det högsta dagpenningbeloppet inom arbetslöshetsförsäkringen. År 2015 var det 486 kronor

per dag vid hel sjukpenning för arbetslösa (543 kr från september).

Bedömning av arbetsförmågans nedsättning görs enligt den så kallade rehabiliteringskedjan. För en anställd ska arbetsförmågans nedsättning under de första 90 dagarna bedömas i förhållande till det vanliga arbetet. Efter 90 dagar bedöms arbetsförmågans nedsättning även i förhållande till om personen kan utföra något annat arbete hos arbetsgivaren. Efter 180 dagar har den anställda enbart rätt till sjukpenning om hen inte kan utföra något arbete som normalt förekommer på arbetsmarknaden. Det gäller dock inte om Försäkringskassan bedömer att hen med stor sannolikhet kommer att kunna gå tillbaka till arbete hos arbetsgivaren inom 365 dagar. Då bedöms arbetsförmågans nedsättning i förhållande till arbete hos arbetsgivaren även efter dag 180. Om det kan anses oskäligt att bedöma arbetsförmågan mot sådant arbete som normalt förekommer på arbetsmarknaden kan bedömningen göras i förhållande till arbete hos arbetsgivaren även efter dag 365 trots att den försäkrade bedöms ha arbetsförmåga i ett arbete som normalt förekommer på arbetsmarknaden. För egenföretagare görs en prövning mot det vanliga arbetet fram till och med dag 180. Därefter prövas arbetsförmågans nedsättning i förhållande till sådant arbete som normalt förekommer på arbetsmarknaden om det inte med stor sannolikhet kan antas att hen kommer att kunna återgå i arbete inom 365 dagar eller om det kan anses oskäligt att bedöma arbetsförmågan i förhållande till normalt förekommande arbeten. För arbetslösa prövas arbetsförmågans nedsättning alltid i förhållande till sådant arbete som normalt förekommer på arbetsmarknaden.

Arbetslivsinriktad rehabilitering

Olika rehabiliteringsåtgärder ska underlätta för de långtidssjuka att återgå till arbete.

Antal sjukfall längre än 60 dagar i december

Det är oftast personer med långa sjukfall som får någon form av arbetslivsinriktad rehabilitering. Med långa sjukfall avses här personer som har ersättning i form av sjukpenning och/eller rehabiliteringspenning i minst 60 dagar. Antalet personer med sjukfall längre än 60 dagar sjönk mellan 2002 och 2010 med drygt 170 000. Sedan 2010 har antalet sjukfall längre än 60 dagar ökat. Under 2011 återkom många till sjukförsäkringen som tidigare uppnått maximal tid i sjukförsäkringen. I december 2015 var antalet pågående långa sjukfall 101 000 bland kvinnor och 51 000 bland män. Kvinnornas andel av sjukfallen längre än 60 dagar i december 2015 var 67 procent och männens andel var 33 procent.

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16–24	307	172	126	111	395	465
25–29	991	468	111	124	441	489
30–34	1 785	845	116	133	434	436
35–39	2 230	856	109	124	487	507
40–44	2 880	952	104	121	502	520
45–49	2 980	1 134	105	112	500	525
50–54	2 635	1 190	101	112	493	523
55–59	2 095	1 001	97	111	495	523
60–	1 353	747	80	98	515	544
Samtliga	17 256	7 365	103	116	484	508

Rehabiliteringspenning år 2015

Av mottagarna av rehabiliteringspenning år 2015 var 70 procent kvinnor och 30 procent män. Av 1,3 miljarder kronor som totalt betalades ut i

rehabiliteringspenning under år 2015 gick 67 procent till kvinnor och 33 procent till män.

Regler 2015

Arbetsträning och utbildning är exempel på åtgärder som kan bli aktuella inom ramen för arbetslivsinriktad rehabilitering.

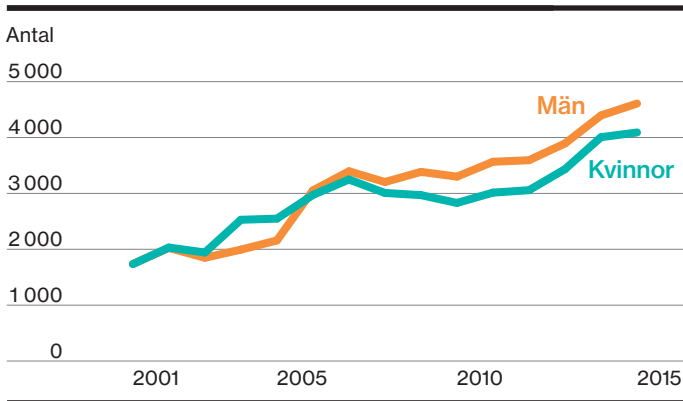
I samband med arbetslivsinriktad rehabilitering kan en person få rehabiliteringspenning om arbetsförmågan är nedsatt i den utsträckning att hen på grund av åtgärden är förhindrad att arbeta. Ett särskilt bidrag som täcker vissa så kallade merkostnader som kan uppstå i samband med rehabiliteringen (exempelvis för resor) kan också betalas ut. Vidare kan Försäkringskassan ge bidrag till arbetshjälpmedel och ge ersättning för resor till och från arbetet i stället för sjukpenning.

Rehabiliteringspenning kan vara hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels

dag. Rehabiliteringspenningen är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) och räknas in i de 364 dagar som den försäkrade maximalt kan få sjukpenning på normalnivå. År 2015 var den maximala rehabiliteringspenningen per dag på normalnivå 709 kronor. Därefter kan rehabiliteringspenning på fortsättningsnivå, motsvarande knappt 75 procent av SGI betalas ut, vilket räknas in i de 550 dagar som den försäkrade maximalt kan få sjukpenning på fortsättningsnivå. År 2015 var maximal ersättning för en dag på fortsättningsnivå 665 kronor.

Aktivitet ersättning och sjukersättning

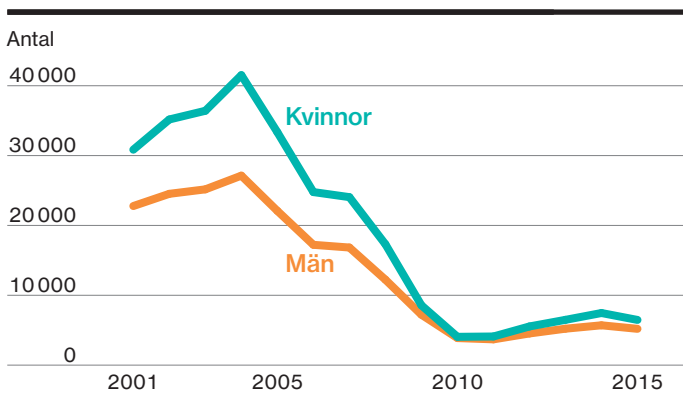
Aktivitet ersättning och sjukersättning ger ekonomisk trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga.

Nybeviljad aktivitet ersättning (förtidspension och sjukbidrag före 2003) för personer yngre än 30 år

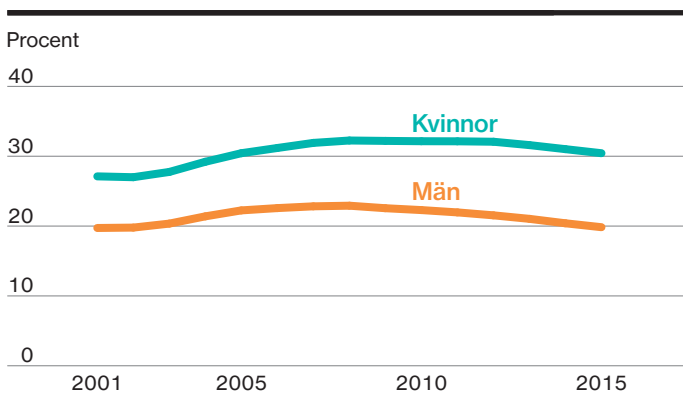
Före år 2003 kunde personer yngre än 30 år nybeviljas både förtidspension och sjukbidrag, medan det från och med 2003 enbart är möjligt för denna åldersgrupp att nybeviljas aktivitet ersättning.

År 2015 var det 8 700 personer som nybeviljades aktivitet ersättning, vilket är 2,5 gånger så många som år 2001. Ökningen sedan år 2003 beror bland annat på att antalet beviljanden på grund av förlängd skolgång blivit fler.

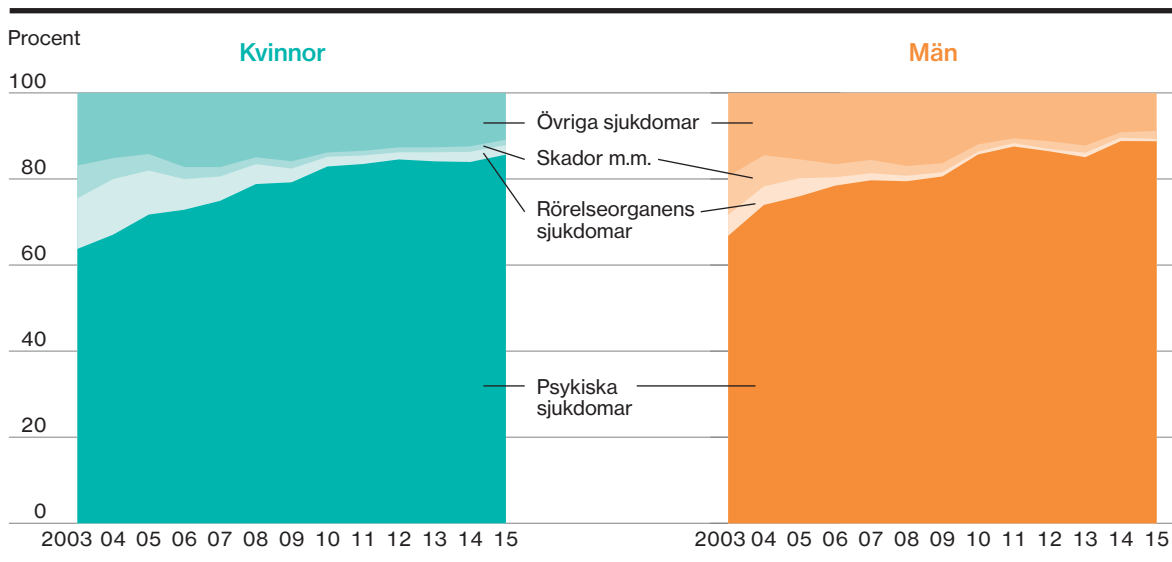
Nybeviljad sjukersättning (förtidspension och sjukbidrag före 2003) för personer 30 år eller äldre

Före år 2003 kunde personer 30 år eller äldre nybeviljas både förtidspension och sjukbidrag, medan det från och med 2003 enbart är möjligt för denna åldersgrupp att nybeviljas sjukersättning. Under 2008 togs möjligheten till tidsbegränsad sjukersättning bort och kriterierna att beviljas stadigvarande ersättning skärptes. Antal nybeviljanden har stadigt minskat sedan 2004 men från 2012 har antalet åter börjat öka för att återigen minska under 2015. År 2015 var det 11 700 personer som nybeviljades sjukersättning.

Andelen aktivitet ersättningar och sjukersättningar med partiell omfattning i december (förtidspensioner och sjukbidrag före 2003)

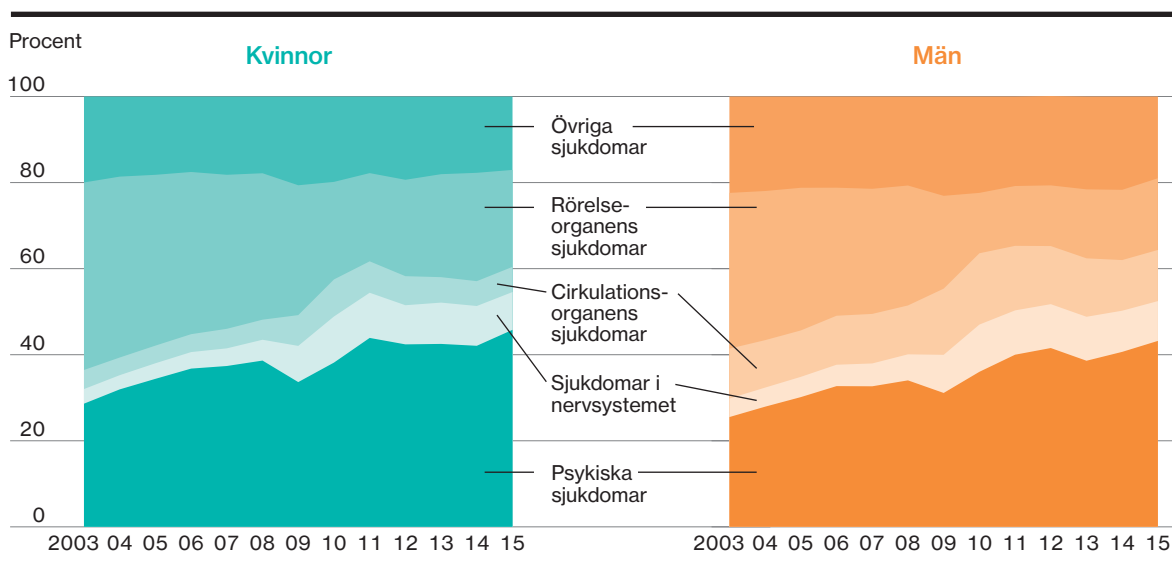
Andelen med partiell aktivitet ersättning eller sjukersättning har varierat något över tid, men partiell ersättning har under hela tidsperioden varit vanligare bland kvinnor än bland män. I december år 2015 hade 30 procent av kvinnorna och 20 procent av männen partiell ersättning.

■ Nybeviljad aktivitetsersättning efter diagnosgrupp

Psykiska sjukdomar dominerar i aktivitetsersättningen och andelen har ökat sedan år 2003. År 2015 motsvarade de psykiska

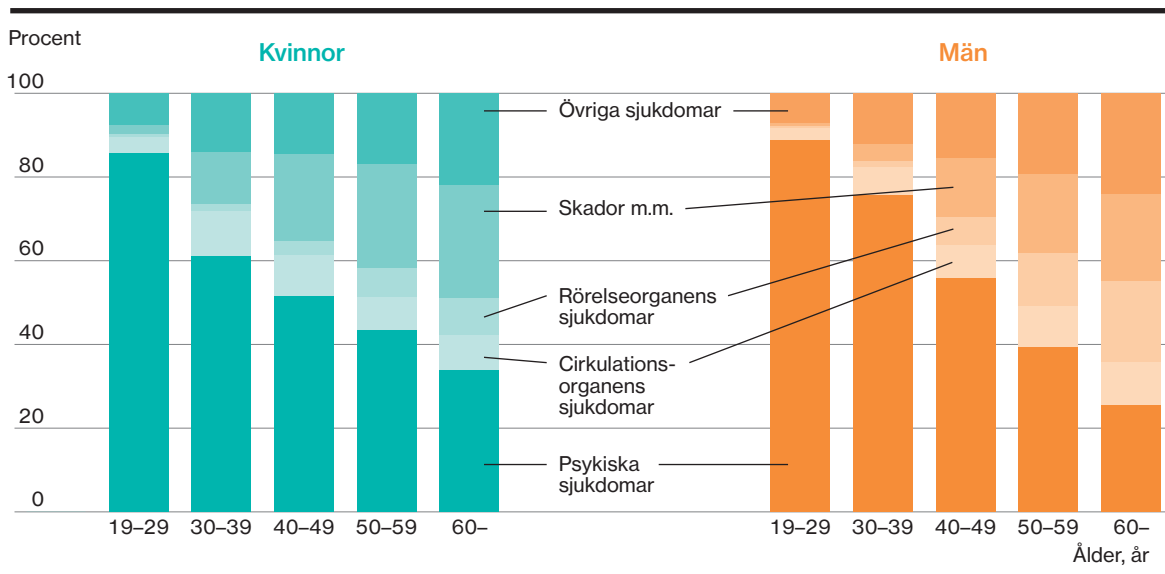
sjukdomarna 86 respektive 89 procent av alla nybeviljade aktivitetsersättningar för kvinnor och män.

■ Nybeviljad sjukersättning efter diagnosgrupp

Rörelseorganens sjukdomar var fram till år 2005 den största diagnosgruppen för personer som nybeviljats sjukersättning. Sedan 2006 har dock psykiska sjukdomar varit den största diagnosgruppen. År 2015

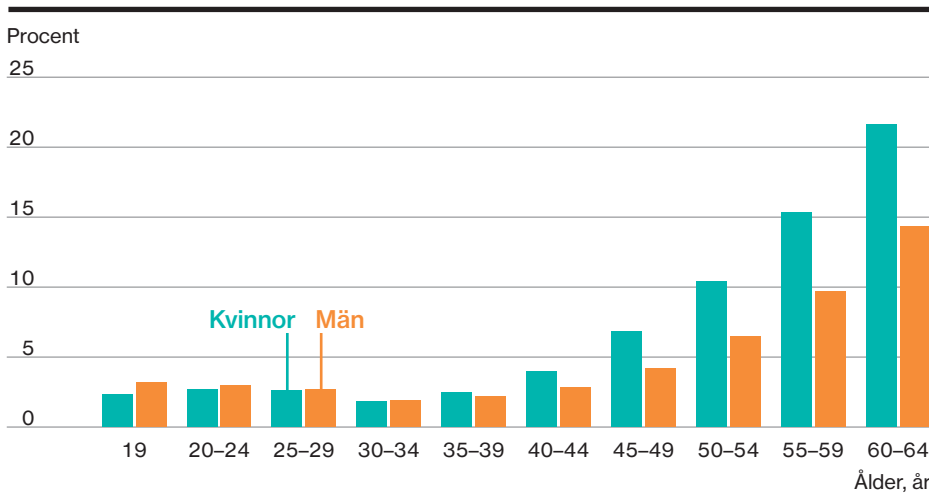
motsvarade de psykiska sjukdomarna 46 procent av de nybeviljade sjukersättningarna för kvinnor och 43 procent för män.

■ Nybeviljad aktivitets- och sjukersättning efter ålder och diagnosgrupp år 2015

Psyksiska sjukdomar var den vanligaste diagnosgruppen i alla åldersgrupper för både kvinnor och män år 2015. Det är

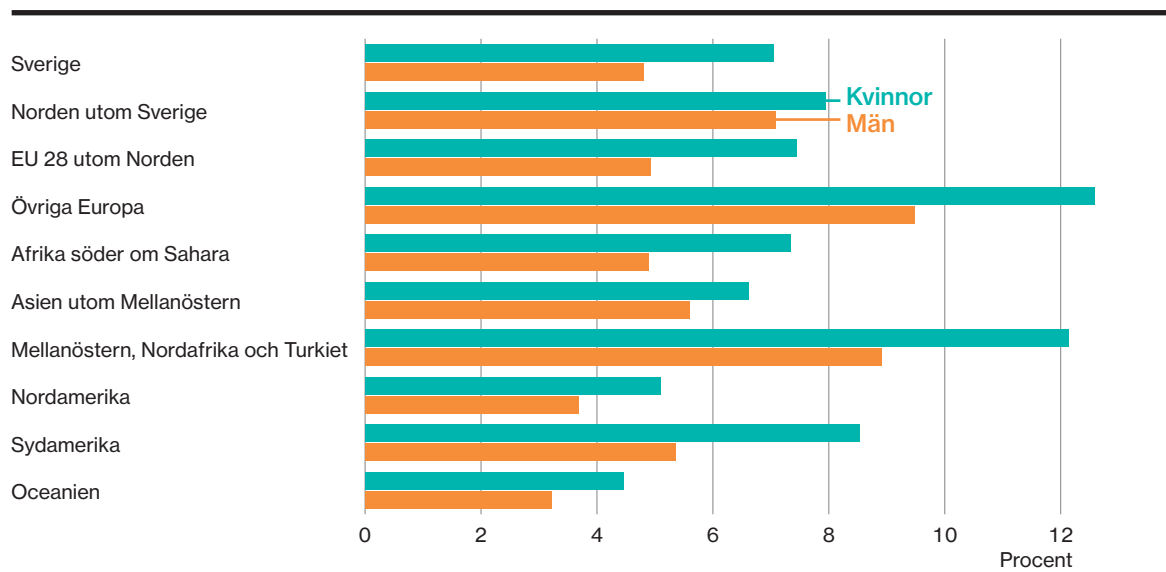
framför allt i de yngre åldersgrupperna som personer beviljas aktivitets- eller sjukersättning på grund av psykisk sjukdom.

■ Andel av befolkningen med aktivitets- eller sjukersättning i december 2015

Antal personer med aktivitets- eller sjukersättning var i december 2015 ungefär 345 000, varav 58 procent var kvinnor och 42 procent var män. Omkring 6 procent av befolkningen i åldrarna 19 till 64 år har av hälsoskäl helt eller delvis lämnat arbetsmarknaden med aktivitets- eller sjukersättning och andelen stiger med ökande

ålder. Motsvarande andel i åldersgruppen 60-64 år är 22 procent för kvinnor och 14 procent för män. I yngre åldrar är det något vanligare att män har ersättning än kvinnor, men från åldersgruppen 35-39 år är det vanligare att kvinnor har ersättning än män.

Andelarna är åldersstandardiserade, för förklaring se Läsanvisningar.

■ Andel av befolkningen med aktivitets- eller sjukersättning efter födelseregion i december 2015, åldersstandardiserade värden

Andelen med aktivitets- eller sjukersättning varierar för personer födda i olika

regioner och det beror bland annat på skillnader i hälsa, livs- och arbetsvillkor.

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kronor per månad		Andel av befolkningen, procent	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
19	1 193	1 752	7 754	7 765	2,3	3,2
20–24	8 368	9 640	7 732	7 827	2,7	3,0
25–29	8 047	8 599	8 014	8 176	2,5	2,7
Samtliga	17 608	19 991	7 863	7 972	2,6	2,9

■ Aktivitetsersättning i december 2015

Av totalt 3,2 miljarder kronor som betalades ut i aktivitetsersättning under år 2015 gick 47 procent till kvinnor och 53 procent till män. Av mottagarna var 47 procent kvinnor och 53 procent män.

Flertalet av dem som får aktivitetsersättning har inte haft möjlighet att

genom förvärvsarbete bygga upp ett ytterligare försäkringsskydd och får därför enbart garantiersättning. I december år 2015 fick 89 procent av kvinnorna och 94 procent av männen med aktivitetsersättning endast garantiersättning.

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kronor per månad		Andel av befolkningen, procent	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
25–29 ¹	160	192	8 835	8 831	0,1	0,1
30–34	5 076	5 650	8 149	8 515	1,8	1,9
35–39	7 140	6 573	8 217	8 800	2,5	2,2
40–44	12 547	9 105	8 286	9 199	4,0	2,8
45–49	21 898	13 806	8 492	9 655	6,8	4,2
50–54	32 804	21 056	8 691	9 933	10,4	6,5
55–59	43 775	28 133	8 825	10 104	15,3	9,7
60–64	60 125	39 406	9 124	10 533	21,6	14,3
Samtliga	183 525	123 921	8 780	9 951	7,6	5,1

¹ De som hade förtidspension eller sjukbidrag före 2003 räknades om till sjukersättning, oberoende av ålder. Sedan 2003 nybeviljas inte sjukersättning till personer som är yngre än 30 år.

■ Sjukersättning i december 2015

Av totalt 35,4 miljarder kronor som betalades ut i sjukersättning under år 2015 gick 57 procent till kvinnor och 43 procent till män. Av mottagarna av sjukersättning var 60 procent kvinnor och 40 procent män.

Bland de yngsta med sjukersättning är det vanligare med hel ersättning medan det bland de äldre är vanligare med partiell ersättning. Sjukersättningen per

månad blir därför högre bland de yngsta. Flertalet av de äldre som får sjukersättning har å andra sidan haft möjlighet att genom tidigare förvärvsarbete bygga upp ett ytterligare försäkringsskydd och får därför en högre inkomstrelaterad ersättning. I december år 2015 fick 85 procent av kvinnorna och 76 procent av männen inkomstrelaterad ersättning.

Regler 2015

Aktivitetsersättning beviljas de som är i åldrarna 19–29 år och som av medicinska skäl har fått sin arbetsförmåga nedsatt med minst en fjärdedel under minst ett år. Ersättningen är alltid tidsbegränsad. Aktivitetsersättningen kan kombineras med en medverkan i olika aktiviteter, som ska ha till syfte att ta tillvara den enskildes möjligheter till utveckling och arbete under ungdomsåren. Ungdomar som på grund av funktionsnedsättning ännu inte har avslutat sin utbildning på grundskole- och gymnasienivå har rätt till hel aktivitetsersättning på grund av förlängd skolgång under studierna.

Sjukersättning beviljas de som är i åldrarna 30–64 år och som har en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga, det vill säga för all överskådlig framtid.

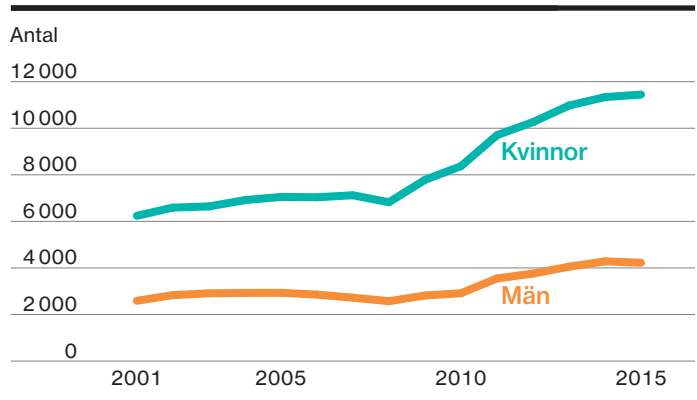
Sjukersättning och aktivitetsersättning kan betalas ut i form av hel, tre fjärdedels, halv respektive en fjärdedels ersättning. Det finns en inkomstrelaterad ersättning och en garantiersättning. Den inkomstrelaterade ersättningen är knuten till arbetsinkomsten. Garantiersättning får personer med inga eller låga förvärvsinkomster. För aktivitetsersättning varierar garantiersättningen beroende på bland annat ålder. Maximal garantiersättning vid aktivitetsersättning var 8 715 kronor per månad år 2015, motsvarande 2,35 prisbasbelopp. För sjukersättning var den maximala garantiersättningen 8 900 kronor per månad år 2015, motsvarande 2,4 prisbasbelopp.

Närståendepenning

Närståendepenning gör det möjligt för en person att avstå från arbete för att vårda en svårt sjuk närstående.

Antal mottagare av närståendepenning

Antalet mottagare av närståendepenning har ökat under tidsperioden särskilt sedan 2008. Sedan 2008 har antalet mottagare ökat med 68 procent. År 2015 var antalet mottagare av närståendepenning knappt 16 000.

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor under året	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-24	126	65	11	10	8 185	7 651
25-29	352	176	11	14	8 918	11 397
30-34	561	271	12	12	9 997	10 824
35-39	830	403	12	13	9 810	10 824
40-44	1 376	580	12	12	9 578	9 932
45-49	1 904	777	12	12	10 172	10 214
50-54	2 273	732	12	13	9 844	10 649
55-59	2 264	694	13	14	10 380	11 778
60-	1 760	526	15	20	12 118	16 236
Samtliga	11 446	4 224	12	13	10 281	11 365

■ Närståendepenning 2015

Av totalt 165 miljoner kronor i närståendepenning år 2015 betalades 71 procent ut till kvinnor och 29 procent till män. Av

mottagarna av närståendepenning var 73 procent kvinnor och 27 procent män.

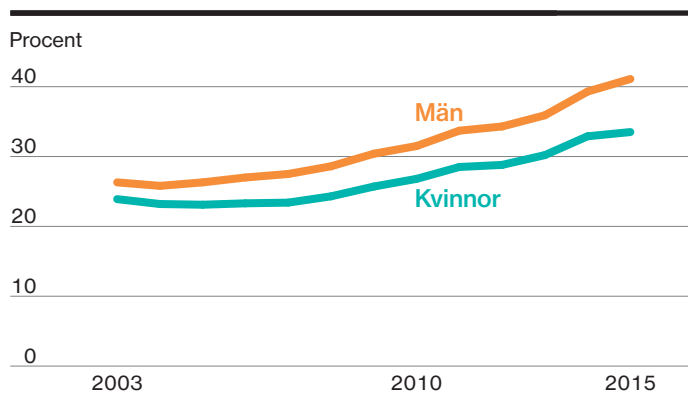
Regler 2015

Personer som avstår från förvärvsarbete för att vårda en svårt sjuk person i hemmet eller på en vårdinrättning kan få närståendepenning. Med svårt sjuk menas att det ska finnas ett påtagligt hot mot den sjukas liv. I regel kan närståendepenning betalas ut i högst 100 dagar för varje enskild sjuk individ som vårdas.

Närståendepenning kan betalas ut i form av hel, halv eller en fjärdedels ersättning. Maximal ersättning är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten baserat på 7,5 prisbasbelopp.

Bostadstillägg till personer med aktivitetsersättning eller sjukersättning

Personer med aktivitets- eller sjukersättning som har en låg inkomst kan få bostadstillägg så att de kan ha möjlighet att ha en bostad av god kvalitet, utan att levnadsstandarden i övrigt behöver drabbas.

Andel personer med aktivitets- eller sjukersättning som har bostadstillägg i december

Andel personer med bostadstillägg har ökat under perioden 2003 till 2015. Av mottagarna av aktivitets- eller sjukersättning fick 34 procent av kvinnorna och 41 procent av männen bostadstillägg i december 2015.

Ålder	Antal mottagare		Andel av mottagarna av aktivitets- eller sjukersättning som har bostadstillägg, procent		Medelbelopp, kronor per månad	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
19	220	331	18	19	2 527	2 527
20–24	4 367	4 923	52	51	3 249	3 240
25–29	5 446	6 186	66	70	3 428	3 474
30–34	3 341	4 102	66	73	3 449	3 548
35–39	3 880	4 290	54	65	3 247	3 377
40–44	5 450	5 101	43	56	3 072	3 240
45–49	7 804	6 328	36	46	2 904	3 009
50–54	10 849	8 475	33	40	2 887	2 929
55–59	12 479	9 356	29	33	2 902	2 868
60–64	13 626	10 095	23	26	2 845	2 761
Samtliga	67 466	59 191	34	41	3 013	3 082

I tabellen inkluderas både mottagare av bostadstillägg och särskilt bostadstillägg.

■ Bostadstillägg till personer med aktivitets- eller sjukersättning i december 2015

Av mottagarna av bostadstillägg var 53 procent kvinnor och 47 procent män år

2015. Totalt betalades det ut 4,8 miljarder kronor i bostadstillägg under år 2015.

Regler 2015

Bostadstillägget omfattar

- bostadstillägg (BT)
- särskilt bostadstillägg (SBT).

Bostadstillägg är ett tillägg till allmänna pensions- och sjukförsäkringsförmåner. Försäkringskassan administrerar bostadstillägg till dem som har sjukersättning eller aktivitetsersättning. Pensionsmyndigheten administrerar bostadstillägg till dem som har övriga förmåner såsom ålderspension, efterlevandepension m.m.

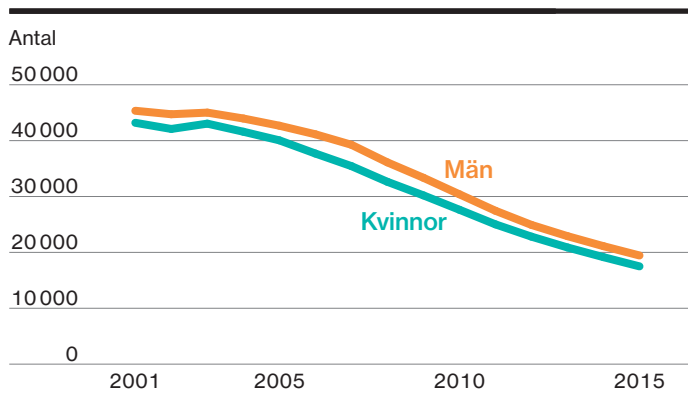
Storleken på bostadstillägget beror på boendekostnaden samt inkomster och förmögenhet. Under 2015 var högsta möjliga BT 93 procent av boendekostnaden upp till 5 000 kronor per månad för ogifta

respektive 2 500 kronor per månad för gifta. BT är ett skattefritt stöd som den enskilde måste ansöka om.

SBT är ett stöd som syftar till att garantera den enskilde en skälig levnadsnivå efter att en skälig bostadskostnad är betald. En förutsättning för att kunna få SBT är att BT är beviljat. Under 2015 ansågs en bostadskostnad som uppgick till högst 6 200 kronor per månad för ogifta och 3 100 kronor per månad för gifta som skälig bostadskostnad. Beloppen för skälig levnadsnivå var 5 023 kronor per månad för ogifta och 4 245 kronor för gifta. SBT betalas ut i form av ett utfyllnadsbelopp upp till skälig levnadsnivå.

Arbetskkadeersättning

Arbetskkadeersättning ska ge ekonomisk trygghet vid nedsatt arbetsförmåga på grund av arbetskkada.

Antal egenlivräntor enligt arbetskkadeförsäkringen i december

Antalet egenlivräntor enligt nuvarande lagstiftning har minskat under perioden, vilket bland annat beror på en regel­förändring 1993 då det infördes strängare krav för att få en arbetskkada godkänd. År 2002 infördes lindrigare bevisregler vid bedömning om en arbetskkada föreligger, vilket är en möjlig förklaring till ökningen året efter. Prövning av rätten till arbetskkadelivränta görs ofta i samband med prövning av rätten till sjukersättning. En delförklaring till minskningen av egenliv­räntorna är därför att inflödet till sjuk­ersättning också minskat mellan 2005 och 2010. Antalet egenlivräntor har därefter fortsatt minska. Minskningen mellan åren 2005 och 2015 var 45 procent.

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kronor per månad	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
20–24	6	8	7 983	12 177
25–29	21	45	12 813	14 401
30–34	42	105	12 999	11 870
35–39	107	220	10 231	8 894
40–44	320	594	8 186	9 223
45–49	1 043	1 400	7 468	8 009
50–54	1 762	2 773	6 823	7 702
55–59	2 745	3 989	6 451	7 547
60–64	4 734	5 922	6 213	7 669
Samtliga	10 780	15 056	6 633	7 806

Arbetskkadelivränta i december 2015

Av mottagarna av arbetskkadelivränta enligt nuvarande lagstiftning var 42 procent kvinnor och 58 procent män. År 2015 utbetalades 3,1 miljarder kronor i arbetskkadelivränta. Av det utbetalda beloppet gick 38 procent till kvinnor och 62 procent till män. Kvinnornas ersättning var i genomsnitt 15 procent lägre än männens, vilket motsvarar 1 172 kronor per månad.

Regler 2015

Alla som förvärvsarbetar i Sverige är försäkrade för arbetsskada. Med arbetsskada menas skada till följd av olycksfall eller skadlig inverkan i arbetet. Ersättning som Försäkringskassan kan betala ut är för inkomstförlust, tandvårdskostnader, kostnader för sjukvård utomlands, sjukpenning i särskilda fall och kostnader för särskilda hjälpmedel. Det finns även ersättning för efterlevande och begravningshjälp, vilka från och med den 1:a januari 2010 administreras av Pensionsmyndigheten.

Den största ersättningen som betalas ut från arbetsskadeförsäkringen är egenlivränta. Det är en ersättning som kommer i fråga först om en godkänd arbetsskada medför en bestående nedsättning av förmågan att skaffa sig inkomst genom arbete.

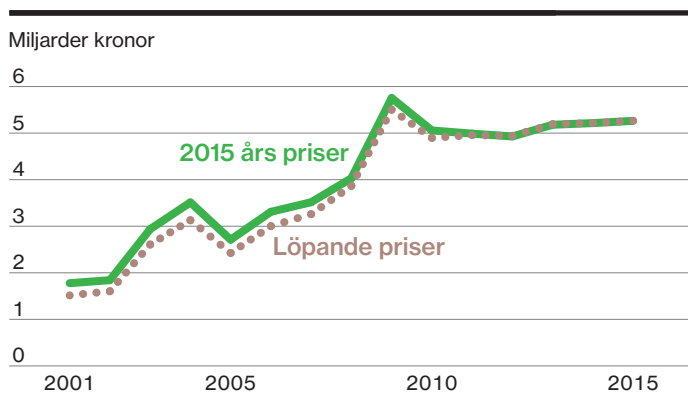
Sjukskrivning på grund av arbetsskada fungerar i stort sett som en vanlig sjukskrivning. En skillnad är att sjukpenningen inte är tidsbegränsad. Den som är sjukskriven längre än 914 dagar kan ansöka om fler dagar med sjukpenning på fortsättningsnivå på grund av arbetsskada. Den som har en skada som har visat sig den 1:a januari 2003 eller senare får dessutom kompensation för karensdagar när hen beviljas livränta.

Livräntan ger ersättning för hela den bestående inkomstförlusten. Vid beräkning av livräntans storlek jämförs den inkomst personen antas ha tjänat om skadan inte hade inträffat med den inkomst hen beräknas kunna få efter skadan. Livräntan ger ersättning för hela mellanskillnaden men kan aldrig bli högre än 7,5 prisbasbelopp per år, motsvarande 27 812 kronor per månad år 2015.

Annan utbetalning

Tandvård

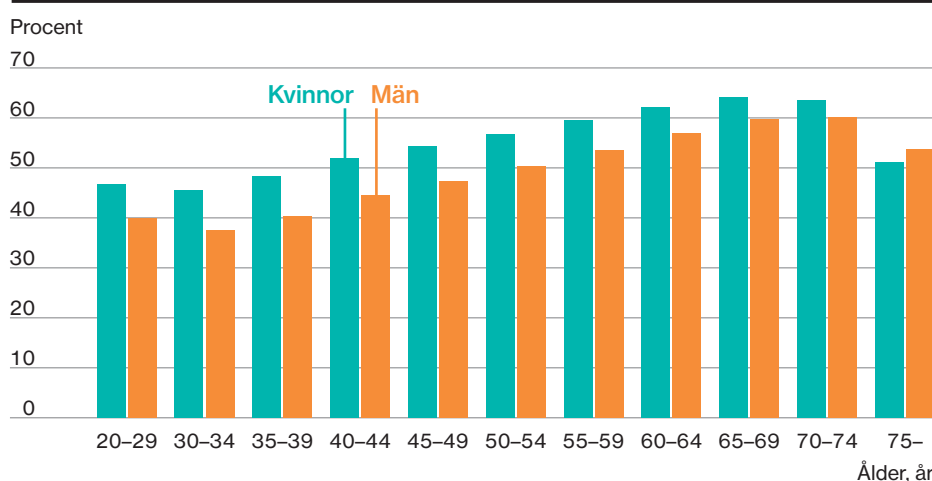
Det statliga tandvårdsstödet ska stimulera befolkningen till regelbundna tandvårdsbesök och möjliggöra för personer med omfattande behov av tandvård att få dem tillgodosedda.

■ Utbetalt belopp för tandvård

Under 2002 infördes regeländringar i tandvårdsförsäkringen som medförde att utgifterna ökade kraftigt. Det nya regelverk som infördes den 1 juli 2008 har inneburit ökade subventioner för patienterna och därmed ökade utgifter för tandvårdsförsäkringen.

Sedan 2010 har utgifterna för tandvård inte förändrats så mycket och år 2015 var utgifterna 5,3 miljarder kronor.

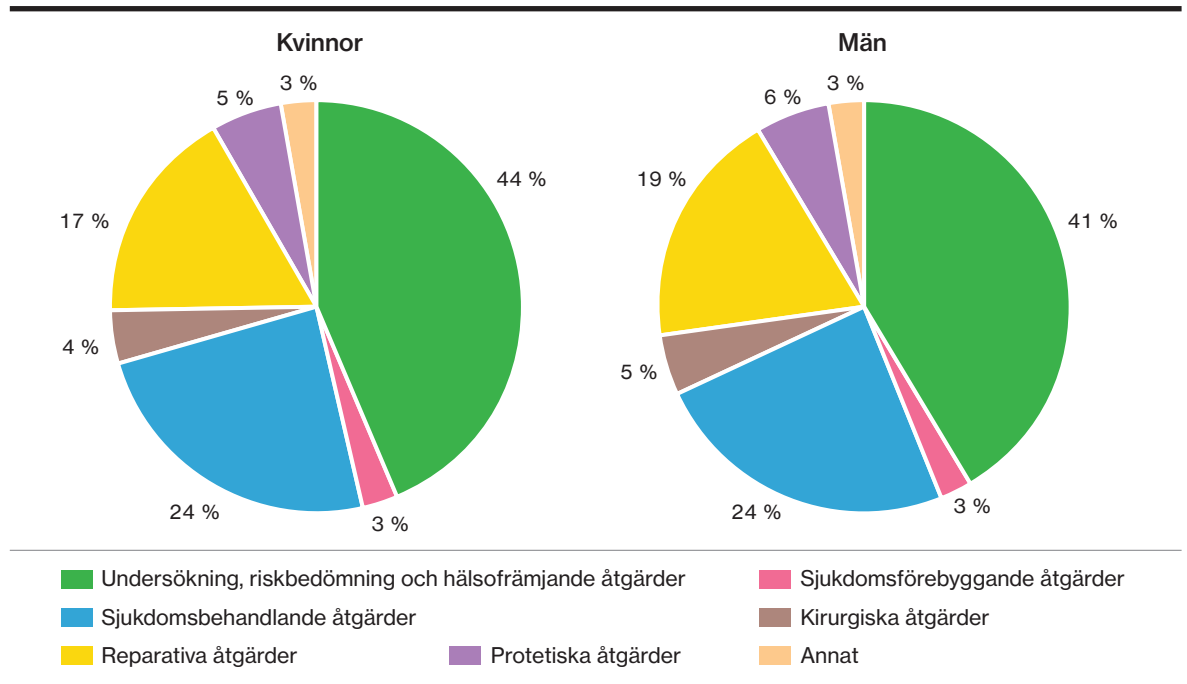

Notera att storleken på det allmänna tandvårdsbidraget är högre i den yngsta och äldsta åldersgruppen, för mer information se regelrutan.

■ Andel av befolkningen som har använt det allmänna tandvårdsbidraget år 2015

Totalt 51 procent av befolkningen i åldrarna 20 år eller äldre har använt det allmänna tandvårdsbidraget under 2015.

Andelen är högre bland kvinnor än bland män i alla åldersgrupper upp till 74 år.

■ Andel åtgärder fördelat på åtgärdsgrupp år 2015

Den vanligaste åtgärdsgruppen är undersökningar, riskbedömningar och hälsofrämjande åtgärder (44 procent för kvinnor och 41 procent för män). Dessa används för att bedöma en patients tandhälsa och behov av tandvårdsåtgärder. Sjukdomsbehandlande åtgärder är den

näst vanligaste åtgärdsgruppen följt av reparativa åtgärder. Resterande åtgärder är rena hälsofrämjande åtgärder (till exempel fluorbehandlingar), protetiska åtgärder (insättning av kronor, broar och dylikt), kirurgiska åtgärder (tanduttagningar och liknande) och annat.

Ålder	Antal avslutade ersättningsperioder		Medelbelopp i kronor, utbetalt av Försäkringskassan per avslutad ersättningsperiod	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
20-29	20 841	18 912	2 654	2 782
30-34	19 456	17 414	3 034	3 265
35-39	25 188	22 091	3 326	3 479
40-44	31 493	29 331	3 537	3 570
45-49	39 304	36 560	3 751	3 585
50-54	48 191	45 849	3 892	3 927
55-59	55 068	54 375	4 058	4 259
60-64	65 307	65 202	4 052	4 252
65-69	76 831	77 399	4 311	4 541
70-74	66 600	67 780	4 198	4 457
75-	90 715	77 660	4 012	4 324
Samtliga	538 994	512 573	3 910	4 098

Enbart avslutade ersättningsperioder i högkostnadsskyddet som har lett till en utbetalning inkluderas (dvs. där det ersättningsgrundande beloppet överstigit 3 000 kronor)

■ Avslutade ersättningsperioder i högkostnadsskyddet år 2015

Totalt avslutades år 2015 drygt 1 miljon ersättningsperioder i högkostnadsskyddet där det ersättningsgrundande beloppet överstigit 3 000 kronor. I genomsnitt betalade Försäkringskassan ut 3 900 kronor för kvinnor och 4 100 kronor

för män per avslutad ersättningsperiod. Storleken på det ersatta beloppet varierar dock avsevärt och en stor del av den utbetalda ersättningen ges till en mindre grupp av mottagare.

Regler 2015

Tandvården är avgiftsfri för barn upp till och med 19 år. För personer som är 20 år eller äldre infördes den 1 juli 2008 ett nytt tandvårdsstöd som består av tre delar, allmänt tandvårdsbidrag, särskilt tandvårdsbidrag och ett högkostnadsskydd.

Det allmänna tandvårdsbidraget ska stimulera regelbundna besök hos tandläkare och är främst tänkt att användas för undersökningar och förebyggande tandvård. Bidraget är på 150 kronor per år för personer i åldrarna 30–74 år och 300 kronor per år för åldersgrupperna 20–29 år samt 75 år eller äldre.

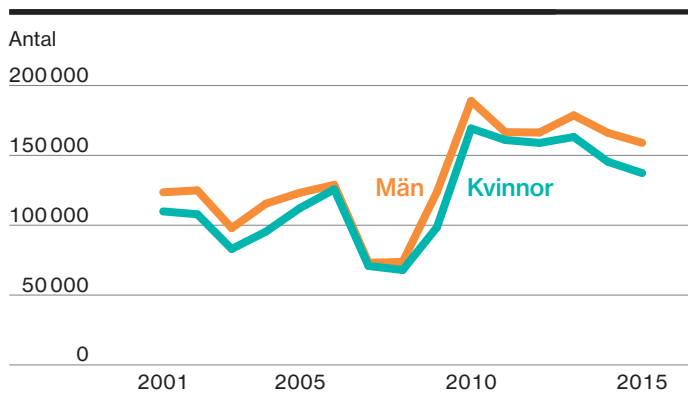
Särskilt tandvårdsbidrag är ett bidrag som kan användas av patienter som har vissa sjukdomar eller funktionsnedsättningar som medför en risk för att tandhälsan försämras. Det särskilda tandvårdsbidraget är

på 600 kronor per halvår och kan endast användas till förebyggande tandvårdsåtgärder som exempelvis undersökning och tandrengöring.

Högkostnadsskyddet innebär att personer som har större kostnader för tandvård inte behöver betala hela kostnaden själv. Högkostnadsskyddet beräknas under en ersättningsperiod om högst 12 månader. Om en patients kostnad under en ersättningsperiod inte överstiger 3 000 kronor utgår ingen ersättning från högkostnadsskyddet. Om kostnaden överstiger 3 000 kronor men inte 15 000 kronor ersätter Försäkringskassan 50 procent av den del som överstiger 3 000 kronor. Om kostnaden överstiger 15 000 kronor ersätter Försäkringskassan 85 procent av kostnaden som överstiger 15 000 kronor.

Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning

Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning betalas ut till personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program.

Antal mottagare av aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning

Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning beslutas och betalas ut av Försäkringskassan, men kostnadsansvaret ligger hos Arbetsförmedlingen. Under år 2015 fick drygt 296 000 personer aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning, något fler män än kvinnor.

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16–24 ¹	29 864	45 559	104	105	214	222
varav						
utvecklingsersättning	22 289	34 051	100	100	133	135
aktivitetsstöd	9 306	14 133	95	97	418	438
25–29	14 919	20 348	105	110	325	360
30–34	12 449	14 266	102	111	343	378
35–39	12 476	12 456	110	119	384	424
40–44	14 277	12 139	119	125	417	457
45–49	14 893	12 835	126	131	449	489
50–54	14 217	13 949	135	138	470	525
55–59	12 351	13 660	144	148	498	548
60–	11 167	13 049	145	148	530	575
Samtliga	136 613	158 261	119	121	391	409

¹ Antalet för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning summerar inte till antalet för åldersgruppen 16–24 år. Detta beror på att en person både kan ha fått utvecklingsersättning och aktivitetsstöd under året. Summan för åldersgruppen 16–24 år anger dock unika individer som har fått någon av dessa ersättningar under året.

Antal mottagare av aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning år 2015

Av mottagarna av aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning var 46 procent kvinnor och 54 procent män. Totalt betalades det ut 14,2 miljarder kronor i

aktivitetsstöd och utvecklingsersättning under år 2015, varav 45 procent till kvinnor och 55 procent till män.

Regler 2015

Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning kan betalas ut till den som via Arbetsförmedlingen deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Exempel på program är jobb- och utvecklingsgarantin, arbetspraktik och stöd till start av näringsverksamhet. Deltagare som uppfyller villkoren för arbetslöshetsersättning får aktivitetsstöd med högst 910 kronor per dag (760 kronor efter de första 100 dagarna) och lägst 365 kronor per dag år 2015 vid program på heltid. Deltagare som har fyllt 25 år och inte uppfyller villkoren för arbetslöshetsersättning får aktivitetsstöd på garantinivån 223 kronor per dag år 2015 vid program på heltid.

Deltagare som har fyllt 18 år men inte 25 år får i regel utvecklingsersättning i stället för aktivitetsstöd på garantinivå om de inte uppfyller villkoren för arbetslöshetsersättning. Personer som får utvecklingsersättning får antingen 142 kronor per dag eller 48 kronor per dag år 2015. Det lägre beloppet får personer som inte har gymnasieexamen och betalas ut till och med sista juni det år deltagaren fyller 20 år. Utvecklingsersättningen är till skillnad från aktivitetsstödet en skattefri ersättning.

Etableringsersättning, etableringstillägg och bostadsersättning

Etableringsersättning och tilläggsförmånerna till etableringsersättning betalas ut till nyanlända som har en etableringsplan hos Arbetsförmedlingen.

Ålder	Antal mottagare		Andel med etableringstillägg, procent		Andel med bostadsersättning, procent	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-19	134	306	2	1	19	32
20-24	3 641	5 917	14	1	19	41
25-29	5 123	7 847	33	10	16	44
30-34	5 037	6 745	45	25	10	40
35-39	4 148	5 279	52	41	8	32
40-44	3 121	4 125	56	51	7	26
45-49	2 257	3 077	51	52	8	22
50-54	1 471	2 031	42	48	10	21
55-59	987	1 201	27	40	14	16
60-	666	759	12	23	19	16
Samtliga	26 585	37 287	40	27	12	34

■ Antal mottagare av etableringsersättning år 2015

Av mottagarna av etableringsersättning var 42 procent kvinnor och 58 procent män. Totalt betalades det ut knappt 3,7 miljarder kronor i etableringsersättning under år 2015, varav 39 procent till kvinnor och 61 procent till män.

Andelen mottagare med etableringstillägg var störst i åldrarna 30-54 år och

högre bland kvinnor upp till och med åldersgruppen 40-44 år, vilket kan förklaras av att det är den ålder då det är vanligast med hemmaboende barn. I alla åldrar utom 60- år var andelen med bostadsersättning högre bland män, vilket kan bero på att det var vanligare att män bor ensamma.

Födelseregion	Kvinnor	Män	Samtliga
Övriga Europa ¹	530	354	884
Afrika söder om Sahara	7 602	9 056	16 658
Asien utom Mellanöstern	2 551	1 880	4 431
Mellanöstern, Nordafrika och Turkiet	15 592	25 636	41 228
Övriga eller okänd	310	361	671
Samtliga	26 585	37 287	63 872

¹ Europa exklusive Norden och EU:s 28 medlemsstater.

■ Antal mottagare av etableringsersättning år 2015 efter födelseregion

De flesta mottagarna av etableringsersättning kommer från Afrika söder om Sahara och från Mellanöstern, Nordafrika och

Turkiet. Totalt 91 procent av mottagarna kommer från dessa regioner.

Regler 2015

Nyanlända i åldrarna 20–64 år som beviljats uppehållstillstånd som flyktingar, kvotflyktingar eller anhöriga till dessa kan beviljas etableringsersättning. Även nyanlända som är mellan 18 och 20 år kan beviljas etableringsersättning förutsatt att de saknar föräldrar i Sverige. Etableringsersättning beviljas av Arbetsförmedlingen och betalas ut av Försäkringskassan. Ersättningen är 308 kronor per dag om personen har en etableringsplan och deltar i aktiviteter på heltid. Ersättningen kan betalas ut under högst 2 år.

En person med etableringsersättning kan även ansöka om etableringstillägg eller bostadsersättning. Dessa

handläggs och beviljas av Försäkringskassan. Etableringstillägg kan beviljas till nyanlända som har hemmaboende barn upp till 20 år. Ersättningen per månad är 800 kronor per barn som är under 11 år och 1 500 kronor per barn som är 11–20 år, om personen deltar i aktiviteter på heltid. Som mest kan den nyanlända få 4 500 kronor per månad i etableringstillägg. Tillägget beviljas per hushåll. En person som har etableringsersättning och som bor ensam i egen bostad kan få bostadsersättning. Som mest är bostadsersättningen 3 900 kronor per månad vid aktiviteter på heltid.

Publicerat av Försäkringskassan

I denna förteckning finns de publikationer som har givits ut av Försäkringskassan år 2015.

Beställ eller ladda ner via Försäkringskassans webbplats www.forsakringskassan.se.

Barn, familj och funktionsnedsättning

Assistansersättningens utveckling. Orsaker till ökningen av antalet assistansmottagare och genomsnittligt antal timmar (Socialförsäkringsrapport 2015:13)

Tillfällig föräldrapenning för allvarligt sjuka barn (Rättslig uppföljning 2015:8)

Assistansersättning (Rättslig uppföljning 2015:7)

Barnhushållens ekonomi. Resultatindikatorer för den ekonomiska familjepolitiken 2015 (Socialförsäkringsrapport 2015:4)

Personkrets och grundläggande behov. Bedömningen av grundläggande rekvisit för assistansersättning (Rättslig uppföljning 2015:2)

Rättsfallsöversikt – personlig assistans, föräldraansvar (Rättslig uppföljning 2015:1)

Sjukförmåner

Sjukpenning i förebyggande syfte (Rättslig uppföljning 2015:6)

Sjukfrånvarons utveckling. Delrapport 2, 2015 (Socialförsäkringsrapport 2015:11)

Evidence-based methods for enhancing the labour-force entrance of people with mental disabilities. A systematic literature review (Socialförsäkringsrapport 2015:10)

Studier om könsskillnader. Skillnader mellan kvinnor och män i diagnosspecifik sjukfrånvaro, könsskillnader inom assistansersättningen, samt en kunskapsöversikt av tidigare studier (Socialförsäkringsrapport 2015:7)

Sjukfrånvarons utveckling. Delrapport 1, 2015 (Socialförsäkringsrapport 2015:6)

Beslutsunderlag och beslut i sjukersättningsärenden (Rättslig uppföljning 2015:4)

Jämställdhet och sjukfrånvaro. Förstagångsföräldrar och risken för sjukfrånvaro vid olika jämställdhetssituationer och effekter på sjukfrånvaron av reformer inom föräldraförsäkringen (Socialförsäkringsrapport 2015:3)

Sjukpenningärenden som avslutas för att dagarna tar slut (Rättslig uppföljning 2015:3)

Lågt och stabilt? Indikatorer på politisk måluppfyllelse inom sjukförsäkringsområdet (Socialförsäkringsrapport 2015:2)

Sjukskrivningar 60 dagar eller längre. En beskrivning av sjukskrivna åren 1999–2014 efter kön, ålder, arbetsmarknadsstatus, yrke, sjukskrivningslängd och diagnospanorama (Socialförsäkringsrapport 2015:1)

Övriga

Människors tillit till våra ekonomiska trygghetssystem (Socialförsäkringsrapport 2015:12)

Diskussionsmaterial - Åtgärdsområden för att förebygga sjukfrånvaro

EU-rättslig bosättningsbedömning (Rättslig uppföljning 2015:5)

Läkares upplevelser av kontakter med Försäkringskassan – med fokus på förtroende (Socialförsäkringsrapport 2015:9)

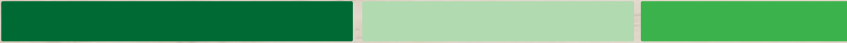
Förtroendet för Försäkringskassan 1999–2010 (Socialförsäkringsrapport 2015:8)

Förutsättningar för implementering och användning av motiverade samtal (MI) inom Försäkringskassan (Socialförsäkringsrapport 2015:5)

Försäkringskassans arbete med jämställdhetsintegrering

Socialförsäkringen i siffror 2015

Social Insurance in Figures 2015

Socialförsäkringen i siffror 2016

Socialförsäkringen är ett naturligt inslag i de flestas liv. Den har stor betydelse inte bara för människors trygghet och välfärd, utan också för samhällsekonomin. År 2015 omfattade utgifterna för de försäkrings- och bidragssystem som administrerades av Försäkringskassan totalt 225 miljarder kronor, vilket motsvarar 5 procent av Sveriges bruttonationalprodukt (BNP).

Försäkringskassan ger årligen ut Socialförsäkringen i siffror som syftar till att med statistik och kommentarer redovisa ett antal försäkringar och bidrag inom ramen för socialförsäkringen som Försäkringskassan administrerar och betalar ut. Dessa försäkringar och bidrag beskrivs här i tabeller, kartor och diagram utifrån områdena socialförsäkringens omfattning och finansiering, registrerade försäkrade, ekonomisk trygghet för familjer och barn, ekonomisk trygghet vid funktionsnedsättning, ekonomisk trygghet vid sjukdom samt för annan utbetalning. Socialförsäkringen i siffror 2016 innehåller även ett temakapitel som handlar om arbetsskadeförsäkringen som år 2016 fyller 100 år.